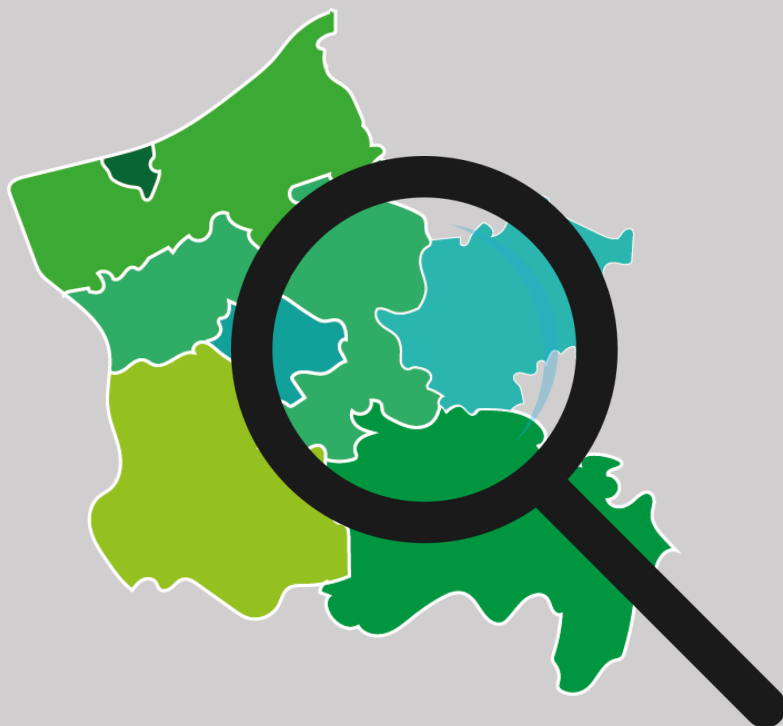

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Spis treści

Wstęp	4
I Wprowadzenie	6
I.1 Definicja MOF Słupsk-Ustka.....	6
I.2 Podstawa prawna	6
II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza	9
II.1 Portret terytorialny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka	9
II.2 Synteza diagnozy obszaru wsparcia	14
II.2.1 Sfera społeczna	14
II.2.2 Sfera gospodarcza	15
II.2.3 Sfera przestrzenna, funkcjonalna i środowiskowa	17
II.3 Analiza SWOT	21
III Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka	25
III.1 Misja i wizja strategii działania i rozwoju MOF Słupsk-Ustka w perspektywie roku 2030	25
III.2 Cele strategiczne MOF wraz z uzasadnieniem	26
III.3 Kierunki działań MOF	33
III.4 Schemat interwencji strategicznej	61
III.5 Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka w ujęciu regionalnym – OSI	62
III.6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Słupsk-Ustka	68
III.7 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	74
IV System wdrażania	77
IV.1 Założenia wdrożeniowe	77
IV.2 Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	80
IV.3 Monitoring i ewaluacja	82
IV.4 Komplementarność opracowania	86
IV.5 Ramy finansowe i źródła finansowania	90
IV.6 Ewaluacja ex-ante	91
Aneks 1. Indykatorywna lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez partnerów MOF Słupsk-Ustka	94

Wstęp

Przedmiotowe opracowanie – „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030” – ma charakter strategii ponadlokalnej. Pojęcie strategii ponadlokalnej jest stosunkowo nowym instrumentem prawnym opisanym w znowelizowanych przepisach ustawy o samorządzie gminnym oraz w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W swojej istocie strategia ponadlokalna to narzędzie skierowane do gmin zdecydowanych na poszukiwanie wspólnego potencjału rozwojowego i partnerskie przeciwdziałanie zagrożeniom oraz na optymalizację sposobu wykonywania swoich zadań w obszarach, które uznają za wspólne.

W przypadku Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Słupsk-Ustka można wskazać na szereg wspólnych wyzwań rozwojowych, poczynając od jakości powiązań funkcjonalnych związanych z rynkiem pracy, korzystaniem z usług publicznych, skutkami rozlewania się miast i widoczną presją suburbanizacyjną, a kończąc na klasycznych dla porozumień terytorialnych potrzebach integracji transportu publicznego, poprawie skomunikowania oraz idei wspólnego przeciwdziałania zmianom klimatycznym i zagrożeniom stąd płynącym.

Nadrzędnym celem zawiązanej współpracy jest budowanie pozycji konkurencyjnej MOF-u i wykorzystanie sumy identyfikowanych potencjałów wszystkich zaangażowanych w projekt partnerów. W perspektywie najbliższej dekady oczekuje się istotnej poprawy jakości życia mieszkańców w każdym obszarze, co zostało precyzyjnie opisane w części strategicznej opracowania.

„Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030” to narzędzie zarządzania rozwojem, które wychodzi poza wąsko rozumiane granice administracyjne, w praktyce życia często niewidoczne, a co za tym idzie nieistotne dla mieszkańców obszaru, ale co równie ważne nie stanowi prostej sumy projektów poszczególnych samorządów skupionych w ramach obszaru funkcjonalnego (miast: Słupsk, Ustka; gmin wiejskich: Słupsk, Ustka, Damnica, Kobylnica, Dębica Kaszubska oraz Powiatu Słupskiego). Tym samym należy traktować przedmiotową strategię jako emanację pożądanych do realizacji projektów wspólnych (partnerskich), które będą liniowo bądź w formie efektu skali kreowały zmianę na omawianym obszarze. Ponadto kluczowe znaczenie ma osiągnięcie efektu synergii, który realnie pozwoli na skokową poprawę atrakcyjności zamieszkiwania miast i gmin MOF-u.

Prezentowana Strategia ma również, poza wymiarem strategicznym, wymiar operacyjny. Samorządy tworzące MOF w nadrzędnym regionalnym dokumencie planistycznym: „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030” zostały sklasyfikowane (w ramach hierarchii osadniczej ośrodków miejskich) jako „główny biegun rozwoju północno-zachodniej części województwa, wykazujący oddziaływanie na sąsiadujące powiaty (zwłaszcza słupski i bytowski oraz sławieński w sąsiednim województwie zachodniopomorskim). Tym obszarem stanowiącym jednocześnie podmiot regionalnej polityki rozwojowej jest właśnie układ bipolarny – MOF Słupsk-Ustka. Takie zaszeregowanie obszaru umożliwia planowanie realizacji przedsięwzięć wspólnych w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Dotychczas korzystanie z tego narzędzia było w większości przypadków zawężone do wojewódzkich ośrodków miejskich (stolic poszczególnych regionów). W tym kontekście sama strategia, ale również możliwość pozyskania dzięki niej części alokacji wydzielonej dla tzw. ZIT-ów to istotna szansa rozwojowa.

Z punktu widzenia procesu opracowania „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030”, należy podkreślić, że niniejszy dokument powstał w modelu partycypacyjno-eksperyckim. Mimo jego technicznego i bardzo skonkretyzowanego charakteru (szczególnie w części operacyjnej) znaczącą rolę odegrały badania społeczne w wymiarze ilościowym i jakościowym. Ankietyzacja oraz indywidualne wywiady pogłębione pozwoliły na wskazanie najważniejszych wyzwań rozwojowych obszaru oraz na spojrzenie na MOF z perspektywy mieszkańca. Te działania wraz z diagnozą statystyczną pozwoliły na opracowanie kompleksowej diagnozy społeczno-gospodarczej, uwzględniającej również wątki przestrzenne, której wnioski stanowią drugi rozdział dokumentu (II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza).

Część planistyczna (III Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka) to z kolei pokłosie spotkań warsztatowych, które miały swój branżowy, tematyczny charakter. Poza instytucjonalnym wymiarem przytoczonych spotkań partycypacyjnych bardzo ważne znaczenie miało uczestnictwo interesariuszy zewnętrznych w stosunku do sektora publicznego, jakimi były chociażby: uczelnie wyższe, instytucje otoczenia biznesu oraz organizacje pozarządowe. Warto zaznaczyć, że część strategiczna opracowania wskazuje na szerokie możliwości i potrzeby zawiązywania współpracy i partnerstw, natomiast część operacyjna stanowi już techniczne odniesienie się do przedsięwzięć możliwych do realizacji w przeważającej części w formule partnerskiej, co znacząco podnosi szanse na pozyskanie środków w ramach różnych programów i funduszy, m.in. w ramach przywoływanego już mechanizmu ZIT (Aneks 1.).

Podsumowując „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030” to nowy w formie dokument (świadczą o tym chociażby rozbudowane komponenty obligatoryjnych analiz przestrzennych, mający na celu opisanie realnych scenariuszy rozwoju, efektywne pozyskiwanie środków rozwojowych w poszanowaniu identyfikowanych potrzeb i problemów artykułowanych przez społeczność lokalną, liderów opinii i poszczególne samorządy tworzące MOF Słupsk-Ustka).

I Wprowadzenie

I.1 Definicja MOF Słupsk-Ustka

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka (MOF S-U) tworzy 8 samorządów, wśród których znajdują się Miasto Słupsk oraz Gmina Miasto Ustka, 5 gmin wiejskich, zlokalizowanych na terenie powiatu słupskiego – gm. Słupsk, Ustka, Damnica, Kobylnica i Dębica Kaszubska oraz powiat słupski w obszarze ww. gmin. MOF S-U znajduje się w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Powierzchnia obszaru wynosi 1 244 km² co stanowi około 6,7% powierzchni województwa pomorskiego. Największe pod względem powierzchni są gminy: Dębica Kaszubska (300 km²) oraz Słupsk (262 km²). Powierzchnia miast Słupsk i Ustka zajmuje w strukturze obszaru niewiele ponad 4% ogółu powierzchni tj. 53 km². Obszar MOF S-U zamieszkuje łącznie 160 588 osób, co stanowi około 6,8% ogółu mieszkańców województwa pomorskiego. Największą jednostką jest miasto Słupsk zamieszkiwane przez blisko 90 tys. osób. Drugim w kolejności miastem jest Ustka, na terenie której mieszka nieco ponad 15 tys. osób. Mieszkańcy obu miast stanowią łącznie blisko 2/3 ogółu mieszkańców obszaru MOF S-U. Najmniejszą pod względem liczby mieszkańców jest gmina wiejska Ustka (8,2 tys.) i Damnica (6,0 tys.). Poniższa tabela przedstawia powierzchnię oraz liczbę ludności poszczególnych jednostek tworzących MOF S-U:

Tabela 1 Powierzchnia i liczba mieszkańców jednostek wchodzących w skład MOF S-U

Jednostka	Ludność ogółem	% ludności MOF S-U	Powierzchnia w km ²	% powierzchni MOF S-U
Gmina Dębica Kaszubska	9 495	5,9%	300	24,1%
Gmina Słupsk	18 528	11,5%	261	21,1%
Gmina Kobylnica	13 211	8,2%	244	19,6%
Gmina Ustka	8 295	5,2%	217	17,4%
Gmina Damnica	6 080	3,8%	168	13,5%
Gmina Miasto Ustka	15 199	9,5%	10	0,8%
Powiat m. Słupsk	89 780	55,9%	43	3,5%
Powiat słupski	98 832	-	2 304	-
MOF S-U	160 588	100,0%	1 244	100,0%

Źródło: dane GUS BDL 2020 r.

Niewątpliwym atutem i potencjałem MOFu jest przede wszystkim położenie w strefie nadmorskiej, które umożliwia rozwój gospodarki morskiej, turystyczno-uzdrowiskowej i energetyki odnawialnej. Ponadto atutem jest również korzystne położenie względem przebiegu DK nr 6 i 21, a także DW nr 210 i 213. Istotnym wyzwaniem dla tego obszaru funkcjonalnego jest przede wszystkim przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z peryferyzacją, suburbanizacją oraz negatywnymi trendami demograficznymi (starzeniem się społeczeństwa). Pozytywna zmiana w tym zakresie nastąpi poprzez poprawę jakości i wzmocnienie sektora usług publicznych, rewitalizację obszarów zdegradowanych, a także dalszy rozwój funkcji turystycznych.

I.2 Podstawa prawna

Bazę do opracowywania niniejszego dokumentu stanowią zapisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz.1372, 1834). 13 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która wprowadziła zmiany w wielu aktach prawnych, w tym również w ustawie o samorządzie gminnym. Nowelizacja spowodowała,

że w ustawie pojawił się nowy instrument jakim jest strategia ponadlokalna. Zgodnie z art. 10g. ust. 1. Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

Zgodnie z art. 10g ust. 2 strategia rozwoju ponadlokalnego:

- 1) jest opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli w jej opracowywaniu uczestniczą wszystkie gminy z terytorium tego powiatu,
- 2) może być opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli przynajmniej jedna gmina, o której mowa w ust. 1, znajduje się na jego terytorium.

W skład MOF Słupsk - Ustka wchodzi 5 gmin zlokalizowanych na terenie powiatu słupskiego, co pozwala (zgodnie art. 10g ust. 2. pkt. 2) na opracowywanie strategii ponadlokalnej z udziałem powiatu słupskiego.

Zakres tematyczny strategii ponadlokalnej jest tożsamy z zakresem, jaki ustawa określa dla strategii rozwoju gminy. Zgodnie z art.10e ust.3, oprócz wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, strategia rozwoju określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Elementy zawarte w punkcie 4,6 i 7 przedstawiane są w dokumencie strategii w znacznej części w formie graficznej. Prezentacja graficzna ułatwia zrozumienie wizji i kierunków rozwoju przedstawionych w strategii. Model jest graficznym odzwierciedleniem prezentowanych treści, wskazuje najważniejsze informacje, wiąże zagadnienia społeczno-gospodarcze z przestrzennymi. Obrazuje strategiczną wizję rozwoju, która wynika z uwarunkowań związanych z położeniem, procesami zachodzącymi na analizowanym obszarze oraz trendami rozwojowymi. Model, mimo przedstawienia struktury funkcjonalno-przestrzennej w bardzo ogólnej formie, wskazuje najważniejsze obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów.

Istotnymi z punktu widzenia tworzenia strategii rozwoju ponadlokalnego są również zapisy art. 10g. w szczególności:

„4. W celu przygotowania i realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego gminy mogą tworzyć w szczególności związek międzygminny, o którym mowa w art. 64, lub stowarzyszenie, o którym mowa w art. 84, lub zawierać porozumienie międzygminne, o którym mowa w art. 74.

5. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje wójt albo organ wykonawczy związku międzygminnego albo stowarzyszenia oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.
6. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 5, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju ponadlokalnego jest spójna ze strategią rozwoju województwa.
7. Strategia rozwoju ponadlokalnego jest przyjmowana przez organ stanowiący związku międzygminnego albo stowarzyszenia, w drodze uchwały.
8. Strategia rozwoju ponadlokalnego opracowana przez porozumienie międzygminne jest przyjmowana przez właściwe rady gmin i obowiązuje od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy. Strategia rozwoju ponadlokalnego opracowana z udziałem powiatu jest przyjmowana również przez radę powiatu i obowiązuje od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy lub powiatu.
9. Do aktualizacji strategii rozwoju ponadlokalnego stosuje się ust. 5–8 oraz art. 10e ust. 2–4.”

W odniesieniu do zapisów art. 10g. ust. 4. jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład MOF Słupsk-Ustka podejmując uprzednio odpowiednie uchwały wyraziły zgodę na zawarcie Porozumienia w sprawie wspólnego opracowania i finansowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2021- 2030. W dniu 22 marca 2021 r. zawarto porozumienie w tej sprawie.

II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza

Prezentowane w rozdziale informacje stanowią syntezę danych zgromadzonych i opisanych w dokumencie pt. „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030, Część diagnostyczna”. W wymienionym dokumencie szczegółowo określony został zasięg terytorialny opracowania, a także zaprezentowano wyniki analizy danych statystycznych i realizacji badań ilościowych i jakościowych, które obejmowały zasięgiem obszar MOF S-U. W uzasadnionych przypadkach, zakres analizy odnosił się także do szerszej perspektywy, obejmującej sąsiadujące gminy, województwo pomorskie i cały kraj. Analiza wykraczająca poza obszar MOF S-U dotyczyła w szczególności trendów demograficznych i gospodarczych, kwestii delimitacyjnych oraz zapisów zawartych w dokumentach strategicznych, odnoszących się do problematyki diagnozy.

Dane niezbędne do uzyskania informacji na potrzeby opracowania diagnozy, gromadzone były w trakcie analiz danych statystycznych i dokumentów zastanych – gotowych raportów, sprawozdań, analiz oraz dokumentów strategicznych, a także badań realizowanych wśród mieszkańców MOF S-U oraz badań jakościowych prowadzonych z przedstawicielami kluczowych środowisk i instytucji związanych z funkcjonowaniem MOF.

Zgromadzone dane stanowiły podstawę do wypracowania wniosków i rekomendacji dotyczących kierunków zmian i wyzwań MOF S-U w okresie 2021-2030, które zaprezentowane zostały w formie diagnozy strategicznej i wyników warsztatów strategicznych z interesariuszami MOF S-U. Podjęte działania diagnostyczne służyły przygotowaniu Strategii MOF S-U 2021-2030, zawierającej propozycje projektów, inwestycji i działań wpływających na rozwój MOF S-U, która pozwoli na pełniejsze przygotowanie się do przyszłego okresu programowania UE poprzez stworzenie podstaw merytorycznych, jak i organizacyjnych do pozyskiwania funduszy zewnętrznych (w tym realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych).

Wyniki badań przedstawione zostały w formie opisowej i graficznej, w formie tabel, wykresów, diagramów, map itp. Diagnoza zawiera źródła pozyskanych danych, z wyłączeniem danych osobowych pozwalających na identyfikację respondentów wywiadów jakościowych.

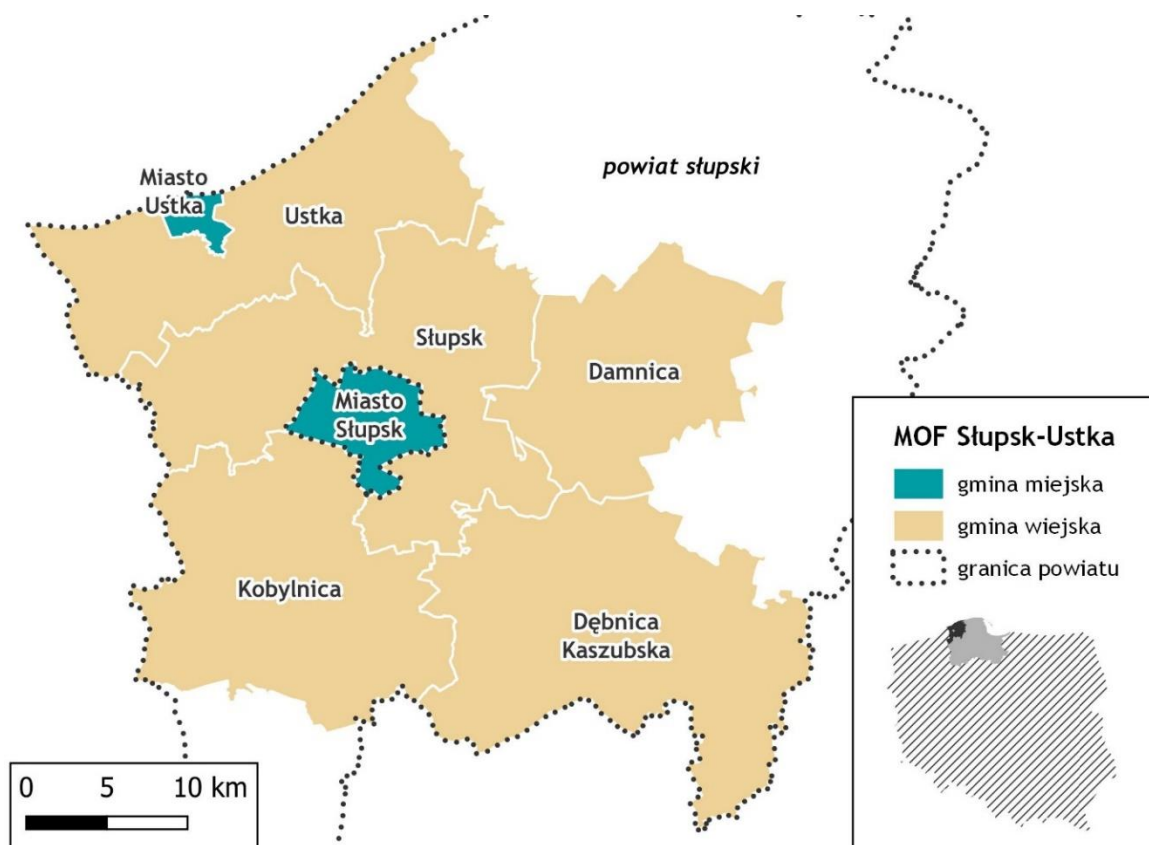
II.1 Portret terytorialny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka (MOF S-U) to obszar wewnętrznie zintegrowany i względnie spójny, czego dowodzi diagnoza delimitacyjna zamieszczona w opracowaniu. Podstawowe dane statystyczne odnoszące się do obszaru MOF S-U zaprezentowane zostały w rozdziale stanowiącym wprowadzenie do przedmiotowego opracowania. Dlatego w ramach portretu statystycznego skupiono się wyłącznie na skróconej charakterystyce samorządów tworzących MOF S-U oraz kluczowych zasobach obszaru.

MOF S-U usytuowany jest w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Zajmuje **obszar 1 244 km²**, stanowiący około 6,7% ogółu powierzchni województwa pomorskiego i równy mniej więcej połowie powiatu słupskiego. MOF S-U tworzony jest przez 8 samorządów, wśród których znajdują się:

- Miasto Słupsk,
- Gmina Miasto Ustka,
- Gmina Słupsk,
- Gmina Kobylnica,
- Gmina Ustka,
- Gmina Damnica
- Gmina Dębica Kaszubska,
- Powiat Słupski.

Grafika 1 Mapa poglądowa obszaru MOF S-U

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zamieszczono skrótową charakterystykę każdej z jednostek wchodzących w skład MOF S-U. W opisach zawarto dane z roku 2020.

Miasto Słupsk – to miasto na prawach powiatu, stanowi główny ośrodek miejski i rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Słupsk położony jest nad rzeką Słupią, 18 kilometrów od Morza Bałtyckiego i jest trzecim co do wielkości miastem woj. pomorskiego. Miasto zamieszkuje 89 780 mieszkańców, którzy stanowią 55,9% ogółu mieszkańców MOF S-U. Powierzchnia miasta wynosi 4 315 ha (3,5% powierzchni MOF). Słupsk jest jednym z miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, co mocno rzutuje na obszar MOF S-U oraz cały podregion słupski. W perspektywie kolejnych 10 lat prognozuje się, iż Słupsk utraci około 7% mieszkańców, w dużej mierze na rzecz sąsiednich gmin. Jednocześnie będzie miastem starzejącym się. W chwili obecnej niemal 1/4 mieszkańców Słupska to osoby po 65 roku życia. Dalsze rozlewanie się Miasta, „wysysanie” mieszkańców przez sąsiednie gminy oraz polityka nastawiona na rywalizację skutkująca przenoszeniem się mieszkańców miasta na tereny podmiejskie przy równoczesnym zachowaniu centrum aktywności w mieście (praca, edukacja, oferta „czasu wolnego”, zakupy) skutkować będzie coraz większą presją na rozbudowę infrastruktury transportowej, w większości spoczywającej na barkach kurczącego się miasta. Trudności komunikacyjne, konieczność ciągłych dojazdów powoduje ograniczoną dostępność przestrzenną do usług, terenów rekreacyjnych i obiektów kultury, w dalszym etapie może skutkować rozluźnieniem więzi społecznych. Także w aspektach środowiskowych wiązać się będzie niemal wyłącznie z negatywnymi skutkami, jak np. pogorszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego, utratą wysokiej jakości gleb, przerywanie naturalnych korytarzy ekologicznych i krajobrazu, zanikaniem terenów zielonych. Wszystkie te czynniki w dłuższej perspektywie wpłyną na osłabienie kondycji miasta, a to przez pryzmat jego kondycji

oceniania jest atrakcyjność gospodarcza i osiedleńcza miasta, ale także jego obszaru funkcjonalnego. Miasto stanowi bowiem główny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i usługowy obszaru. W mieście ulokowana jest znaczna część najważniejszych podmiotów gospodarczych obszaru, większość szkół ponadpodstawowych, uczelnie wyższe, szpitale i ośrodki zdrowia.

Gmina Miasto Ustka – jest drugą pod względem liczby ludności jednostką miejską, wchodzącą w skład MOF S-U. Ustka usytuowana jest w północnej części obszaru MOF S-U, w powiecie słupskim. Zajmuje obszar 1 019 ha (0,8% powierzchni MOF). Jest najmniejszą pod względem powierzchni jednostką obszaru. Z trzech stron od strony lądu graniczy z gminą wiejską Ustka, a jej północną granicę stanowi Morze Bałtyckie. Ustkę zamieszkuje 15 199 osób (9,5% ogółu mieszkańców MOF), z czego 1/4 stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Miasto stale się wyludnia. Cechuje go najniższy przyrost naturalny (-1,27) oraz utrzymujące się ujemne saldo migracji. Do roku 2030 Ustka utraci blisko 9% ogółu mieszkańców. Ustka to jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych województwa pomorskiego oraz kraju. Wobec powyższego boryka się z problemem gwałtownego przyrostu liczby turystów w okresach letnich oraz wiążącymi się z tym trudnościami – przeciążona sieć wodociągowa i kanalizacyjna, nadmierny ruch kołowy etc.

Gmina Słupsk – to największa z gmin wiejskich wchodzących w skład MOF S-U. Zamieszkuje ją 18 528 osób, co stanowi 11,5% ludności MOF S-U. Gmina Słupsk obejmuje obszar 26 058 ha (17,4% powierzchni MOF). Jest terenem typowo rolniczym. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, z których ok. 80% stanowią grunty orne, a ok. 17% użytki zielone. Lasy zajmują ok. 30%. Pozostałe obszary zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane oraz tereny inne. Gmina Słupsk stopniowo zmienia się w typowy obszar podmiejski miasta Słupska, za sprawą wysokiego współczynnika zameldowań nowych mieszkańców. Tendencja ta będzie utrzymywała się przez kolejne lata, przez co prognozuje się, że liczba mieszkańców gminy Słupsk do roku 2030 wzrośnie o około 17,5%. Jest to też powód, dla którego gmina ta jest zaliczana do gmin relatywnie młodych – odsetek mieszkańców powyżej 65 roku życia wynosi w niej zaledwie 12,6%, wobec średniej dla obszaru MOF wynoszącej 19,4%. Stały przyrost liczby mieszkańców gminy niesie za sobą konieczność inwestowania w rozwój infrastruktury sieciowej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, wsparcia komunikacji publicznej i sieci drogowej, a także rozwijania usług – żłobków, przedszkoli, szkół, dostępu do usług medycznych. Na terenie gminy znajduje się baza rakietowa, z jednej strony stwarza możliwość kooperacji i współpracy pomiędzy amerykańską marynarką wojenną ze szkołami gminnymi (wspólne projekty, nauka języka angielskiego, angażowanie się marynarzy w życie społeczne), z drugiej strony fakt istnienia tego obiektu wydłuża proces inwestycyjny dla inwestorów, którzy chcą ulokować swój biznes w obrębie 4 km. Nie jest niestety źródłem dochodów podatkowych.

Gmina Kobylnica – położona jest w południowo-zachodniej części MOF S-U, w powiecie słupskim. Od północy graniczy z miastem Słupsk oraz gminą Słupsk, od wschodu z gminą Dębica Kaszubska, a także gminami Kępice, Sławno oraz Postomino. Zamieszkuje ją 13 211 mieszkańców. Jest drugą pod względem liczby ludności gminą wiejską obszaru. Jej powierzchnia to 24 391 ha (19,6% MOF). Wyróżnia ją najbardziej dynamiczny przyrost liczby mieszkańców spośród wszystkich gmin MOF S-U. Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców gminy powiększy się o około 20% i wyniesie niemal 16 tys. Gmina Kobylnica jest jedną z najmłodszych demograficznie gmin obszaru i podobnie jak gmina Słupsk, stanowi naturalne zaplecze podmiejskie miasta Słupska. Kobylnica jest gminą posiadającą dobrze rozwiniętą sieć wodociągową i kanalizacyjną. Poziom gazyfikacji wynosi około 35%. Ważne znaczenie dla gospodarki gminy ma rolnictwo i związane z nim przetwórstwo rolno – spożywcze. Jest to gmina

rolnicza, lecz z myślą o inwestorach podejmuje się działania zmierzające do uzbrojenia terenów inwestycyjnych i rozwijania nowych branż. Ze względu na stały przyrost liczby mieszkańców, gmina w kolejnych latach zobligowana będzie do rozbudowy infrastruktury sieciowej, dopasowania oferty edukacyjnej, rozwijania sieci transportowej, a także dostosowania dostępnych usług publicznych do zmieniającej się struktury społecznej.

Gmina Ustka - położona jest w północnej części MOF S-U, w powiecie słupskim, na środkowym wybrzeżu Bałtyku, między ujściem rzeki Słupi i Łupawy do morza. Gmina graniczy od zachodu z gminą Smołdzino, od południa z gminą Słupsk, a od zachodu z gminą Postomino (powiat sławieński, województwo zachodniopomorskie). Gmina Ustka otacza z trzech stron miasto Ustka, w którym to znajduje się siedziba Urzędu Gminy. Długość wybrzeża morskiego znajdującego się na terenie gminy wynosi około 20 kilometrów. Powierzchnia gminy 21 746 ha, co stanowi 17,4% powierzchni MOF S-U. Znaczną część powierzchni gminy stanowią użytki rolne – około 55%, w tym użytki orne (68%), łąki (17%), pastwiska (12%). Zamieszkuje ją 8 295 osób (5,2% ludności MOF). Prognozuje się, iż do roku 2030 liczba mieszkańców gminy Ustka wzrośnie o około 5,4% i wyniesie 8 741 osób. Około 14,9% mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Gminę wyróżnia dobrze rozwinięta baza turystyczna – 932 miejsca noclegowe przypadające na każde 1000 mieszkańców. Jednocześnie gmina boryka się z problemem słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej – około 76% gospodarstw posiada podłączenie sieciowe, co w połączeniu z sezonowym znaczącym wzrostem liczby turystów, powoduje zagrożenia dla środowiska naturalnego. Słabo rozwinięta jest także sieć gazownicza – zaledwie 9,2% podłączonych gospodarstw. Ponadto gmina boryka się z brakiem oferty żłobkowej, ograniczoną ofertą przedszkolną oraz niższymi od przeciętnych dla całego MOF wynikami nauki w szkołach podstawowych, a także bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturą opieki zdrowotnej.

Gmina Damnica – to gmina wiejska o charakterze rolniczym, usytuowana we wschodniej części MOF S-U, stanowiąca część powiatu słupskiego. Zachodnia granica gminy przebiega zaledwie 3 km od wschodniej granicy miasta (choć centra obu miejscowości dzieli odległość blisko 20 km). Gmina zajmuje powierzchnię 16 766 ha (13,5% powierzchni MOF), w tym użytki rolne 10 848 ha (64,6%) oraz lasy 4 888 ha (29,1%). Obszar gminy zamieszkuje 6 080 mieszkańców (3,8% mieszkańców MOF) co czyni ją najmniej ludną gminą MOF S-U. Gmina Damnica jest jedną z dwóch gmin wiejskich MOF tracących mieszkańców. Ich odsetek od 2011 r. zmalał o 3,4%. Prognozuje się, iż liczba mieszkańców do roku 2030 skurczy się o kolejne -4,8%, co spowoduje, że gminę zamieszkiwało będzie około 5 790 mieszkańców. Winy za ubytek mieszkańców doszukiwać można się w stałym negatywnym saldzie migracji z terenu gminy oraz ujemnym przyroście naturalnym. Mimo to odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w gminie jest niższy od przeciętnego dla całego MOF i wynosi 13,9%, co oznacza, że gmina jest gminą relatywnie młodą. W chwili obecnej w gminie dostrzega się braki w ofercie żłobkowej (brak żłobków) oraz przedszkolnej (zaledwie 69,8% dzieci objętych opieką przedszkolną). Ponadto mimo bardzo dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej (100% podłączonych gospodarstw), zauważa się konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej (81,6% podłączonych gospodarstw), a także rozbudowy sieci gazowniczej – aktualnie sieć gazowa dociera do zaledwie 0,1% gospodarstw. Gminę odznacza także bardzo niska dostępność do miejsc noclegowych (3 na 1000 mieszkańców), brak infrastruktury ścieżek rowerowych, brak ogólnodostępnych aptek i ograniczona dostępność podstawowej opieki medycznej. Mimo niskiego poziomu bezrobocia (4,4%), gminę cechuje niewielka liczba podmiotów gospodarczych. Słabo rozwinięty jest także sektor organizacji społecznych. Gmina Damnica spełnia w najniższym zakresie kryteria delimitacyjne MOF S-U, choć jej walorem jest bliskie położenie względem rdzenia MOF oraz wysoka dostępność transportowa.

Gmina Dębica Kaszubska – usytuowana jest w południowo-wschodniej części MOF S-U i stanowi część powiatu słupskiego. Obejmuje obszar 29 952 ha, co stanowi ją największą pod względem powierzchni gminą MOF S-U. Obszar gminy Dębica Kaszubska to niemal 1/4 ogółu obszaru MOF S-U. Gminę zamieszkuje łącznie niespełna 10 tys. mieszkańców – 5,9% mieszkańców MOF. Liczba ludności gminy ulega stałemu zmniejszeniu i prognozuje się, że do roku 2030 spadek ten wyniesie około 3,1%. Gminę będzie zamieszkiwało wówczas 9,2 tys. mieszkańców. Spadek liczby ludności to efekt ujemnego przyrostu naturalnego oraz negatywnego salda migracji. Największą część pokrycia terenu gminy stanowią lasy 15 371 ha, co stanowi 51,1% jej powierzchni, następnie grunty rolne (42,7%) i pozostałe (6,2%). Nadaje to gminie charakter leśno-rolniczy, czego skutkiem jest fakt, iż gmina odznacza się najwyższym poziomem bezrobocia rejestrowanego wśród gmin MOF – 8,8% podczas gdy średnia dla obszaru wynosi 4,5%. W gminie najwyższy jest także udział osób długotrwale bezrobotnych, wśród bezrobotnych ogółem – 50,1%. Mimo dużych walorów turystycznych gminy, słabo rozwinięta jest na jej terenie baza turystyczna. Na każde 1000 mieszkańców przypadają zaledwie 4 miejsca noclegowe. Problem ten może być powiązany z niską dostępnością transportową obszaru, brakiem ścieżek rowerowych oraz zintegrowanej oferty turystycznej.

Powiat Słupski - położony jest w środkowej części Wybrzeża Bałtyckiego, w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Północną granicę stanowi 57 kilometrowy brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński i koszaliński), od wschodu z powiatem lęborskim, od południa z powiatem bytowskim. Powiat słupski jest jednym z 19 powiatów województwa pomorskiego. Współtworzy go 10 gmin, z których 6 wchodzi w skład MOF S-U. Powiat zajmuje powierzchnię 230 424 ha, z których 52% (120 047 ha) stanowią tereny należące do gmin MOF S-U. Wyróżnikiem Powiatu jest jego wielkość. Jest to największy z powiatów województwa pomorskiego i 4 pod względem wielkości powiat w Polsce. Powiat zamieszkuje 98 832 mieszkańców, w tym 70 808 mieszkańców gmin MOF S-U.

Istotnym wyróżnikiem powiatu na tle ogólnopolskim jest jego atrakcyjność turystyczna. Jak wskazują autorzy opracowania „Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia” z 2017 r. (Główny Urząd Statystyczny, Notatka informacyjna, Warszawa, 20.12.2017 r.) powiat zajmuje 20 miejsce w Polsce pod względem wskaźnika atrakcyjności turystycznej.

Kolejny z wyróżników to sieć dróg powiatowych, których łączna długość to ponad 700 km. Jednocześnie znaczny obszar powiatu doświadcza problemów z dostępnością komunikacyjną, która wynika między innymi z jego rozległości. Dużym wyzwaniem dla powiatu jest zatem rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, a także wzmocnienie roli transportu publicznego łączącego gminy obszaru.

II.2 Synteza diagnozy obszaru wsparcia

W rozdziale w sposób syntetyczny zaprezentowano zbiór wniosków płynący z przeprowadzonej diagnozy statystycznej, a także z badań prowadzonych wśród mieszkańców oraz przedstawicieli MOF S-U. Wnioski pogrupowano na obszary związane z obszarem społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym i środowiskowym. Uzupełnieniem zaprezentowanych wniosków z diagnozy jest analiza SWOT prezentowana na końcu rozdziału.

II.2.1 Sfera społeczna

- 1. Populacja MOF S-U** to około 160 tys. osób, stanowiąca mniej więcej 6,8% ogółu województwa pomorskiego. Jest to jednocześnie populacja starzejąca się i stopniowo malejąca liczebnie. Blisko 2/3 mieszkańców obszaru zamieszkuje teren 2 miast – Słupska i Ustki, oznacza to stosunkowo wysoki wskaźnik urbanizacji obszaru, jednocześnie około połowę terenu MOF stanowią użytki rolne, a około 1/3 grunty leśne. W tym kontekście istotne jest to, iż z przeprowadzonych wśród mieszkańców MOF S-U (na próbie 860 osób) badań ankietowych wynika, iż jedynie około 8% respondentów rozważa możliwość zmiany miejsca zamieszkania, na lokalizację umiejscowioną poza MOF S-U. Jednocześnie ponad 80% badanych zamierza w najbliższych latach pozostać na terenie MOF S-U i niemal tyle samo respondentów jest przekonana, że teren ten jest dobrym miejscem do życia. Wskazuje to na duże przywiązanie badanych do zamieszkiwanego miejsca i dobrą ocenę jakości życia na tym terenie. Wśród potencjalnych powodów skłaniających respondentów do zmiany miejsca zamieszkania znalazły się głównie chęć zamiany mieszkania na dom lub miasta na wieś, a także powody finansowe – lepsze zarobki, niższe opłaty.
- 2. Suburbanizacja** - w odniesieniu do powyższego, istnieje duże prawdopodobieństwo, iż teren MOF S-U nadal będzie się wyludniał (o czym świadczą prognozy statystyczne), lecz mimo wszystko znaczna część mieszkańców czuje silny związek z zamieszkiwanym terenem, co można traktować jako istotny potencjał. Jednocześnie obszar ten narażony jest na zjawisko postępującej suburbanizacji – przenoszenia się ludności miejskiej do gmin podmiejskich, co potwierdzają zarówno badania ankietowe jak i dane statystyczne. W sposób zauważalny koncentracja mieszkańców występuje wokół miast rdzenia MOF S-U. Im dalej od miast Słupsk i Ustka, tym bardziej maleje zagęszczenie ludności. Wraz ze zjawiskiem suburbanizacji w kolejnych latach postępować będzie proces wyludniania się miast obszaru oraz powolnego tracenia przez nie funkcji miejskich. Koniecznym stanie się ponoszenie dodatkowych nakładów na rozwój infrastruktury drogowej, komunikacyjnej i komunalnej. Depopulacja obszarów miejskich w znaczny sposób podnosi koszty utrzymania infrastruktury technicznej (szczególnie liniowej) oraz społecznej. Skutkiem osłabienia podstaw funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz usług jest ograniczenie ich sieci i zmniejszenie oferty. Przekłada się to na trudności w dostępie do nich dla mieszkańców, generuje dodatkowy ruch samochodowy, co z kolei przekłada się na dodatkowe koszty. Postępujące rozlewanie się skutkuje obniżeniem atrakcyjności inwestycyjnej całego obszaru funkcjonalnego i niszczeniem jego potencjału rozwojowego.
- 3. Starzenie się społeczności** - wraz ze zjawiskiem suburbanizacji, postępuje starzenie się społeczności, w szczególności miast (Słupsk i Ustka). W latach 2011-2020 znacząco wzrósł w nich odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie maleje wskaźnik przyrostu naturalnego co wskazuje, że zjawisko starzenia się demograficznego w kolejnych latach będzie nadal się nasilało.

4. **Opieka żłobkowa i przedszkolna** - obszar MOF S-U statystycznie cechuje się względnie dobrze rozwiniętą opieką żłobkową, lecz oferta ta koncentruje się w obszarach miejskich. Na terenach wiejskich MOF oferta ta dostępna jest w bardzo ograniczonym zakresie. Zdecydowanie lepiej rozwinięta jest natomiast oferta opieki przedszkolnej, choć dostępność miejsc w przedszkolach także skupia się na obszarach miejskich MOF. Wzmocnienie oferty opieki żłobkowej i przedszkolnej, może stanowić jeden z istotnych elementów sprzyjających powrotom do pracy młodym rodzicom.
5. **Edukacja** – obecnie przeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych MOF S-U oraz wyniki egzaminów maturalnych w latach 2018-2020 znacząco odstają od średnich dla kraju i województwa. Oznacza to, iż szkoły MOF S-U oferują niższy poziom nauki, niż ich odpowiedniki w kraju i województwie. Duże zróżnicowanie w zakresie wyników egzaminów zauważalne jest także na poziomie poszczególnych gmin MOF. W trakcie badań prowadzonych na potrzeby opracowania diagnozy, często wskazywano na niewykorzystany potencjał lokalnych szkół oraz uczelni wyższych. Wielokrotnie postulowano, aby w kolejnych latach podjęto działania nastawione na wypracowanie modelu kształcenia (szkoły ponadpodstawowe, Akademia Pomorska, placówki kształcenia ustawicznego), które pozwalałyby na kształcenie kadr pod potrzeby lokalnego rynku pracy, co docelowo może przełożyć się na zapewnienie stabilnego zatrudnienia. W kontekście samej Akademii Pomorskiej postulowano utworzenie kierunków medycznych oraz uruchomienie innowacyjnych kierunków kształcących inżynierów. Rozwój współpracy na każdym poziomie szkolnictwa może stać się impulsem zarówno dla lokalnej gospodarki, jak korzystnie wpłynąć na ograniczenie migracji osób młodych.
6. **Infrastruktura i oferta pomocy społecznej** - Mimo nieznacznie wyższych od wojewódzkich wskaźników dotyczących liczby mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, obserwuje się stały trend poprawy sytuacji społecznej mieszkańców MOF S-U. Z danych statystycznych wynika wprost, że poprawie ulega sytuacja materialna mieszkańców i ogranicza się występowanie poziomu ubóstwa. Jednakże dostrzega się istotne problemy i potrzeby w obszarze pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, brak rodzin zastępczych, a także braki kadrowe ośrodków pomocy społecznej. W związku z zachodzącymi zmianami demograficznymi, konieczne będzie także powołanie nowych instytucji odpowiadających na zapotrzebowanie rosnącej liczby osób z niepełnosprawnością, osób starszych i samotnych. Ważne będzie także uruchomienie nowych usług wspierających, nastawionych na deinstytucjonalizację pomocy, a także pomoc dedykowaną konkretnym grupom społecznym: usługi transportowe, asystentów rodziny, opiekę wytchnieniową, rozwój oferty miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, tworzenie mieszkań specjalnego przeznaczenia etc. Istotne będzie również uruchomienie działań nakierowanych na aklimatyzację, integrację i poprawę jakości życia cudzoziemców.

II.2.2 Sfera gospodarcza

1. **Rynek pracy** - na terenie MOF S-U obserwuje się wieloletni trend spadku bezrobocia rejestrowanego. Większość osób pozostających bez zatrudnienia stanowią kobiety. Oprócz poprawiającej się sytuacji na rynku pracy, obserwuje się stałą poprawę sytuacji gospodarczej obszaru. Sukcesywnie przyrasta liczba zarejestrowanych na terenie MOF S-U podmiotów gospodarczych, a także działalności zakładanych przez osoby fizyczne. Co istotne trend ten nie omija także gmin wiejskich MOF S-U, przez co wartości wskaźników dla całego obszaru, zbliżone

są do wartości dla całego województwa. Słabiej natomiast kształtują się statystyki dotyczące prowadzenia i zakładania przez mieszkańców podmiotów społecznych (fundacji i stowarzyszeń). Mimo poprawiającej się stale sytuacji na lokalnym rynku pracy, problemem dla mieszkańców MOF S-U może być nie sama dostępność pracy, lecz jej jakość związana z oferowanymi wynagrodzeniami, charakterem pracy, oczekiwaniami pracodawców etc. Istotny problem lokalnego rynku pracy to także aktualny układ drogowy i wykluczenie komunikacyjne całego MOF, który z jednej strony utrudnia przemieszczanie się po obszarze, a z drugiej zmniejsza zainteresowanie inwestorów, ze względu na długie czasy dojazdów. Sytuacja ta ogranicza tym samym konkurencyjność firm zlokalizowanych na terenie MOF S-U. Rozwiązaniem (co najmniej doraźnym) części problemów komunikacyjnych, może być rozwój i promocja telepracy oraz innych współczesnych form zatrudnienia. Rozwój oferty telepracy może sprzyjać większemu przywiązaniu do terenu MOF osób młodych i specjalistów z różnych branż, gdyż zmniejszy się konieczność dojeżdżania do firm zlokalizowanych poza terenem MOF.

- 2. Deficyty lokalnego rynku pracy** - spośród wymienionych zawodów deficytowych stosunkowo największe zapotrzebowanie zgłaszane jest przez branżę budowlaną, w zawodach wymagających kwalifikacji/uprawnień specjalistycznych, ale także (co istotne) branżę medyczną – lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni. Braki kadrowe to także istotny element związany z funkcjonowaniem lokalnej administracji, która od lat boryka się z brakiem specjalistów (zarówno w zakresie kadr na stanowiskach administracyjnych, jak i w obszarze kultury, pomocy społecznej etc.). Braki kadrowe samorządów negatywnie przekładają się także na ich funkcjonowanie w zakresie kooperacji jednostek, koordynacji pracy oraz wdrażania nowych rozwiązań. Odpowiedzią na obserwowane zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, przynajmniej częściowo może stać się oferta szkół średnich i uczelni wyższych MOF S-U, połączone z odpowiednim stymulowaniem inwestycji prywatnych, w tym inwestorów spoza MOF S-U, którzy będą chcieli zakładać lub przenosić inwestycje na teren MOF tworząc tym samym podaż nowych miejsc pracy. Działanie to wymaga jednak stałej współpracy instytucji publicznych i podmiotów rynku pracy. W przypadku funkcjonowania jednostek publicznych MOF S-U, poprawę funkcjonowania można osiągnąć także za sprawą rozwoju środków komunikacji elektronicznej (e-usługi). W chwili obecnej usługi te funkcjonują w ograniczonym zakresie, lecz docelowo mogą poprawić zarówno jakość realizacji usług publicznych, jak i przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej.
- 3. Tereny inwestycyjne** - Ważną instytucją związaną z gospodarką MOF S-U jest Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego, która zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną i Słupskim Inkubatorem Technologicznym. Strefa obejmuje swym zasięgiem 16 powiatów, zlokalizowanych na terenie trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego oraz wielkopolskiego, łącznie 97 gmin Pomorza Środkowego posiadających tereny inwestycyjne. W ramach strefy funkcjonuje 18 podstref, z których część zlokalizowana jest w Ustce, Słupsku oraz na obszarze gminy Słupsk. Obecnie PARR dysponuje atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi wzdłuż obwodnicy Miasta Słupska w ciągu drogi ekspresowej S6, która gwarantuje dogodne połączenie komunikacyjne. Dobrze rozwinięta infrastruktura usług okołobiznesowych zapewnia sprzyjający klimat inwestycyjny i społeczny. Dlatego niezbędne są przedsięwzięcia mające na celu skomunikowanie oraz uzbrojenie kolejnych atrakcyjnych terenów inwestycyjnych. Elementy te mogą stać się kołem zamachowym przyszłego rozwoju MOF S-U. Dalszy rozwój terenów inwestycyjnych, może być także odpowiedzią na wskazywany w trakcie prowadzonych badań

problem ograniczonej liczby firm innowacyjnych, które obecnie nie zapewniają pracy dla inżynierów i specjalistów średniego i wyższego szczebla. Problemy w zakresie innowacyjności to także efekt (przynajmniej częściowy) trudności w dostępie do wykwalifikowanych kadr na obszarze MOF S-U. Jest to kolejne z wyzwań stojących przed MOF S-U.

4. **Baza raketowa** - Wyzwaniem w zakresie rozwoju gospodarczego obszaru, może okazać się istnienie bazy raketowej zlokalizowanej na terenie gminy Słupsk. Funkcjonowanie bazy wpływa na liczne ograniczenia związane z możliwością lokalizowania niektórych branż na terenie MOF, ograniczenie w kubaturze budynków etc. Innymi słowy istnienie bazy raketowej może ograniczać w sposób znaczący konkurencyjność MOF względem innych obszarów w województwie.
5. **Port w Ustce** - Ważnym elementem zmian jest rozbudowa portu w Ustce. Jako odpowiedź na możliwości rozwoju gospodarczego obszaru, rozwój transportu i gospodarki lokalnej, która może przyczynić się do ograniczenia migracji osób młodych, a także otwarcia gospodarczego i komunikacyjnego obszaru. Wykorzystanie portu na potrzeby obsługi morskich farm wiatrowych także umożliwi powstanie nowych miejsc pracy oraz rozwój rynku usług.
6. **Produkt turystyczny** - docelowo obszar MOF S-U powinien wypracować lokalny produkt turystyczny, który wpłynąłby na rozpoznawalność obszaru i mógł przyczynić się do wypracowania tożsamości lokalnej mieszkańców. W zakresie turystyki mocny nacisk należy położyć na rozwój turystyki aktywnej, łączącej zasoby naturalne obszaru i możliwość korzystania z różnorodnych rozrywek – kajaki, rowery, turystyka konna etc.
7. **Kondycja finansowa gmin i powiatu:** wyzwaniem w zakresie lokalnej gospodarki i inwestycji, może być aktualna sytuacja finansowa samorządów MOF S-U. Brak środków na nowe inwestycje, lub środków dla zapewnienia wkładów władnych przy inwestycjach realizowanych ze środków zewnętrznych, może stać się problemem negatywnie oddziałującym na realizację planowanych inwestycji. Problemem są również stale rosnące wydatki bieżące związane z sytuacją gospodarczą kraju oraz potrzebą utrzymania kolejnych usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców.

II.2.3 Sfera przestrzenna, funkcjonalna i środowiskowa

1. **Wykluczenie komunikacyjne** – jest jednym z kluczowych elementów wpływających na całokształt funkcjonowania MOF S-U i możliwość rozwoju obszaru. Wykluczenie komunikacyjne to element, który zdecydowanie najczęściej wskazywali wśród słabych stron przedstawiciele MOF S-U. Problem ten to przede wszystkim efekt prowincjonalnego usytuowania MOF i wieloletnich opóźnień w rozwoju głównych korytarzy komunikacyjnych, łączących obszar MOF ze stolicą województwa i pozostałymi częściami kraju. Problem wykluczenia transportowego generuje istotne problemy w obszarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, a także przyczynia się do zwiększenia presji migracyjnej mieszkańców do innych, silniejszych gospodarczo obszarów. Problem ten wskazywany jest także wśród głównych problemów obszaru przez samych mieszkańców MOF S-U, którzy poruszali także temat niskiej przepustowości głównych tras komunikacyjnych, czy stan bezpieczeństwa na drogach i jakość ich nawierzchni. Na wykluczenie komunikacyjne MOF S-U nakładają się także takie czynniki jak duża odległość od najbliższego lotniska, czy wymagająca znaczących inwestycji komunikacja kolejowa. Jest to zatem jeden z priorytetów inwestycyjnych, który w znacznej części uzależniony jest od decyzji na szczeblu ponadlokalnym. Działania

te powinny mieć charakter kompleksowy, uwzględniając zarówno drogi transportu kołowego, kolej, a także ścieżki rowerowe i rozwój transportu publicznego wewnątrz MOF S-U.

- 2. Funkcjonowanie MOF S-U** - Z przeprowadzonych wywiadów jakościowych wynika, że dotychczasowa współpraca w ramach MOF S-U (mimo występujących różnic zdań i pojawiających się „tarć”) oceniana jest korzystnie. Pomimo pojawiających się różnic i stosunkowo niewielkiej liczby zrealizowanych wspólnie przedsięwzięć, uczestnicy badania wskazywali, że ostatni okres współpracy pozwolił na wzmocnienie wewnętrznych więzi i rozwiązanie części wspólnych problemów. Ponadto współpraca ta owocuje zwiększeniem podmiotowości samorządów MOF S-U w imię zasady „duży może więcej”. Podejście nastawione na współpracę i oparte o wypracowane do tej pory mechanizmy może docelowo wpłynąć pozytywnie na rozwiązanie znacznej części problemów zdiagnozowanych w ramach MOF S-U.
- 3. Mieszkalnictwo** - obszar MOF S-U cechuje się ponadprzeciętną dostępnością mieszkań, zarówno w porównaniu ze średnią wojewódzką jak i ogólnopolską. Wyższy współczynnik dostępności mieszkań może wynikać zarówno z rosnącej liczby wydawanych pozwoleń budowlanych, ale także ze stopniowym wyludnianiem się części gmin obszaru. Jednocześnie w trakcie prowadzonych badań postulowano opracowanie programu rozwoju mieszkalnictwa, w tym mieszkalnictwa nakierowanego na potrzeby osób młodych i pod pozyskiwanie kadr dla lokalnej gospodarki. Program ten może ograniczyć odpływ młodzieży z terenu MOF S-U i przyczynić się do napływu nowych mieszkańców w kolejnych latach. Warto zwrócić jednak uwagę, że większość gmin posiada deficyty w sferze dostępności mieszkań komunalnych (długie listy oczekujących, zły stan budynków).
- 4. Usługi medyczne** - Obszar MOF S-U charakteryzuje się znaczącym zróżnicowaniem dostępu do usług medycznych na poziomie poszczególnych gmin. Dostępność do usług medycznych jest przeciętnie niższa od średniej dla województwa pomorskiego i kraju. Sytuacja ta może przekładać się na wyższy współczynnik umieralności mieszkańców poszczególnych gmin. Trudniejszy jest także dostęp do aptek. Wskazywany powyżej problem znajduje także potwierdzenie w badaniach ankietowych zrealizowanych wśród mieszkańców MOF S-U, w których respondenci wśród ocenianych elementów jakości życia na terenie MOF S-U najgorzej oceniali dostępności usług medycznych. Negatywne oceny w części mogą być jednak powiązane z funkcjonowaniem systemu opieki zdrowotnej w okresie pandemicznym. Zdiagnozowany problem w zakresie dostępności do usług medycznych, powiązany jest przede wszystkim z „wolnymi terminami” zarówno w POZ jak i AOS. Czas oczekiwania na termin wizyty wydłuża się ze względu na braki w kadrze lekarskiej.
- 5. Kultura i rekreacja** – za sprawą dostępu do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, a także licznych atrakcji wynikających z ukształtowania terenu i zasobów przyrodniczych, obszar MOF S-U korzystnie wyróżnia się pod względem oferty związanej z możliwością spędzania wolnego czasu. Oprócz zasobów naturalnych, teren MOF charakteryzuje stosunkowo wysoka liczba zabytków oraz podmiotów związanych z branżą kulturalno-rozrywkową. Trwają także inwestycje związane z rozbudową infrastruktury sportowej, w tym modernizacja stadionu w Słupsku, sal gimnastycznych oraz innych obiektów. Niemniej jednak w badaniach ankietowych mieszkańcy nadal wskazują na deficyty w ofercie spędzania czasu wolnego dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych. Wyzwaniem jest również nierównomierne obłożenie ofertą

rozrywkową w poszczególnych miesiącach roku, gdzie wskazuje się na natężenie wydarzeń w sezonie letnim i ograniczenie oferty w pozostałych okresach.

- 6. Zasoby środowiskowe** - MOF S-U wyróżnia na tle kraju i województwa stosunkowo wysoki współczynnik lesistości, który przekracza poziom 1/3 obszaru. Mimo dużej lesistości, MOF S-U posiada niewielkie zasoby obszarów prawnie chronionych - poniżej 20% powierzchni ogółem. Mieszkańcy MOF S-U korzystnie ocenili jakość środowiska naturalnego i infrastruktury komunalnej MOF S-U. Pozytywnie odnieśli się do stanu środowiska naturalnego, powietrza, czy jakości wody. Walory środowiskowe znalazły się także wśród największych potencjałów MOF S-U, który wśród czołowych potencjałów obszaru wymieniali zarówno mieszkańcy jak i przedstawiciele gmin MOF S-U. Do kluczowych zaliczono nadmorskie położenie a także zasoby przyrodnicze i środowiskowe MOF S-U, co obiektywnie potwierdza jakość i walory środowiskowe, jako najważniejsze atuty obszaru.
- 7. Odpady komunalne i działania pro-środowiskowe** - Pod względem zbiórki odpadów komunalnych, MOF S-U plasuje się powyżej średniej wojewódzkiej i jest na poziomie zbliżonym do średniej ogólnopolskiej. Wyższa ilość odpadów przypadających na 1 mieszkańca występuje w gminach nadmorskich, co może być wprost powiązane z nasileniem ruchu turystycznego. Ponadto dla MOF S-U korzystnie kształtuje się wskaźnik selektywnej zbiórki odpadów, często przekraczający znacząco średnią ogólnopolską (około 40%). Niemniej jednak system ten nadal będzie wymagał wprowadzania nowych usprawnień. Selektywna zbiórka odpadów powinna wpisywać się w wieloaspektowość działań prośrodowiskowych na terenie MOF S-U, która docelowo może korzystnie wpłynąć na poprawę jakości życia w gminach – większa liczba terenów zielonych, przestrzeni biologicznie czynnych, poprawa retencji etc. Wszystkie te działania mogą przyczynić się do postrzegania obszaru MOF S-U jako obszaru nowoczesnego, ekologicznego i przyjaznego do życia mieszkańcom, obszaru, który zachęcał będzie do osiedlania się na jego terenie.
- 8. Jakość infrastruktury wod-kan i zużycie wody** - Jednym z pozytywnych wyróżników MOF S-U jest wysoki poziom dostępności podłączeń wodociągowych oraz wysoki wskaźnik skanalizowania obszaru. Jednocześnie wskazuje się, że znaczna część istniejących instalacji wymaga modernizacji i rozbudowy. Konieczne jest także usprawnienie istniejących oczyszczalni ścieków, co wiąże się w szczególności z intensywnym wzrostem populacji w gminach wiejskich MOF S-U. Działanie to jest także konieczne ze względu na fakt, iż przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa większą ilość wody niż mieszkaniec kraju. Zużycie wody większe jest jednak w gminach nadmorskich, a znacząco mniejsze w gminach, w których ruch turystyczny jest mniejszy. Gminy te wymagają zatem tworzenia odmiennej infrastruktury, uwzględniającej sezonowość ruchu turystycznego.
- 9. Źródła energii** - Obszar MOF S-U cechuje wyższy od przeciętnego dla kraju poziom gazyfikacji. Wynika on jednak z wysokiego stopnia zgazyfikowania miasta Słupsk i Ustki. Pozostałe gminy mają najczęściej fragmentarycznie rozwiniętą sieć gazową. W kontekście zachodzących zmian środowiskowych i konieczności obniżania emisji zanieczyszczeń, konieczna może zatem okazać się rozbudowa sieci gazowej, lub dalsza rozbudowa sieci odnawialnych źródeł energii, która prócz farm fotowoltaicznych i wiatrowych, może zostać uzupełniona o elektrownie wiatrowe morskie. Działanie to przyczyni się to nie tylko do poprawy środowiska naturalnego, ale także może docelowo korzystnie wpłynąć na kondycję dochodów gmin. Ponadto w obszarze MOF funkcjonują

dwa systemy ciepłownicze oparte na wytwarzaniu ciepła z węgla. Wysokie ceny uprawnień do emisji oraz nowe standardy emisyjne od 01.01.2023 wymagają gruntownej modernizacji źródeł ciepła. Modernizacja opierać się będzie o decentralizację źródeł, dekarbonizację, dywersyfikację paliw oraz budowę źródeł OZE. Plany Spółek ciepłowniczych przewidują również produkcję energii elektrycznej w kogeneracji. Pozwoli to utrzymanie cen ciepła na akceptowalnym przez mieszkańców poziomie. Budowanie niezależności energetycznej MOF.

- 10. Sieć internetowa** – jak wynika z przeprowadzonych analiz, obszary wiejskie ze względu na swą specyfikę, mają zdecydowanie słabiej rozwiniętą sieć internetową niż tereny miejskie. Obecnie dostępność Internetu stacjonarnego o wysokiej przepustowości występuje głównie w miastach MOF S-U. Konieczność rozwoju tej sieci to zarówno wyzwanie cywilizacyjne dla obszaru, jak i szansa na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

II.3 Analiza SWOT

Poniżej w formie podsumowania strategicznego zaprezentowano analizę SWOT obszaru MOF S-U, z podziałem na strefę społeczną, gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną.

STRENGTHS		Mocne strony MOF S-U	SFERA
		Wzrost liczby mieszkańców terenów gminnych (wiejskich)	SPOŁECZNA
		Funkcjonujący Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej i Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej	
		Dodatni przyrost naturalny w części gmin z MOF	
		Spadek bezrobocia	
		Znacząca dynamika budownictwa	
		Spadający odsetek gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	
		Działalność Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., w tym Słupskiego Inkubatora Technologicznego	GOSPODARCZA
		Plany optymalizacji (pod kątem ekonomicznym i środowiskowym) zakładów produkujących energię ciepłą	
		Wysoka liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	
		Dostępność terenów inwestycyjnych	
		Niski odsetek osób długotrwale bezrobotnych	
		Dobrze rozwinięta oferta turystyczna strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego	
		Wysoka wartość przyrodnicza obszaru	PRZESTRZENNA
		Obszary atrakcyjne turystycznie	
		Rosnąca liczba miejsc noclegowych	
		Relatywna spójność obszaru MOF S-U (4 JST spełniły 6 lub więcej kryteriów delimitacyjnych)	
		Ponad połowa obszaru MOF S-U objęta MPZP	
		Wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	
		Wysoki poziom zgazyfikowania miast obszaru MOF S-U	
		Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z wodociągów	
		Duża dynamika rozwoju sieci dróg rowerowych na obszarach miejskich	

WEAKNESSES		Słabe strony MOF S-U	STREFA
		Systematyczne starzenie się lokalnej społeczności	SPOŁECZNA
		Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarach rewitalizacji	
		Depopulacja miast, ich rozlewanie i postępująca suburbanizacja	
		Niska liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	
		Deficyty specjalistów w zawodach medycznych i technicznych	
		Wzrost liczby osób w wieku nieprodukcyjnym	
		Nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej, wyłączający część mieszkańców z rynku pracy	
		Mocno zróżnicowany poziom nauczania na poziomie szkół podstawowych i ponadpodstawowych	
		Nierównomierny dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej	
		Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy	GOSPODARCZA
		Zbyt krótki sezon turystyczny i niska liczba działań na rzecz jego wydłużenia	
		Słabe skomunikowanie obszaru za pomocą dróg ekspresowych i znaczna odległość od autostrad	
		Lokalizacja elementów tarczy antyrakietowej	
		Zbyt niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru	
		Brak uzbrojenia terenów pod mieszkalnictwo	PRZESTRZENNA
		Słaby poziom skomunikowania z drogą S11	
		Słaba jakość infrastruktury drogowej, długie czasy dojazdów do dużych miast regionu	
		Brak mariny/Centrum Żeglarstwa Ziemi Słupskiej	
		Brak integracji planowania przestrzennego na obszarze MOF S-U	
		Niski odsetek gruntów komunalnych	
		Niska dostępność komunikacyjna w ruchu samochodowym (DK6)	
		Duży udział budynków wymagających kompleksowej modernizacji, w szczególności budynków komunalnych	
		Peryferyjne położenie względem dużych ośrodków miejskich	

OPPORTUNITIES	+	Szanse dla MOF S-U	SFERA
		Wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych, stymulacja ich rozwoju i wzrostu liczby organizacji, a także aktywna w współpraca z liderami opinii.	SPOŁECZNA
		Plany członków MOF S-U dotyczące budownictwa mieszkaniowego	
		Zachęty osiedleńcze	
		Plany samorządów dotyczące wzmocnienia kapitału społecznego i integracji mieszkańców	
		Działania na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej	
		Wsparcie dla pomiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)	
		Wsparcie pracy szkół ukierunkowane na kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów, wyrównywania szans edukacyjnych, a także podniesienie atrakcyjności szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego	
		Rozwój i wzmocnienie lokalnych uczelni wyższych	
		Rozwój i wzmocnienie usług społecznych	
		Rozwój infrastruktury medycznej	
		Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	
		Spójna promocja atrakcji turystycznych wraz z propozycjami pakietowania usług.	GOSPODARCZA
		Rozwój usług turystycznych bazujący na poprawie, jakości infrastruktury drogowej, rowerowej, komunikacyjnej.	
		Wysoka atrakcyjność gospodarcza (w szczególności w zakresie usług turystycznych) ze względu na położenie	
		Zaspokojenie potrzeb chłonnego rynku pracy np. poprzez zatrudnianie emigrantów	
		Rozwijanie kapitału ludzkiego	
		Rozwój telepracy	
		Wsparcie terenów wiejskich w zakresie przedsiębiorczości	
		Wspólna oferta kulturalna i turystyczna	
		Dobra kondycja i stabilność pracodawców	
		Cyfryzacja i uruchomienie e-usług	
		Budowanie wizerunku MOF S-U w oparciu o walory środowiskowe i lokalizację (dostępność pasa nadmorskiego, szlaków rzecznych oraz rowerowych.	PRZESTRZENNA
		Spójna polityka terytorialna województw	
		Nacisk na ochronę środowiska w krajowych i regionalnych dokumentach planistycznych	
		Środki UE na transformację energetyczną	
		Niski odsetek obszarów prawnie chronionych	
		Rozbudowa połączeń drogowych	
		Rozwój portu w Ustce	

T H R E A T S	!	Zagrożenia dla MOF S-U	STREFA
		Pandemia – Covid-19	SPOŁECZNA
		Zapaść demograficzna	
		Trudności z pozyskaniem funduszy na ochronę dziedzictwa kulturowego	
		Niska dostępność usług medycznych, w tym specjalistycznych na tle kraju i województwa	
		Wysoka konkurencja sąsiednich jednostek terytorialnych w zakresie przyciągania inwestycji oraz silna konkurencja ościennych JST na rynku usług turystycznych.	GOSPODARCZA
		Kryzys finansów publicznych w związku z ponoszeniem większych kosztów za świadczone usługi publiczne przez samorządy	
		Zmniejszone środki dotacyjne w nowej perspektywie UE.	
		Brak pracowników na lokalnym rynku pracy	
		Pandemia – Covid-19	
		Niski poziom aktywności inwestorów w związku z niską stopą zwrotu inwestycji (wzrost opodatkowania przedsiębiorców hamujący ich rozwój, wzrost konkurencyjności innych miast nastawionych na przyciąganie inwestorów, brak nowych inwestorów, niepewność prawa)	
		Wzrastające kwoty świadczeń socjalnych	
		Zwiększona częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i tym samym klęsk żywiołowych	PRZESTRZENNA
		Brak usprawnienia rozwiązań i infrastruktury komunikacyjnej	
		Brak współpracy między samorządami w zakresie planowania przestrzennego w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji	
		Brak inwestycji w infrastrukturę sieciową i powstałe z tego względu zagrożenia środowiskowe	

III Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka

III.1 Misja i wizja strategii działania i rozwoju MOF Słupsk-Ustka w perspektywie roku 2030

Misja jako cel nadrzędny działalności MOF Słupsk-Ustka

Misja 2030

Misją MOF Słupsk-Ustka jest budowanie pozycji konkurencyjnej obszaru jako atrakcyjnego subregionu pod kątem jakości życia i atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej. Podstawową zasadą działania MOF jest skuteczne zmaganie się z horyzontalnymi wyzwaniami:

- *Prowadzeniem spójnej i aktywnej polityki demograficznej i społecznej*
- *Kreowaniem i wzmacnianiem postrzegania MOF jako atrakcyjnego miejsca do życia*
- *Wykorzystaniem rangi osadniczej i osiedleńczej rdzenia MOF oraz jego obszaru funkcjonalnego na rzecz wykreowania nowych branż gospodarczych i rozwoju istniejących*
- *Wykreowaniem MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego*
- *Ochroną istniejących zasobów jako elementów budujących potencjał ekonomiczny i gospodarczy MOF*
- *Niwelowaniem różnic w dostępie i jakości infrastruktury przy jednoczesnym zintegrowanym planowaniu przestrzennym ograniczającym negatywne skutki rozlewania się miast.*

Wizja 2030

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka w roku 2030

jest zintegrowanym obszarem wyróżniającym się w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Osiągamy integrację poprzez realizację konkretnych wspólnych działań, których przykładem jest dobrze funkcjonujący transport publiczny czy też postępująca adaptacja do zmian klimatycznych osiągnięta w formie efektu skali.

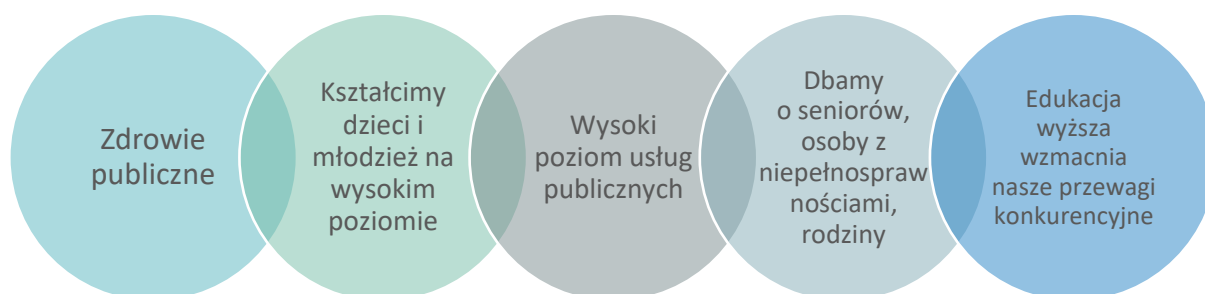
MOF Słupsk-Ustka rozwija się dzięki sumie działań podejmowanych przez samorządy go współtworzące oraz przedsięwzięcia wspólne, jak również zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych.

Sukces MOF-u przekłada się na wzmocnienie jego pozycji w strukturach regionalnych oraz poprawę atrakcyjności wizerunku obszaru.

III.2 Cele strategiczne MOF wraz z uzasadnieniem

Cel strategiczny 1.	Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF

Pierwszy cel strategiczny koncentruje się na poprawie szeroko rozumianej sfery usług publicznych, które są świadczone przez samorządy skupione w MOF Słupsk-Ustka. Podnoszenie standardu życia jest nierozzerwalnie związane z aktywną polityką społeczną. Kreowanie obszaru jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania jest silnie związane z jakością poszczególnych usług. Wpływają one silnie na ocenę i postrzeganie całego MOF Słupsk-Ustka. Demarkacja celu strategicznego ogniskuje się w kwestiach socjalnych, odczuwanym poziomie bezpieczeństwa, ale też działaniach sektorowych, politykach branżowych. Warto hasłowo przedstawić istotę interwencji w ramach pierwszego celu strategicznego.

Osiągnięcie wysokiego standardu jakości usług publicznych na całym terenie MOF jest poważnym wyzwaniem instytucjonalnym oraz ekonomicznym. Ranga realizacji celu strategicznego w wymiarze społecznym jest działaniem podstawowym. Warto charakteryzując cel strategiczny już wskazać przynajmniej część identyfikowanych potrzeb takich jak chociażby: doposażenia placówek oświatowych i edukacyjnych, z uwzględnieniem dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami (edukacja włączająca, nauczyciel jako wspomagający rozwój dziecka, przy ważnej współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną) oraz prowadzenie systemowych działań wzmacniających kompetencje kadr (związane m.in. z rozwojem technologicznym i kształtującym się światem postpandemicznym). W pewnej korelacji ze sferą gospodarczą funkcjonuje wyzwanie wzmocnienia szkolnictwa zawodowego, inicjowanie nowych kierunków, np.: budownictwo, logistyka, transport, motoryzacja, usługi finansowe i biznesowe, energetyka odnawialna, poszerzonych o organizację staży u pracodawców. Efektywność tych działań wymaga również uzupełnienia szkół o narzędzia i maszyny

niezbędne do wysokiej jakości nauczania. W szerszym ujęciu edukacja w formule zajęć pozalekcyjnych powinna odpowiadać na wyzwania związane z kryzysem klimatycznym, czy też rozwojem regionalizmu i kształtowaniem tożsamości lokalnych i regionalnej.

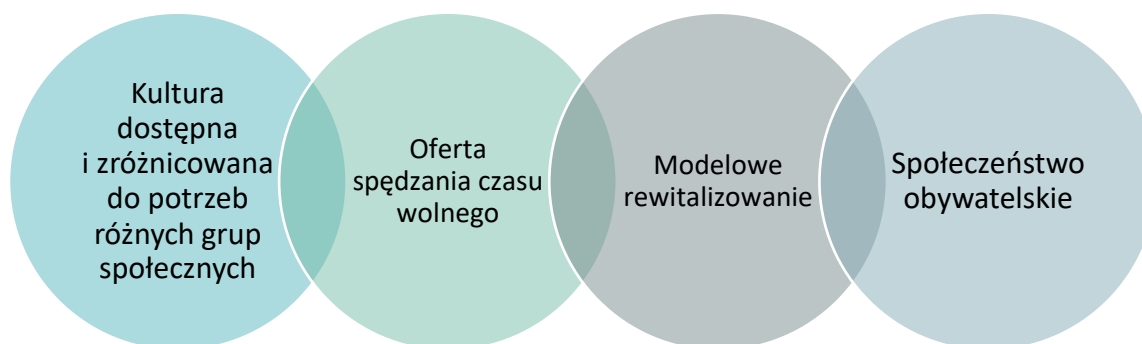
W pomocy społecznej istotne jest przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, asystentura rodzin, wsparcie osób z niepełnosprawnością, rozwój mieszkalnictwa chronionego i wspieranego, deinstytucjonalizacja usług społecznych i opiekuńczych, wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz włączenie podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług społecznych. Ponadto, działania i wsparcie kierowane będzie nie tylko w stronę rodzin i osób wymagających opieki, ale również do pracowników i asystentów rodzin.

Zdrowie publiczne to temat, który ze względu na procesy demograficzne, ale też pandemię koronawirusa stał się kwestią podstawową z punktu widzenia oczekiwań mieszkańców jeżeli chodzi o usługi publiczne. Z punktu widzenia samorządów skupionych w MOF należy stymulować rozwój infrastruktury (np. środowiskowe domy samopomocy), za którym muszą postępować projekty miękkie (np. rozwój teleopieki, psychiatrii środowiskowej), bardzo istotne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych. Ważne jest również prowadzenie działań na rzecz współdziałania opieki zdrowotnej z usługami z obszaru wsparcia społecznego. Jednym z istotnych aspektów związanych ze zdrowiem publicznym jest zapewnienie również wysokiej jakości opieki senioralnej – umożliwienie starszym mieszkańcom regionu skorzystania z usług teleopieki, łatwy dostęp do klubów seniora i świetlic oraz stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej dostosowanej do ich potrzeb. W perspektywie miast MOF S-U jest to ściśle związane ze zjawiskiem tzw. migracji powrotnych, czyli osób w wieku poprodukcyjnym zmieniających miejsce zamieszkania z terenów wiejskich na miasta z uwagi na lepszy dostęp do usług. Wykreowana zostaje w ten sposób okazja stworzenia 15-minutowych enklaw miejskich, w których wszystkie niezbędne ośrodki usługowe skumulowane są na jednym, małym obszarze. Osoby w wieku produkcyjnym wykazują tendencję o odwrotnym charakterze – znacznie częściej wybierają przedmieścia oraz obszary wiejskie. Zjawisko to niestety choć korzystne dla gmin o charakterze obwarzankowym (młode społeczeństwo to źródło dochodów podatkowych), docelowo może doprowadzić do zapaści ośrodków miejskich, a w efekcie także pogorszenia jakości życia całego MOF.

Warto również podkreślić, że domena związana z zapewnieniem wysokiego poziomu usług publicznych na całym obszarze MOF wiąże się bezpośrednio z cyfryzacją zasobów, tworzeniem baz elektronicznych (mapy i planowanie przestrzenne, zasoby geodezyjne) oraz możliwością załatwiania spraw przez mieszkańców w sposób zdalny. Te działania powinny być również poszerzane o zbudowanie trwałych mechanizmów komunikowania i przesyłania informacji.

**Cel strategiczny
2.**
Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców

Wymiar społeczny składa się z dwóch istotnych filarów, z czego pierwszym z nich jest zapewnienie podstawowych potrzeb człowieka – warunków bytowych, poczucia bezpieczeństwa, potrzeb żywnościowych, socjalnych oraz edukacyjnych. Drugim z nich jest podnoszenie atrakcyjności MOF jako miejsca do życia, czyli tworzenie przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców, w której znajdą dla siebie propozycję spędzania czasu wolnego dostosowaną do ich potrzeb. Szeroki zakres oferty spędzania wolnego czasu w jednostkach buduje również atrakcyjność inwestycyjną regionu. Samorządy MOF powinny zatem konsekwentnie budować ofertę dla wszystkich grup społecznych, zwłaszcza wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, poprzez integrację z innymi grupami. Ostatecznie oferta czasu wolnego jest komponentem pozytywnego wizerunku subregionu i wymaga od MOF realizowania kompleksowo polityk branżowych.

Rozpatrując zakres celu strategicznego silnym jego elementem jest rozwijanie sektora usług publicznych wyższego rzędu. Przykładem takiego działania może być sfera kultury - bardzo ważna zarówno dla gospodarczego wzmocnienia układu bipolarnego Słupsk-Ustka, zdywersyfikowania oferty niezbędnej do wzmocnienia pozycji na rynku turystycznym, jak również zachowania podmiotowości MOF-u, jako ośrodka o bezkonkurencyjnym charakterze w swoim otoczeniu społecznym i gospodarczym.

Podkreślić w tym kontekście trzeba potrzebę wzmocnienia sektora organizacji pozarządowych, w szczególności wykorzystanych zasobów, doświadczenia chociażby podmiotów zajmujących się osobami z niepełnosprawnościami oraz instytucjami działającymi na rzecz seniorów. W przedstawionym kontekście działanie to jest komplementarne z pierwszym z celi strategicznych. Tym niemniej warto zwrócić uwagę na pozostałe obszary działalności organizacji, które poprzez swą działalność w naturalny sposób stają się interesariuszami zaprojektowanego procesu rozwoju MOF-u.

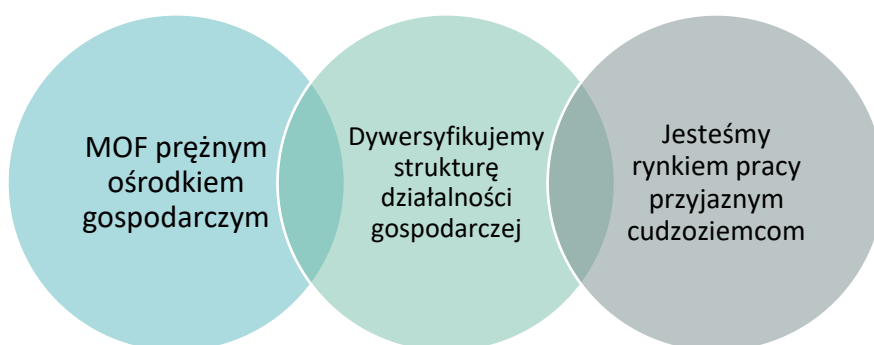
Kultura, sport i rekreacja oraz czas wolny to elementy związane ze wzmacnianiem ponadlokalnego potencjału Słupska (funkcjonujące instytucje kultury), realizacją potrzeb związanych z wydłużaniem sezonu letniego w m.in. w Ustce (pod kątem poszerzenia oferty na czas niepogody) oraz poprawy szeroko rozumianej oferty na całym terenie MOF z punktu widzenia potrzeb mieszkańców. W tym kontekście pojawiają się również potrzeby inwestycyjne, takie jak przebudowa Filharmonii w Słupsku, kryty amfiteatr w Ustce, rozwój oferty sportowej, powstanie długiej trasy rolkowej, single tracków czy rozwój ścieżek rowerowych, które także generują ruch turystyczny.

Istotnym jest również równoległe budowanie ofert dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym naciskiem na tą drugą grupę. Co więcej można je powiązać z działaniami rewitalizacyjnymi, przygotowaniem obiektu(ów) dla potrzeb świadczenia funkcji społeczno-kulturalnej dla młodych mieszkańców MOF. Biorąc pod uwagę traktowanie rewitalizacji jako narzędzia zmiany społecznej, warto w ten sposób ją wykorzystać.

Cel strategiczny
3.

Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze

Siła ośrodków subregionalnych to zwykle suma ich realnych potencjałów, kapitału ludzkiego i społecznego, faktycznego oddziaływania terytorialnego (głównie zewnętrznego) konkretnych instytucji, organizacji czy też podmiotów gospodarczych. W nowoczesnym myśleniu strategicznym kwestie gospodarki najczęściej sprowadzają się do tworzenia korzystnych warunków rozwoju gospodarczego. Ten kierunek ma podstawowe znaczenie i w przypadku MOF Słupsk-Ustka wiąże się z bardzo konkretnymi elementami.

Powyższe czynniki tworzą wyzwanie strategiczne. Bipolarny układ Słupsk-Ustka w naturalny sposób oddziałuje na teren dawnego województwa słupskiego. Naturalne potencjały obszaru to między innymi: port w Ustce, warunki sprzyjające turystyce, ranga Słupska oraz zachodzące procesy integracyjne stanowiące bardzo ważny zasób dla całego obszaru funkcjonalnego.

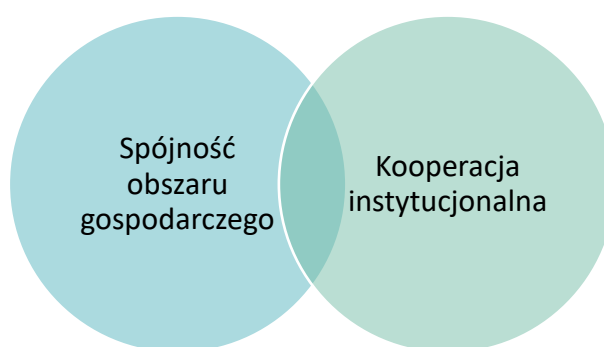
Przemiany demograficzne związane z migracjami są widoczne na subregionalnym rynku pracy. W powiązaniu ze zjawiskiem starzenia się społeczności lokalnych oraz braku renty demograficznej (identyfikowanej jeszcze kilka lat wstecz) należy rozwijać działania na rzecz integracji oraz ograniczenia nadużyć pracodawców w kierunku migrantów, poprzez wsparcie instytucjonalne i systemowe. Istotne jest również tworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej.

Budowanie MOF jako ośrodka gospodarczego, wzmacnianie jego potencjału inwestycyjnego powinno się odbywać w oparciu o dywersyfikację, kreowanie warunków dla wzmocnienia nowoczesnych usług dla biznesu (BSS). Posiadanie kluczowego zasobu jakim jest uczelnia wyższa, pozwoli na poprawę atrakcyjności obszaru jako miejsca pracy dla osób po studiach (co aktualnie stanowi słabą stronę).

Cel strategiczny
4.

Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Dotychczas mechanizmy integrowania organizmów o szerszej strukturze, wykraczającej poza granice administracyjne były ograniczone do formuły Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), przynależnych niemal jedynie ośrodkom wojewódzkim. Aktualne uwarunkowania i perspektywa finansowa Unii Europejskiej kieruje te narzędzie również do mniejszych miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF). Przykładem takiej konstrukcji jest właśnie MOF Słupsk-Ustka. Co więcej identyfikowane procesy, w szczególności suburbanizacja, migracje za pracą oraz specyfika korzystania z usług publicznych uwiadamiają duże wyzwania w tym zakresie. W ujęciu gospodarczym kluczowe jest traktowanie obszaru jako komplementarnego wewnętrznie organizmu, który jedynie w oparciu o wspólne działania będzie mógł budować swoją pozycję konkurencyjną jako pożądane miejsce pracy oraz atrakcyjne osiedleńczo, ale i inwestycyjnie. Wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego jest możliwe poprzez wzmacnianie współpracy między gminami szczególnie w kontekście ekonomicznych skutków migracji mieszkańców oraz budowania marki MOF w sposób kompleksowy. Dlatego szczególne znaczenia ma:

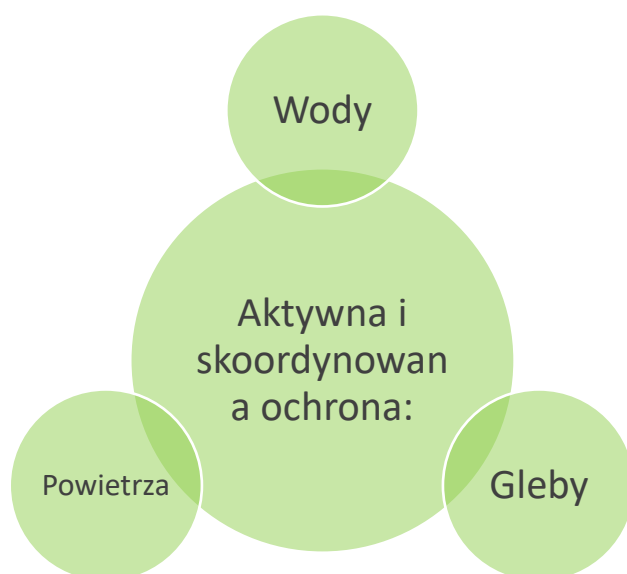
Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego jest wstępem do myślenia o obszarze jako realnej konstrukcji przestrzennej i funkcjonalnej w obrębie, której mieszkańcy żyją, pracują, zaspokajają swoje potrzeby niezależnie od miejsca zameldowania oraz niejako w pewnej separacji od granic administracyjnych. Faktyczna atrakcyjność MOF jest swoistą sumą potencjałów, które posiadają tworzący go partnerzy. Jako elementy szczególnie ważne należy wskazać wspólną promocję i podejmowania działań partnerskich. Chcąc urzeczywistnić wizję obszaru jako podmiotu skutecznie przyciągającego inwestora należy połączyć siły. Decydujący o inwestycji nie biorą jedynie pod uwagę ścisłego przebiegu granic administracyjnych, nie koncentrują się tylko na poziomie klasycznej obsługi inwestorskiej czy też zapewnieniu odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Kryteriami współczesnej oceny jest również stan środowiska naturalnego, szeroko rozumiana sfera kultury albo jakość kształcenia. W tak zarysowanym formacie tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego w pełni umożliwi wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako zintegrowanego i efektywnie zarządzanego w wymiarze gospodarczym.

**Cel strategiczny
5.**

Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian

Dobre planowanie przestrzenne priorytetowo traktuje nie tylko infrastrukturę, ale również środowisko. Obecne czasy wskazują na potrzebę kooperacji przestrzennej na rzecz integracji inwestycji mających wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego oraz przeciwdziałania skutkom zmian klimatu. Wspólne działanie jest niezbędne do uzyskania efektu skali i od niego zależy skuteczna implementacja przedsięwzięć ponadlokalnych, czego wyrazem jest przede wszystkim przedmiotowa strategia.

Przede wszystkim, partnerzy powinni skupić swoje działania na celu strategicznym, jakim jest ochrona istniejących zasobów przyrody, zwłaszcza pasa nadmorskiego i miasta Ustki posiadającego funkcję uzdrowiskową. Zachowanie wysokich wskaźników środowiskowych jest istotnym komponentem budującym atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenu oraz wpływa pozytywnie na jakość życia mieszkańców MOF S-U.

Szczególnie ważnym elementem będzie przeprowadzenie diagnozy i przygotowanie rekomendacji dotyczących przystosowania systemów ochrony ludności do zmian

klimatycznych. Presja związana z kryzysem klimatycznym wynika z modelu rozwoju współczesnego świata. Ochrona posiadanych zasobów jest bardzo ważna. Tym niemniej warto zwrócić uwagę na gospodarkę wodno-ściekową, której rozwój jest wynikiem migracji, suburbanizacji i utrwalania się pewnych trwałych postaw konsumpcyjnych. Bez wątpienia znaczna część skutków ma powody systemowe. Natomiast ich niwelowanie spoczywa na barkach samorządów lokalnych.

Warto w tym miejscu pokreślić, że cel strategiczny sam w sobie stanowi odpowiedź na zapowiedzi prowadzenia polityki spójności przez Unię Europejską. Potrzeby w tym zakresie są artykułowane przez samorządy, mieszkańcy deklarują potrzebę wspierania takich działań, a więc można uznać, że sfera tzw. „greendealu” jest powszechnie oczekiwanym i potrzebnym działaniem podzielanym przez interesariuszy na terenie MOF Słupsk-Ustka.

Cel strategiczny
6.

Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka

Ostatni z celów strategicznych w najbardziej klasyczny sposób odwołuje się do integracji obszaru. Transport publiczny, komunikacja, uwspólnianie działań planistycznych oraz dokonywanie analiz przestrzennych z punktu widzenia całego organizmu, jakim jest MOF to wyzwania o niekwestionowanym charakterze. Efektywne zarządzanie całym obszarem będzie możliwe jedynie poprzez wspólne działania na rzecz ograniczenia suburbanizacji, reurbanizację ośrodków miejskich oraz zbudowania masterplanu rozwojowego odnoszącego się do faktycznie istniejących zasobów i potencjałów (w tym jego ograniczonej z natury rzeczy przestrzeni). Jednocześnie warto podkreślić znaczenie ekonomiczne i finansowe tych działań. Powinny one ograniczyć koszty związane chociażby z: dublowaniem infrastruktury, co jest najbardziej widoczne w przypadku usług publicznych oraz uzbrajaniem terenów przede wszystkim pod funkcje mieszkaniowe. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka z poziomu strategicznego sprowadza się w pierwszej kolejności do:

Niwelowanie różnic w dostępie i jakości infrastruktury, przy jednoczesnym zintegrowanym planowaniu przestrzennym ograniczającym negatywne skutki rozlewania się miast, nie jest zadaniem prostym. Doświadczenie i praktyki widoczne w świecie Europy Zachodniej czy też Stanów Zjednoczonych pokazują wagę wyzwania, które finalnie bardzo silnie warunkuje kondycję finansową samorządów. Kondycja finansowa z kolei, pośrednio wpływa na jakość i dostępność całego katalogu usług, jak również standard infrastruktury. Osiągnięcie pożądanej zmiany jest możliwe jedynie przy ścisłej współpracy.

Integracja transportu publicznego to pierwszy i elementarny postulat kooperacji podmiotów tworzących MOF. Jest to szczególnie ważne dla mieszkańców, ponieważ umożliwia i ułatwia korzystanie z usług społecznych i publicznych, dotarcie do pracy czy placówek szkolnych.

Poza ukierunkowaniem na wspólne planowanie przestrzenne oraz ograniczanie procesów rozlewania się miast należy wzmocnić dostępność komunikacyjną MOF-u szczególnie w kontekście dostępu do sieci dróg ekspresowych oraz zwiększenia przepustowości dróg lokalnych. W przywołanym kontekście warto wskazać na potrzebę tworzenia dróg dojazdowych do węzłów w ciągu drogi ekspresowej S6, budowę (integrację) sieci tras i ścieżek rowerowych (m.in. w pasie nadmorskim oraz tam gdzie mogą one pełnić funkcje komunikacyjne i są zwornikiem dróg gminnych i powiatowych), czy też uzupełniania jej o punkty węzłowe również o intermodalnym charakterze.

III.3 Kierunki działań MOF

Karta działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego**Charakterystyka potrzeb:**

Karta opisuje zakres interwencji w ramach kierunku działania związanego z upowszechnieniem opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w 2020 r. w MOF Słupsk-Ustka wynosił przeciętnie 16,6%, to o 3,8 pp. więcej niż w przypadku odsetka dla Polski, jednakże liczba miejsc w żłobkach na tym obszarze jest niewystarczająca. Wartość wskaźnika dostępności miejsc żłobkowych wynika z rozwiniętej sieci placówek i względnie wysokiej dostępności miejsc w mieście Ustka, Słupsk oraz w gminie Kobylnica. Jednakże, widocznym problemem jest nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej. Na terenie gminy Ustka, Damnica i Dębica Kaszubska nie funkcjonują placówki opieki żłobkowej. W przypadku opieki przedszkolnej, odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych opieką przedszkolną w 2020 r. w MOF Słupsk-Ustka wynosił 90,1%. Wartość tego wskaźnika jest wyższa w porównaniu do wartości wojewódzkiej (87,8%). Identyfikowanym w MOF Słupsk-Ustka problemem związanym z opieką przedszkolną jest niewystarczająca liczba miejsc w placówkach publicznych, problem ten widoczny jest w szczególności w mieście Słupsk, co może wynikać ze znacznego odsetka dojazdów do pracy oraz postępującej suburbanizacji. Miasto stanowi rdzeń bipolarnego obszaru funkcjonalnego, centrum gospodarcze, w którym wiele osób znajduje zatrudnienie, a tym samym korzysta z dostępnych w mieście usług i obiektów użyteczności publicznej, w tym przedszkoli. Wskaźnik odsetka dzieci objętych opieką przedszkolną w Słupsku rośnie z roku na rok, w 2020 r. wynosił 101,5%, co potwierdza tezę o budowaniu usług w Słupsku, w kontekście potrzeb mieszkańców wyprowadzających się na przedmieść. Konieczne jest zatem powstawanie nowych oddziałów przedszkolnych na terenie MOF Słupsk-Ustka oraz placówek żłobkowych, w szczególności na terenach gmin ościennych miasta Słupska. Ważne jest również zapewnienie odpowiedniej opieki skierowanej do dzieci ze szczególnymi potrzebami.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Podjęcie działań na rzecz upowszechnienia opieki żłobkowej w MOF Słupsk-Ustka
- Podnoszenie standardów i jakości opieki nad dziećmi do lat 3
- Podnoszenie jakości i atrakcyjności kształcenia w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych
- Upowszechnienie opieki żłobkowej i przedszkolnej, ze szczególnym naciskiem na gminy Ustka, Damnica i Dębica Kaszubska
- Wydłużenie godzin otwarcia żłobków i przedszkoli
- Zwiększenie liczby dostępnych miejsc w placówkach przedszkolnych
- Stworzenie oddziałów integracyjnych w przedszkolach, w celu zapewnienia odpowiedniej opieki dla dzieci ze specjalnymi potrzebami
- Utworzenie placówek przedszkolnych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami kształcenia
- Dostosowanie infrastruktury do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych
- Modernizacja i rozbudowa placówek opiekuńczych na terenie MOF S-U oraz doposażenie w sprzęt i nowoczesne pomoce dydaktyczne
- Budowa sensorycznych placów zabaw przy żłobkach i przedszkolach

- Prowadzenie działań na rzecz doskonalenia nauczycieli oraz wsparcie w wzmacnianiu kompetencji, dotyczących organizacji zajęć oraz pracy z dziećmi o różnym stopniu sprawności intelektualnej i ruchowej

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu utworzenie nowych placówek opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego, w szczególności w gminach, w których nie funkcjonują tego rodzaju instytucje. Ponadto wydłużenie godzin otwarcia żłobków i przedszkoli ułatwi rodzicom szybszy powrót do pracy. Kluczowe jest również doposażenie placówek oraz podnoszenie standardów jakości opieki i wsparcia rozwoju najmłodszych mieszkańców MOF Słupsk-Ustka, a także zapewnienie odpowiedniej opieki i wsparcia dzieciom ze szczególnymi potrzebami.

Karta działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym

Charakterystyka potrzeb:

Analizując wartość współczynnika skolaryzacji można zauważyć, że miasto Ustka charakteryzuje się najwyższą wartością tego wskaźnika w całym MOF - 109,3%, co wskazuje na to, że do szkół w Ustce uczęszczają również uczniowie spoza miasta. Najniższą wartością współczynnika odznacza się natomiast gmina Ustka – 64,5%, co wskazuje na to, że dzieci zamieszkujące w gminie Ustka dojeżdżają do szkoły w miastach. Zatem istotne wydaje się podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności nauczania, szczególnie na terenach gmin wiejskich. Za koniecznością poprawy standardu i jakości usług edukacyjnych świadczą również niższe niż w przypadku wartości wojewódzkiej i ogólnopolskiej, wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu maturalnego. W MOF Słupsk-Ustka funkcjonują szkoły branżowe oraz uczelnie wyższe. Warto wzmocnić zakres działań mających na celu poszerzenie oferty kierunków Akademii Pomorskiej, w szczególności w zakresie kierunków medycznych i około medycznych, technicznych, językowych, transportowych i logistycznych oraz usług finansowych. Istotne jest również prowadzenie działań promocyjnych oraz rozwój szkolnictwa zawodowego, a także inicjowanie nowych kierunków, dotyczących m.in. budownictwa, logistyki i transportu czy usług finansowych i innych według pojawiających się trendów i potrzeb. Niższe wyniki nauczania w szkołach podstawowych mogą przekładać się na gorsze wyniki osiągane na kolejnych etapach edukacji. Zatem kluczowa jest poprawa jakości nauczania w MOF Słupsk-Ustka. Problemem identyfikowanym na tym obszarze jest emigracja młodych, wykształconych osób.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Tworzenie warunków dla rozwoju edukacji na całym obszarze MOF S-U
- Podnoszenie atrakcyjności i jakości nauczania poprzez wykorzystanie najnowocześniejszych technologii w nauczaniu

- Zbudowanie zintegrowanej, uzupełniającej się oferty edukacyjnej w MOF Słupsk-Ustka
- Zapewnienie odpowiednich warunków do kształcenia dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami oraz wyrównywanie szans edukacyjnych
- Organizacja edukacji w placówkach w MOF Słupsk-Ustka zgodnie z założeniami edukacji włączającej – dostosowanie systemu szkolnego do różnych grup uczniów
- Rozwój szkolnictwa zawodowego, rozszerzenie katalogu kierunków kształcenia o specjalizacje pożądane na lokalnym rynku pracy m.in. z zakresu transportu, logistyki, budownictwa, obsługi maszyn CNC, motoryzacji czy usługi finansowych i biznesowych i innych według pojawiających się trendów i potrzeb,
- Modernizacja oraz wyposażenie i doposażenie pracowni zawodowych m.in w nowoczesny sprzęt IT, narzędzia oraz maszyny, które przyczynią się do podnoszenia kwalifikacji zawodowych wśród uczniów
- Współpraca z otoczeniem zewnętrznym, przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w MOF Słupsk-Ustka, w celu organizacji praktyk i staży zawodowych oraz stopniowego wprowadzania na rynek pracy
- Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów uzdolnionych
- Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej i kryzysu klimatycznego
- Prowadzenie działań na rzecz budowania i wzmacniania tożsamości lokalnej i regionalnej wśród młodzieży
- Podejmowanie działań na rzecz kształtowania kompetencji kluczowych młodzieży, w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów
- Rozwój wydziału lekarskiego, poprzez utworzenie kierunku lekarskiego oraz poszerzenie oferty innych kierunków około medycznych
- Budowa i rozbudowa placówek oświatowych na obszarach podmiejskich w związku z koniecznością zapewnienia miejsc dla uczniów w związku z procesem suburbanizacji
- Budowa i modernizacja obiektów sportowych (boiska, basen, hala sportowa) na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego i wspierania aktywności fizycznej wśród młodych osób
- Prowadzenie działań na rzecz wzmacniania kompetencji cyfrowych oraz stosowania nowoczesnych metod nauczania wśród kadr nauczycielskich
- Prowadzenie kompleksowych działań oraz wsparcie kadr nauczycielskich w zakresie podnoszenia kwalifikacji związanej z procesem nauczania i współpracy z uczniami ze szczególnymi potrzebami
- Podejmowanie działań na rzecz zatrudnienia w szkołach odpowiednio wyspecjalizowanej kadry m.in. psychologa, pedagoga, logopedy
- Organizacja spotkań z doradcą zawodowym w celu odpowiedniego przygotowania uczniów do podjęcia pracy w zawodzie

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się realizację działań, które przyczynią się do poprawy efektywności funkcjonowania placówek oświatowych. Dodatkowo, aby w pełni wykorzystać potencjał i możliwości obszaru oraz ograniczyć emigrację ludzi młodych konieczne jest poszerzenie obecnej oferty edukacyjnej, zgodnie

z pożądanymi na rynku pracy kwalifikacjami i zawodami, a także stworzenie atrakcyjnych warunków nauczania w placówkach kształcących na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Rekomenduje się również prowadzenie działań mających na celu wzmacnianie oraz rozwój kompetencji i umiejętności kadr nauczycielskich. Doposażenie placówek edukacyjnych w niezbędny, nowoczesny sprzęt uatrakcyjni prowadzone zajęcia oraz pozwoli na nabycie umiejętności oczekiwanych przez pracodawców. Odpowiednie działania promocyjne i poszerzenie oferty szkół branżowych przyczyni się do wzrostu zainteresowania szkolnictwem zawodowym i jego rozwoju. Kluczowe jest stworzenie przyjaznych przestrzeni szkolnych oraz dostosowanie obiektów i programu nauczania do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami, jak również uczniów szczególnie uzdolnionych.

Karta działania 3.

Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF

Charakterystyka potrzeb:

Na terenie MOF Słupsk-Ustka funkcjonują trzy uczelnie wyższe: Akademia Pomorska, Wyższa Szkoła Gospodarki oraz Wyższa Szkoła Inżynierii Gospodarki w Słupsku. Są to niewielkie placówki, których oferta edukacyjna i proponowany katalog kierunków powinien zostać rozszerzony i dostosowany do aktualnie pożądaných zawodów. Interesująca i atrakcyjna oferta edukacyjna oraz kierunki dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, mogą zapobiec odpływowi młodych osób z MOF Słupsk-Ustka do innych ośrodków. Na tym obszarze funkcjonuje Specjalna Strefa Ekonomiczna, zarządzana przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego, współpracująca z przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu oraz lokalnymi władzami. Potencjał ten można wykorzystać w celu stymulowania przedsiębiorczości i wsparcia instytucji otoczenia biznesu, a także zapewnienia warunków do intensyfikacji współpracy biznesu z nauką. W celu wzmacniania potencjału obszaru szczególnie nacisk powinien być kładziony na podnoszenie jakości kapitału ludzkiego. Do wzmacniania poziomu kapitału przyczynić się może rozbudowa obecnie istniejącej oferty edukacyjnej, a także współpraca z przedsiębiorcami działającymi na tym terenie, w celu dalszego rozwoju kompetencji oraz przedsiębiorczości wśród osób młodych. Z uwagi na ten fakt, istotna jest intensyfikacja działań oraz zapewnienie odpowiednich warunków do współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi i sektorem badawczo-rozwojowym.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Poszerzenie katalogu kierunków oferowanych w uczelniach wyższych na terenie MOF Słupsk-Ustka zgodnie z pożądanymi na lokalnym rynku specjalizacjami
- Współpraca z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w MOF S-U, w celu organizacji praktyk i staży zawodowych
- Podjęcie działań na rzecz intensyfikacji współpracy biznesu z nauką
- Rozszerzenie współpracy z Pomorską Agencją Rozwoju Regionalnego
- Utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej
- Działania na rzecz rozwoju kompetencji i umiejętności zawodowych wśród studentów uczelni, a także stopniowe wprowadzanie ich na rynek pracy
- Dostosowanie oferty edukacyjnej do rzeczywistych potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego
- Stymulowanie potencjału innowacyjnego oraz współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i organizacjami badawczymi poprzez utworzony Interdyscyplinarny Inkubator Innowacyjności
- Podjęcie działań mających na celu wzmocnienie systemu infrastruktury edukacyjnej, naukowej oraz IT
- Realizacja wspólnych przedsięwzięć i projektów popularyzujących zainteresowanie techniką i kształceniem zawodowym na wszystkich etapach kształcenia

- Umiędzynarodowienie uczelni, a także wzmacnianie współpracy pomiędzy uczelniami na obszarze MOF Słupsk- Ustka

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się rozszerzenie i optymalizację istniejącej oferty edukacyjnej uczelni wyższych w MOF Słupsk-Ustka, a także dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, w celu ograniczenia zjawiska emigracji młodych osób, a także wykreowanie oferty pod kątem przyciągania na teren MOF Słupsk-Ustka nowych branż, takich jak BSS (nowoczesne usługi dla biznesu). Z punktu widzenia wzmocnienia potencjału MOF Słupsk-Ustka za kluczową kwestię uznaje się systematyczną i efektywną wymianę informacji między sektorem biznesu - przedsiębiorstwami, instytucjami rynku pracy a poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi MOF Słupsk-Ustka. Współpraca instytucji i przedsiębiorców z sektorem akademickim daje możliwość szybszego i bezpośredniego dotarcia do pracodawców, a także stopniowego wprowadzania na rynek pracy uczniów i studentów.

Karta działania
4.

Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych

Charakterystyka potrzeb:

W MOF Słupsk-Ustka widoczne są postępujące procesy starzenia się społeczeństwa. Z uwagi na to, wyzwaniem będzie prowadzenie zintegrowanych działań z zakresu profilaktyki oraz zdrowia, w celu zapewnienia odpowiednich warunków najstarszym mieszkańcom, a także osobom z niepełnosprawnościami. Obecnie na tym obszarze widoczny jest niedobór infrastruktury zdrowotnej oraz niska jakość świadczonych usług zdrowotnych. Mając na uwadze wykluczenie komunikacyjne i trudności w przemieszczaniu się w MOF Słupsk-Ustka, istotne jest zapewnienie mieszkańcom możliwości skorzystania z usług medycznych w ich miejscu zamieszkania. Ponad połowa ankietowanych (52,8%), w przeprowadzonym na potrzeby opracowania diagnozy badaniu, negatywnie oceniła dostęp do lekarzy specjalistów (w przypadku gmin wiejskich do podstawowej opieki medycznej), co wskazuje na konieczność rozbudowy placówek medycznych. Dostępność i wysoka jakość świadczonych usług medycznych jest jednym z podstawowych oczekiwań mieszkańców. Zatem kluczowe jest rozbudowanie obecnej oferty i powstanie nowych ośrodków i placówek medycznych, zarówno podstawowej opieki medycznej jak i specjalistycznej oraz prowadzenie działań informacyjnych i podnoszenie świadomości dotyczącej działań i roli profilaktyki.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Poprawa jakości podstawowych usług medycznych
- Zwiększenie dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej
- Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych
- Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych

- Rozwój infrastruktury, rozbudowa, remont i powstanie nowych placówek medycznych wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem i adaptacją do osób ze szczególnymi potrzebami w celu zapewnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej
- Rozszerzenie działalności ambulatoryjnej opieki specjalistycznej poprzez utworzenie nowych poradni specjalistycznych
- Tworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego
- Wdrożenie usług wspierających oraz zapewnienie opieki całodobowej dla seniorów i osób z niepełnosprawnością
- Dostosowanie zasobów organizacyjnych za zakresu ochrony zdrowia oraz pełnionych funkcji do rzeczywistych potrzeb
- Poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz rehabilitacji
- Budowa centrum zdrowia i rehabilitacji oraz centrum opiekuńczo-leczniczego
- Zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej dla poradni POZ
- Wdrażanie systemu e-zdrowia oraz rozwój i promocja systemu „teleopieki”
- Współdziałanie opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych
- Prowadzenie i wspieranie działań profilaktycznych, w tym programy szczepień, poradnia wad postawy, otyłości
- Wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej
- Utworzenie lub rozbudowa domu interwencji kryzysowej o zasięgu ponadgminnym
- Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników medycznych.
- Szkolenie kadr pomocy społecznej w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami starszymi, chorymi czy z osobami z niepełnosprawnością
- Realizacja projektów szkoleniowych z zakresu profilaktyki zdrowotnej
- Prowadzenie działań na rzecz integracji i przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach osób z niepełnosprawnością, osób starszych i niesamodzielnych
- Tworzenie i doposażanie bezpłatnych wypożyczalni sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się prowadzenie działań mających na celu zapewnianie mieszkańcom równego dostępu do opieki zdrowotnej, a także skorzystanie z wysokiej jakości usług medycznych w ich miejscu zamieszkania. Istotny jest rozwój usług zarówno podstawowych jak i specjalistycznych. Za kluczowe uznaje się również rozwijanie usług środowiskowych, tworzenie ośrodków wsparcia, a z uwagi na obserwowane procesy starzenia społeczności lokalnej, również utworzenie nowych oraz rozwój istniejących placówek opieki nad osobami starszymi. Powstanie nowych placówek, zwrócenie uwagi na rolę jaką odgrywa profilaktyka oraz zmiany w zakresie świadczonych usług, przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru.

Karta działania 5. Spójna polityka senioralna

Charakterystyka potrzeb:

Na terenie MOF Słupsk-Ustka widoczne są procesy starzenia się społeczności, w szczególności miast – Słupska i Ustki. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w 2020 r. dla MOF Słupsk-Ustka wynosił 19,4%, to więcej w porównaniu do średniej dla województwa (17,4%) i dla kraju (18,6%). W ostatniej dekadzie widoczny był przyrost o około 6,7 pp. co wskazuje na znaczące procesy starzenia się społeczności. Z uwagi na to istotne będzie prowadzenie spójnej polityki senioralnej na terenie całego MOF Słupsk-Ustka i dostosowanie usług do potrzeb osób najstarszych. W ramach MOF Słupsk-Ustka, seniorzy migrują do miast, a ich potrzeby wzrastają, zatem potrzebna jest spójna polityka senioralna wpisująca się w koncepcję miasta 15 minutowego uwzględniająca potrzeby i oczekiwania najstarszych grup mieszkańców. Samorządy wchodzące w skład MOF Słupsk-Ustka powinny kłaść nacisk na poszerzenie i podniesienie jakości funkcjonowania placówek opieki społecznej, rozszerzenie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, a także promocję systemu teleopieki. Ponadto warto skupić się na ograniczeniu problemu wykluczenia społecznego i umożliwienie seniorom pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, poprzez likwidację barier architektonicznych oraz dostosowanie oferty rozrywkowo-kulturalnej do tej grupy mieszkańców.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Zwiększenie dostępności do usług opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie opieki specjalistycznej, m.in. geriatrycznej
- Rozszerzanie oferty usług opiekuńczych dla seniorów i zapewniania usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania
- Zapewnienie dodatkowych miejsc opieki dla seniorów – utworzenie i wsparcie dziennych domów seniora
- Rozwój i upowszechnienie „teleopieki” dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami
- Doposażenie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji i integracji środowiska seniorów
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów
- Utworzenie i wsparcie Klubów Seniorów
- Rozwój wolontariatu wśród seniorów
- Prowadzenie działań mających na celu promocję aktywności zawodowej wśród osób starszych
- Promocja zdrowia oraz wsparcie działań profilaktycznych dla seniorów

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Zmieniająca się sytuacja demograficzna oraz obserwowane tendencje związane ze starzeniem się społeczności wymagają dostosowania obecnej oferty świadczonych usług, a także poprawy jakości usług dedykowanych seniorom, w celu zapewnienia im wysokiej jakości życia. Z uwagi na widoczne procesy starzenia się społeczności lokalnej za kluczowe uznaje się utworzenie placówek opieki dla osób starszych. Wykorzystanie potencjału nabywczego osób starszych i starzejących się oraz system zaspokajający ich potrzeby konsumpcyjne, bytowe oraz zdrowotne, czyli rozwój tzw. silver economy, można uznać jako element potencjalnie budujący specjalizację gospodarczą obszaru, jako element dywersyfikacji rynku pracy.

Karta działania 6 Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych

Charakterystyka potrzeb:

Jakość świadczonych w MOF Słupsk-Ustka usług ma wpływ na postrzeganie i ocenę obszaru oraz kreowanie go jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania. Kluczowe jest osiągnięcie wysokiego standardu i stałe podnoszenie jakości świadczonych usług, które będą dostosowane do oczekiwań mieszkańców oraz postępujących procesów w zakresie rozwoju technologii. Z uwagi na obserwowane procesy starzenia się społeczności, istotne jest zapewnienie wysokiej jakości usług dostosowanych do tej grupy oraz do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprzez prowadzenie odpowiednich działań m.in. dotyczących poprawy w kwestiach socjalnych, jak również dotyczących poziomu odczuwanego bezpieczeństwa, który ma wpływ na jakość życia. Mimo stopniowo poprawiającej się sytuacji związanej ze zmniejszającą się liczbą beneficjentów pomocy społecznej, z uwagi na obserwowane tendencje demograficzne istotne jest prowadzenie działań z zakresu rozbudowy infrastruktury, doposażenia placówek pomocy społecznej. Równie ważne z perspektywy mieszkańców jest sprawne funkcjonowanie urzędów i instytucji publicznych, które powinny opierać swoje funkcjonowanie na wykorzystaniu nowoczesnych technologii, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Budowa nowych oraz rozbudowa i modernizacja istniejących placówek wsparcia dziennego
- Zwiększenie dostępności do nieodpłatnej pomocy psychologicznej
- Utworzenie Domu Pomocy Społecznej
- Budowa Centrum Wsparcia i Opieki
- Utworzenie centrum wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami
- Modernizacja i poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny, w tym ośrodki wsparcia
- Zapewnienie opieki wytchnieniowej, wspierającej rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych
- Rozbudowa zasobu gminnego, m.in. poprzez powstanie mieszkań chronionych czy readaptacyjnych
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz realizacja systemowych projektów społecznych mających na celu tworzenie warunków do rozwoju zawodowego,

- Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, zwiększenie dostępności przestrzennej dla osób ze szczególnymi potrzebami
- Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dostępności cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej
- Wdrażanie usługi indywidualnego transportu „door to door”
- Cyfryzacja zasobów w urzędach samorządów wchodzących w skład MOF Słupsk-Ustka
- Rozwój szerokopasmowego Internetu, w szczególności na terenach wiejskich
- Wzmacnianie kompetencji cyfrowych pracowników instytucji publicznych
- Tworzenie baz elektronicznych (mapy i planowanie przestrzennego, zasoby geodezyjne)
- Rozwój i wdrażanie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych
- Prowadzenie działań promujących możliwość załatwiania spraw w sposób zdalny
- Poprawa dialogu z mieszkańcami poprzez stosowanie nowoczesnych form przekazu informacji
- Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie problemowi wykluczenia cyfrowego
- Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Wysoki standard świadczonych usług pozytywnie wpływa na odczuwaną przez mieszkańców jakość życia. Poprawa w tym zakresie ma szczególne znaczenie z uwagi na obserwowane tendencje demograficzne. Kluczowe jest zwrócenie uwagi na potrzeby osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, zagrożonych marginalizacją m.in. osoby starsze, z niepełnosprawnością czy bezrobotne. Wyzwaniem dla MOF Słupsk-Ustka będzie organizacja pomocy i wsparcia dla grup osób będących w szczególnie trudnej sytuacji. Ze względu na postępujące procesy i rozwój technologii, za priorytetowe uznaje się wprowadzanie i upowszechnianie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych, co pozwoli na zaoszczędzenie czasu oraz będzie znaczącym ułatwieniem dla mieszkańców. W celu realizacji przedsięwzięć z zakresu cyfryzacji i wprowadzania nowoczesnych technologii, rekomenduje się prowadzenie szkoleń dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym m.in. seniorów, by w pełni umożliwić im korzystanie z dostępnych usług.

Karta działania 7

Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej

Charakterystyka potrzeb:

Na atrakcyjność osiedleńczą wpływ ma jakość i dostępność oferty spędzania czasu wolnego. Rosnące oczekiwania i aspiracje mieszkańców determinują konieczność jej poszerzenia. Dla MOF Słupsk-Ustka istotne jest stworzenie i prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej, w oparciu o endogeniczne zasoby każdej z gmin i powiatu. Istotna jest inwentaryzacja oferty i rozwijanie jej

w oparciu o komplementarność istniejących instytucji. Rozbudowa i stworzenie atrakcyjnej, całorocznej oferty wydarzeń kulturalnych i kalendarza imprez, jest szczególnie istotne z uwagi na widoczną w MOF Słupsk-Ustka sezonowość turystyki. Ponadto, kluczowe jest umożliwienie wszystkim grupom mieszkańców, aktywnego uczestnictwa w kulturze i korzystania z dostępnej oferty. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej, będzie możliwe również dzięki rozbudowie istniejących i stworzeniu nowych obiektów kulturowych, których obecność wpłynie na podniesienie atrakcyjności kulturalno - turystycznej obszaru oraz umożliwi organizację wydarzeń dla większej grupy uczestników.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych
- Rozwój usług e-kultury
- Wsparcie funkcjonowania i działalności kulturalnej prowadzonej przez biblioteki i świetlice zlokalizowane w MOF
- Koordynacja oferty i działań ośrodków kultury, prowadzących działalność na terenie MOF
- Rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, m.in. budowa centrów kultury, amfiteatru, hali widowiskowej i bibliotek
- Modernizacja obiektów i placówek kulturalnych wraz z likwidacją barier architektonicznych i dostosowaniem ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Prowadzenie działań mających na celu budowanie świadomości i rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej
- Organizacja wydarzeń artystycznych przy wykorzystaniu potencjału lokalnych artystów
- Współpraca z krajami nadbałtyckimi na rzecz realizacji wspólnych projektów i organizacji imprez kulturalnych
- Zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego
- Rozbudowa oferty w oparciu o różnorodność kulturową
- Prowadzenie działań promujących wydarzenia organizowane na terenie MOF Słupsk-Ustka
- Animowanie życia społeczno-kulturalnego mieszkańców całego obszaru MOF Słupsk-Ustka
- Wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa w kulturze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. osób starszych, osób z niepełnosprawnością

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Działania kulturalne w MOF Słupsk-Ustka powinny być prowadzone w sposób spójny z uwzględnieniem specyfiki każdej z jednostek wchodzących w skład obszaru. Organizacja cyklicznych wydarzeń, rozbudowa kalendarza imprez kulturalnych wraz z prowadzonymi na szeroką skalę działaniami promocyjnymi, przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców i poprawy atrakcyjności turystycznej, a także ograniczenia zjawiska sezonowości turystyki. Dywersyfikacja oferty kulturalnej przyczyni się do wzmocnienia pozycji obszaru na rynku turystycznym, a tym

samym podniesienia konkurencyjności. W ramach tego kierunku działania, dodatkowo rekomenduje się prowadzenie działań mających na celu wyrównywanie szans i zapewnienie możliwości uczestnictwa w kulturze osobom ze szczególnymi potrzebami, a także dzieciom i młodzieży.

Karta działania 8 Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego

Charakterystyka potrzeb:

Jednym z aspektów budujących atrakcyjność obszaru jest bogata oferta spędzania czasu wolnego. Z uwagi na widoczne w MOF Słupsk-Ustka problemy społeczne związane ze starzeniem się społeczności oraz depopulacją, ze szczególnym wskazaniem na emigrację osób młodych, uzasadnione wydaje się podjęcie działań z zakresu tworzenia atrakcyjnej oferty czasu wolnego. Rosnące potrzeby mieszkańców oraz obserwowane tendencje demograficzne wpływają na konieczność rozbudowy oferty i dostosowania jej do oczekiwań różnych grup. Analizując odpowiedzi mieszkańców w przeprowadzonym na potrzeby opracowania diagnozy badaniu, można zauważyć, że ponad 28% ankietowanych ocenia bardzo źle bądź źle, dostępność ciekawych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży i dzieci, a 36,8% negatywnie ocenia dostępność miejsc, gdzie dorośli mogą spędzić czas wolny poza domem. Najlepiej przedstawia się sytuacja dotycząca jakości oferty kierowanej do seniorów. Według mieszkańców, oferta kierowana do najstarszych grup jest najbardziej rozbudowana, co należy uznać za pozytywne z uwagi na obecne procesy starzenia się społeczności.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Dopasowanie oferty zajęć do potrzeb i oczekiwań mieszkańców
- Poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego (turystycznej, sportowej i kulturalno-rozrywkowej)
- Organizacja imprez i wydarzeń obejmujących tereny należące do więcej niż jednej gminy z obszaru tj. o charakterze ponadlokalnym
- Modernizacja i rozbudowa obiektów sportowych m.in. budowa hali sportowej, boisk, stadionu
- Stworzenie miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego (skateparki, pumptracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie zewnętrzne, singletracki, trasy rolkowe)
- Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej w MOF i jej promocja wśród mieszkańców
- Rozwijanie ścieżek rowerowych, terenów zielonych, skwerów
- Organizacja zajęć tanecznych, muzycznych, plastycznych i innych rozwijających zainteresowania dla dzieci i młodzieży
- Prowadzenie działań z zakresu animacji czasu wolnego seniorów, osób z niepełnosprawnością, rodzin z dziećmi
- Utworzenie bazy oferty kulturalno-sportowej dla różnych grup wiekowych, z podziałem na poszczególne dziedziny

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Kompleksowa rozbudowa i tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, dostosowanej do potrzeb i oczekiwań wszystkich grup mieszkańców, jest istotna i odgrywa dużą rolę w procesie budowy i wzmacniania atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego, przy jednoczesnym prowadzeniu działań mających na celu wzrost gospodarczy i poprawę sytuacji na rynku pracy na obszarze gmin MOF Słupsk-Ustka pozwoli na zahamowanie negatywnych procesów demograficznych m.in. odpływu ludności.

Karta działania 9

Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców

Charakterystyka potrzeb:

Kompleksowa rewitalizacja obejmuje działania z uwzględnieniem każdej ze sfer: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzennej oraz środowiskowej, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców. Przez rewitalizację rozumie się m.in. działania mające na celu podniesienie walorów estetycznych, przestrzennych i funkcjonalnych obiektów i miejsc oraz odtwarzanie, czy też wprowadzenie nowych funkcji na obszarach zdegradowanych. Ponadto rewitalizacja odnosi się również do projektów miękkich, tzn. rewitalizacji społecznej, która ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ograniczenie występowania (lub całkowite wyeliminowanie) negatywnych zjawisk m.in. wykluczenia społecznego. Obecnie dwie z badanych jednostek należących do MOF Słupsk-Ustka posiadają gminne programy rewitalizacji, są nimi Miasto Słupsk oraz Gmina Miasto Ustka. Realizacja zapisów programu rewitalizacji pozwala na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych z kryzysu oraz przyczynia się do dalszego rozwoju. Kluczowe w MOF Słupsk-Ustka jest podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej, jej estetyki oraz jakości, nadanie i przywrócenie funkcji społecznym zdegradowanym obszarom wraz z organizacją na tych terenach wydarzeń integrujących społeczność zamieszkującą okolice obszaru. Obiekty użyteczności publicznej powinny zostać przygotowane i dostosowane do świadczenia funkcji społeczno-kulturalnej, w szczególności dla najmłodszych i seniorów.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Kontynuacja i prowadzenie działań rewitalizacyjnych w mieście Słupsku i Ustce
- Prowadzenie działań z zakresu rewitalizacji społecznej, w tym wdrażanie programów społecznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu
- Podniesienie atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych
- Poprawa ładu przestrzennego
- Dostosowanie przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami
- Prowadzenie działań na rzecz rozwoju nowych funkcji w obszarach zdegradowanych
- Zagospodarowanie podwórek oraz otoczenia budynków mieszkalnych m.in. poprzez utworzenie stref zieleni
- Dostosowanie obiektów do świadczenia funkcji społeczno-kulturalnych

- Poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych
- Wdrażanie polityk dostępności, likwidowanie barier urbanistyczno-architektonicznych
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców oraz zwiększenia ich udziału w procesach planowania i zarządzania miastem
- Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach wiejskich

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się kontynuowanie prowadzonych działań w zakresie rewitalizacji oraz konsekwentną realizację zaplanowanych przedsięwzięć, w celu pobudzenia i uruchomienia na tym obszarze mechanizmów rozwojowych. Ponadto, ważna z perspektywy jakości życia mieszkańców jest również poprawa w zakresie odczuwanego bezpieczeństwa oraz podnoszenia atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych oraz dostosowania ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Karta działania 10

Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora

Charakterystyka potrzeb:

Widoczna jest rosnąca aktywność społeczna, która związana jest ze wzrastającą liczbą organizacji pozarządowych. Liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności w MOF Słupsk-Ustka w 2020 r. wynosiła 39. Odpowiedni system promocji i wsparcia trzeciego sektora może stanowić istotną szansę w kontekście rozwoju obszaru. Wspieranie inicjatyw oddolnych jest kluczowe w celu budowy wysokiego poziomu kapitału społecznego, wśród mieszkańców całego obszaru funkcjonalnego. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami trzeciego sektora w przypadku MOF Słupsk-Ustka powinna dotyczyć budowania oferty biznesowej, turystycznej, a także strategicznego, spójnego obszarowo planowania rozwoju. Szczególnie istotne jest rozpoznanie potrzeb trzeciego sektora, a także zidentyfikowanie barier, które uniemożliwiają rozwój społeczeństwa obywatelskiego na tym obszarze. Dzięki temu możliwa będzie integracja trzeciego sektora i włączenie społeczeństwa w realizację polityki rozwoju.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Budowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego
- Animowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, biznesowym a organizacjami pozarządowymi
- Utworzenie bazy organizacji społecznych, platformy wymiany doświadczeń, dobrych praktyk
- Utworzenie laboratorium innowacji społecznych Urban Lab w Słupsku
- Wsparcie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego m.in. poprzez prowadzenie działań na rzecz zwiększenia środków przeznaczonych na organizacje pozarządowe

- Prowadzenie działań promujących postawy prospołeczne
- Wzmacnianie poziomu kapitału społecznego
- Wsparcie w tworzeniu i funkcjonowaniu podmiotów trzeciego sektora
- Wsparcie tworzenia CIS-ów

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się wsparcie działalności organizacji pozarządowych w celu wzmocnienia ich znaczenia oraz poszerzenia zasięgu aktywności, a także wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kluczowe jest umacnianie kapitału społecznego, jako partnera dla samorządu i sfery gospodarczej.

Karta działania 11

Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Charakterystyka potrzeb:

W przypadku rozwoju MOF Słupsk-Ustka istotne znaczenie odgrywa obecność Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSSE), którą zarządza Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Podstrefy SSSE zlokalizowane są w Ustce, Słupsku oraz na obszarze gminy Słupsk zajmują powierzchnię ponad 147 ha. Powiększenie i rozbudowa terenów inwestycyjnych wydaje się być pożądanym działaniem, przyczyniającym się do poprawy stanu lokalnej gospodarki oraz przyciągnięcia i zachęcenia inwestorów do zakładania firm na terenie MOF S-U, co zaowocuje tworzeniem nowych miejsc pracy. Jednakże w badaniu ankietowym, mieszkańcy niechętnie odnosili się do zwiększenia dostępności i podaży do gotowych terenów inwestycyjnych (ponad 90% odpowiedzi negatywnych). Analizując sytuację gospodarczą w MOF Słupsk-Ustka widoczny jest dynamiczny rozwój obszaru, przyrost podmiotów gospodarczych, w szczególności w gminach słabiej rozwiniętych, takich jak Damnica, Dębica Kaszubska czy Ustka. Widoczne są również pozytywne tendencje związane ze wzrostem przedsiębiorczości wśród mieszkańców (dynamika zmian w ostatnich dziesięciu latach wynosiła +15,6%). W 2020 r. w MOF Słupsk-Ustka liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosiła 16,0 i była wyższa niż średnia dla kraju (14,6). Oceniając poszczególne aspekty dotyczące rynku pracy zdecydowana większość mieszkańców nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Względnie pozytywnie oceniono możliwość założenia własnego biznesu (40% odpowiedzi pozytywnych), co pokrywa się niejako ze wzrostem liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w MOF Słupsk-Ustka.

Jednym z niedostatecznie wykorzystanych potencjałów w gospodarce, jest obecność portu morskiego i rybackiego m.in. w Ustce oraz mniejszych zlokalizowanych na wybrzeżu. Wśród zagrożeń rozwojowych można wskazać na wysoką konkurencyjność dużych aglomeracji miejskich.

Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego będzie możliwe dzięki prowadzeniu działań zmierzających do uzbrojenia terenów inwestycyjnych. Ponadto istotne są działania promocyjne oraz zachęty inwestycyjne i ulgi dla inwestorów. W celu wsparcia wzrostu przedsiębiorczości kluczowe jest prowadzenie punktów doradztwa i programów edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości w szkołach.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Promocja przedsiębiorczości w MOF S-U oraz wdrażanie programów edukacyjnych dotyczących przedsiębiorczości
- Prowadzenie działań na rzecz kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i dzieci
- Stymulowanie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez rozwój infrastruktury gospodarczej
- Prowadzenie działań zmierzających do przygotowania terenów pod inwestycje (wspólne planowanie przestrzenne w MOF Słupsk-Ustka oraz uzbrojenie terenów)
- Przebudowa Portu Morskiego Ustka
- Przebudowa i zagospodarowanie promenady w Ustce
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w branżach kluczowych dla MOF Słupsk-Ustka (m.in. turystyka)
- Inicjowanie powstawania, wsparcie podmiotów ekonomii społecznej
- Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji zadań zleczanych przez jst
- Ułatwienia w prowadzeniu działalności dla małych lokalnych firm i osób samozatrudnionych, start-up'ów oraz wsparcie, poprzez prowadzenie inkubatorów przedsiębiorczości
- Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, poprzez wprowadzanie zachęt inwestycyjnych i podatkowych
- Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia
- Prowadzenie działań promujących SSSE
- Rozwój stref aktywności gospodarczej
- Prowadzenie zintensyfikowanych działań i wzmacnianie powiązań gospodarczych w regionie Morza Bałtyckiego
- Promocja telepracy i pracy zdalnej jako elementu wpływającego na zahamowanie negatywnych procesów i tendencji demograficznych
- Wsparcie tworzenia i funkcjonowania rad biznesu

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Prowadzenie działań promocyjnych przy jednoczesnym przygotowaniu i uzbrojeniu terenów pod inwestycje, ułatwi przyciągnięcie na teren MOF Słupsk-Ustka inwestorów, co pozytywnie wpłynie na wzrost liczby miejsc pracy dla mieszkańców obszaru. Do rozwoju gospodarczego i wzmocnienia

potencjału inwestycyjnego przyczyni się również intensyfikacja działań w zakresie ożywienia i rozszerzania powiązań gospodarczych w regionie Morza Bałtyckiego. Rekomenduje się realizowanie przedsięwzięć mających na celu budowanie postawy przedsiębiorczej wśród mieszkańców, a także prowadzenie programów doradczych dla przedsiębiorców. Zmiany w tym aspekcie oraz wprowadzanie zachęt i wsparcie w procesie zakładania i prowadzenia działalności pozytywnie wpłynie na obserwowany proces wyludniania obszaru, przede wszystkim związany z emigracją osób młodych.

Karta działania 12 Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru

Charakterystyka potrzeb:

Potencjał turystyczny MOF Słupsk-Ustka związany jest przede wszystkim z nadmorskim położeniem, obecnością sieci szlaków turystycznych, dziedzictwem kulturowym, uzdrowiskiem Ustka, a także bogactwem i atrakcyjnością środowiska przyrodniczego, związaną z obecnością w MOF licznych form ochrony przyrody m.in. specjalnego obszaru ochrony i parku krajobrazowego „Dolina Słupi” czy Słowińskiego Parku Narodowego. Najważniejszym ośrodkiem turystycznym jest Gmina Miasto Ustka. Jednym z działań, które mogą przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności obszaru jest budowa ścieżek rowerowych łączących gminy obszaru. Obecnie są one mocno rozproszone i skoncentrowane głównie w obszarach miejskich. Rozbudowy, w celu pełnego wykorzystania posiadanego potencjału, wymaga również infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna, w szczególności baza noclegowa w gminach wiejskich. Ważne w kontekście efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego jest stworzenie atrakcyjnej oferty całorocznej (obecnie widoczna jest duża sezonowość turystyki), a także wzrost znaczenia turystyki aktywnej, przy wykorzystaniu m.in. potencjału rzeki Słupi, tras i ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych. Kompleksowe wykorzystanie potencjału turystycznego powinno iść w parze z budową marki obszaru oraz prowadzonymi na szeroką skalę działaniami promocyjnymi. Wyzwaniem dla MOF Słupsk-Ustka jest wykorzystanie w pełni potencjału, w zakresie możliwości świadczenia usług turystycznych, w oparciu o posiadane zasoby związane przede wszystkim z walorami środowiskowymi.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Stworzenie wspólnego, całorocznego i uzupełniającego się kalendarza imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowych
- Rozbudowa bazy noclegowej
- Budowa i modernizacja infrastruktury obiektów turystycznych
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej i okołoturystycznej
- Zagospodarowanie zbiorników wodnych wraz z budową i przebudową infrastruktury turystycznej
- Rozbudowa sieci dróg rowerowych na terenie MOF Słupsk-Ustka
- Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z korzystaniem z plaży m.in. zejścia na plażę
- Rozbudowa oferty turystycznej w celu ograniczenia zjawiska sezonowości turystyki
- Stworzenie wspólnego produktu turystyczno-kulturowego MOF Słupsk-Ustka
- Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju turystyki weekendowej, aktywnej, poprzez wykorzystywanie zasobów naturalnych i kulturowych

- Rozwój turystyki aktywnej (wodnej, rowerowej, pieszej) w oparciu m.in. o potencjał rzeki Słupi oraz szlaki turystyczne
- Wzmocnienie roli uzdrowiskowej Ustki wraz z prowadzeniem działań promocyjnych
- Budowa marki i promocja wspólnej oferty turystycznej w oparciu o produkty turystyczne
- Rozbudowa systemu informacji dla turystów, poprzez zwiększenie ilości tablic i banerów informacyjnych oraz punktów informacji turystycznej
- Stworzenie ponadlokalnej strategii rozwoju turystyki MOF Słupsk-Ustka

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Kluczowe jest prowadzenie działań inwestycyjnych na obszarze MOF Słupsk-Ustka w szczególności w gminach wiejskich, które mimo dużych walorów turystycznych, rozwijają się wolniej z uwagi na niższą dostępność transportową, niewystarczającą ilość miejsc noclegowych, brak ścieżek rowerowych, a także niewystarczającą promocję i brak zintegrowanej oferty turystycznej. Prowadzenie działań z zakresu promocji, przy jednoczesnej poprawie i rozbudowie infrastruktury technicznej i turystycznej umożliwi rozwój obszaru i pełne wykorzystanie posiadanego potencjału.

Karta działania 13

Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców

Charakterystyka potrzeb:

Wielokulturowość jest powszechnym zjawiskiem, obecnie obserwowany jest zwiększający się udział cudzoziemców w życiu społeczno-gospodarczym MOF Słupsk-Ustka, jak i całego kraju. Istotne jest tworzenie warunków do budowania więzi i aktywnej integracji mieszkańców oraz imigrantów. Prowadzenie kompleksowej polityki w tym zakresie powinno opierać się na integracji w systemie gospodarczym i instytucjonalnym oraz w wymiarze społecznym. Kluczowe jest prowadzenie działań mających na celu wzrost świadomości cudzoziemców na temat podstawowych reguł współżycia społecznego, jak również wzmacnianie kompetencji międzykulturowych. Odbiorcami prowadzonych działań będą wszyscy mieszkańcy MOF Słupsk-Ustka, zarówno Polacy jak i cudzoziemcy.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Budowanie poczucia przynależności społecznej poprzez organizację wydarzeń mających na celu integrację cudzoziemców z mieszkańcami MOF Słupsk-Ustka
- Prowadzenie działań mających na celu wzmocnienie kompetencji społecznych i międzykulturowych mieszkańców obszaru
- Organizacja zajęć nauki języka polskiego dla cudzoziemców
- Poprawa dostępności do specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, dedykowanego w szczególności cudzoziemcom

- Podejmowanie działań ułatwiających cudzoziemcom korzystanie z usług publicznych oraz ograniczenie barier w obsłudze instytucjonalnej
- Utworzenie punktów informacyjnych i punktów doradztwa zawodowego dla obcokrajowców
- Wsparcie instytucji i podmiotów działających na rzecz rozwoju dialogu międzykulturowego
- Lobbing na rzecz prowadzenia i promocji Indywidualnych Programów Integracyjnych (IPI) prowadzanych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie
- Stworzenie na terenie MOF Słupsk-Ustka centrów wsparcia i integracji dla cudzoziemców
- Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie konfliktom międzykulturowym i zapobieganie wykluczeniu społecznemu
- Prowadzenie działań z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej w celu skutecznej i trwałej integracji imigrantów, szczególnie ukierunkowanej na dzieci i młodzież (miejsca w opiece nad dziećmi do lat 3, placówkach oświatowych, wsparcia dziennego)
- Wzmacnianie kompetencji i kształcenie kadr w zakresie pracy z obcokrajowcami
- Integracja społeczno-zawodowa, np. poprzez uczestnictwo w centrach integracji społecznej, zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Najistotniejsze z punktu widzenia wdrażania i prowadzenia kompleksowej polityki integracyjnej jest skierowanie działań, nie tylko w stronę cudzoziemców, ale również mieszkańców MOF Słupsk-Ustka. Podejmowanie zintensyfikowanych działań w tym zakresie, przyczyni się do zwiększenia poziomu integracji cudzoziemców ze społecznością lokalną oraz pozwoli na zapewnienie spójności i ładu społecznego. Wsparcie integracji społecznej umożliwi cudzoziemcom aktywne uczestnictwo w życiu społeczności obszaru. Organizacja wydarzeń, których odbiorcami będą zarówno Polacy jak i obcokrajowcy pozwoli na przełamywanie barier i stereotypów kulturowych.

Karta działania 14

Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru

Charakterystyka potrzeb:

Pozytywny i atrakcyjny wizerunek odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu atrakcyjności turystycznej oraz podnoszeniu atrakcyjności osiedleńczej. Budowanie marki terytorialnej pozwoli na wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego, skutecznie i efektywnie zarządzanego w wymiarze gospodarczym. JST skupione w MOF Słupsk-Ustka powinny skupić się na współpracy i budowaniu wspólnej promocji, by przyciągnąć turystów i inwestorów. Aby skutecznie budować markę terytorialną gminy należy wzmocnić strefę partnerstwa publiczno-prywatnego oraz bazować na dostępnych zasobach i potencjałach, z naciskiem na szeroką działalność promocyjną.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Realizacja wspólnej kampanii promocyjnej
- Promocja obszaru poprzez cyklicznie organizowane imprezy
- Stworzenie imprez o krajowym zasięgu, która jednoznacznie będzie kojarzyła się z terenem MOF Słupsk-Ustka
- Promocja nowych produktów turystycznych
- Promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
- Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej
- Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej
- Prowadzenie aktywnego marketingu gospodarczego
- Poprawa obsługi ruchu turystycznego przez spójny system wizualny

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Działania powinny skoncentrowane być przede wszystkim na identyfikacji i kreacji wspólnych produktów turystycznych oraz promocji zasobów i potencjałów całego obszaru. Silna i konkurencyjna marka terytorialna w regionie wpłynie pozytywnie na budowanie atrakcyjności turystycznej oraz inwestycyjnej, zatem prowadzone działania powinny być skupione i kierowane na wzmacnianie rozpoznawalności ośrodka.

Karta działania 15

Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF

Charakterystyka potrzeb:

Wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego jest możliwe poprzez wzmacnianie współpracy między gminami. Obecnie, oceniana jest ona pozytywnie, z uwagi na poprawiające się relacje między JST, a także wymianę informacji czy doświadczeń. Współpraca między członkami MOF Słupsk-Ustka tworzy warunki i możliwości rozwoju oraz generuje korzyści dla całego obszaru. Dzięki niej możliwe jest pozyskiwanie środków na realizację wspólnych celów, a także przeciwdziałanie marginalizacji, w szczególności peryferyjnie położonych gmin.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Konsultowanie decyzji strategicznych między członkami MOF Słupsk-Ustka
- Tworzenie partnerstwa i nowych form współpracy JST skupionych w MOF Słupsk-Ustka, nie tylko w ramach ZIT
- Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju gospodarczego
- Dalsze zacieśnianie współpracy oraz wzmocnienie wzajemnej integracji wewnątrz obszaru

- Wymiana informacji oraz doświadczeń między członkami MOF Słupsk-Ustka
- Przeciwdziałanie marginalizacji peryferyjnych obszarów, poprzez realizację przedsięwzięć dostosowanych do występujących problemów
- Pozyskiwanie funduszy i dofinansowania na realizację wspólnych projektów
- Lobbing na rzecz realizacji projektów mających charakter ponadlokalny i zwiększenia oddziaływania terytorialnego
- Animowanie współpracy w MOF Słupsk-Ustka na rzecz budowania innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Dzięki wzmocnieniu powiązań i rozszerzaniu, a także tworzeniu nowych form współpracy jednostek skupionych w MOF Słupsk-Ustka, możliwe będzie realizowanie przedsięwzięć i rozwój infrastruktury na szerszą skalę. Tworzenie nowego rodzaju partnerstwa między gminami borykającymi się z tymi samymi problemami, daje możliwość realizacji w pierwszej kolejności projektów dostosowanych i dopasowanych do ich problemów. Współpraca w ramach ZIT oraz innych, pozainstytucjonalnych formach współpracy sprzyja budowaniu mocniejszej i konkurencyjnej pozycji obszaru i poszczególnych jednostek. Kluczowe jest traktowanie obszaru jako komplementarnego wewnątrznie organizmu, który jedynie dzięki realizacji wspólnych działań będzie mógł budować swoją pozycję konkurencyjną jako pożądane miejsce pracy oraz atrakcyjne osiedleńczo i inwestycyjnie.

Karta działania 16 Działania na rzecz poprawy jakości powietrza

Charakterystyka potrzeb:

Blisko 85% ankietowanych biorących udział w badaniu ankietowym, będącym częścią diagnozy obszaru, oceniając jakość środowiska naturalnego, oceniło czystość powietrza pozytywnie, a 49% razem z czystością wód, wskazało czystość powietrza jako potencjał rozwojowy MOF Słupsk-Ustka. Jednakże negatywny wpływ na jakość powietrza mogą mieć przestarzałe, niezmodernizowane i nieekologiczne systemy ogrzewania budynków, niski stopień wykorzystania OZE, a także emisja zanieczyszczeń pochodząca z transportu drogowego. Mimo pozytywnych ocen mieszkańców, za zasadne uznaje się podjęcie kompleksowych działań na rzecz poprawy i utrzymania wysokiej jakości powietrza, z uwagi na rolę i istotny wpływ na zdrowie i życie mieszkańców obszaru.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Montaż instalacji fotowoltaicznych oraz instalacji solarnych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych
- Wsparcie w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych
- Wymiana źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej i zasobach komunalnych
- Działania na rzecz poprawy i zwiększenia efektywności energetycznej
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, obiektów zabytkowych i budynków komunalnych
- Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego i wymiana opraw sodowych na oprawy typu LED
- Wymiana systemu oświetlenia wewnątrz obiektów użyteczności publicznej
- Rozwój odnawialnych źródeł energii w MOF Słupsk-Ustka
- Tworzenie klastrów oraz magazynów energii w MOF Słupsk-Ustka
- Stworzenie systemu zarządzania energią – ciepłą i elektryczną w obiektach użyteczności publicznej
- Prowadzenie działań na rzecz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce oraz w przedsiębiorstwach
- Budowa stacji pomiaru jakości powietrza
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o wpływie smogu na zdrowie i życie
- Prowadzenie działań promujących komunikację zbiorową w celu ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących z nadmiernego ruchu samochodowego
- Budowa ścieżek rowerowych i połączenie ich w ciągi które mogą pełnić funkcje komunikacyjne i być alternatywą do ruchu samochodowego i transportu zbiorowego
- Promowanie i rozwijanie alternatywnych dla samochodu osobowego środków transportu indywidualnego

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Wyzwaniem dla MOF Słupsk-Ustka jest poprawa efektywności energetycznej, która nastąpi poprzez montaż instalacji i rozwój OZE, a także budowanie samodzielności energetycznej. Istotne jest prowadzenie działań z zakresu termomodernizacji oraz wymiany indywidualnych źródeł ciepła, w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Ponadto rekomenduje się wymianę oraz modernizację oświetlenia ulicznego oraz jego dalszą rozbudowę. Oprócz wskazanych przedsięwzięć, rekomenduje się również realizację zadań z zakresu poprawy infrastruktury drogowej i promocji komunikacji zbiorowej, w celu ograniczenia ruchu samochodowego, a tym samym nadmiernej emisji zanieczyszczeń.

Karta działania 17 Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych

Charakterystyka potrzeb:

Oceniając kwestie związane ze środowiskiem naturalnym, blisko 15% respondentów, negatywnie odniosło się do dbałości instytucji publicznych o stan środowiska. Ponad 81% pozytywnie oceniło obecność przyrody w otoczeniu, co wskazuje, że atrakcyjne otoczenie odgrywa dużą rolę w życiu mieszkańców MOF Słupsk-Ustka, zatem istotne jest rozwijanie terenów zielonych, w szczególności w celach rekreacyjnych i turystycznych. Z uwagi na obecność obszarów chronionych i wysoką jakość i atrakcyjność środowiska naturalnego, będącego jednym z kluczowych potencjałów rozwojowych MOF Słupsk-Ustka, za uzasadnione uznaje się prowadzenie działań mających na celu ochronę i poprawę stanu i jakości ekosystemu. Racjonalne gospodarowanie terenami o wysokiej wartości przyrodniczej oraz udostępnianie ich w celach rekreacyjnych, powinno iść w parze z działaniami na rzecz ochrony bioróżnorodności i gatunków rodzimych, poprzez przywracanie i stwarzanie odpowiednich warunków do ich rozwoju, a także działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi w celu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo
- Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnym
- Stworzenie ogrodów sensorycznych i kieszonkowych, a także parków linearnych i sadów edukacyjnych
- Wykorzystanie potencjału parków oraz lasów na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych i różnorodności biologicznej tych obszarów
- Eliminacja gatunków obcych i inwazyjnych w MOF Słupsk-Ustka
- Urządzanie i zagospodarowanie terenów wraz z oczyszczeniem i rekultywacją zbiorników wodnych
- Przywracanie roślinności rodzimej na terenach, na których prowadzono zabiegi likwidacyjne
- Urządzanie i racjonalne zagospodarowanie terenów nadrzecznych oraz nad zbiornikami wodnymi
- Utworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
- Rozwój zieleni przyulicznej i wprowadzanie nasadzeń w miejscach o szczególnie gęstej zabudowie

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Kluczowe przy rozwoju terenów zielonych oraz udostępnianiu terenów atrakcyjnych przyrodniczo w celach rekreacyjnych jest prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu ochrony środowiska i wpływu człowieka na jego stan. Zagospodarowując obszary o wysokich walorach przyrodniczych należy wziąć pod uwagę ochronę bioróżnorodności, tworzenie korytarzy migracyjnych dla zwierząt czy walkę z gatunkami inwazyjnymi.

Karta działania 18

Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza

Charakterystyka potrzeb:

Aspekty dotyczące środowiska naturalnego m.in. czystości powietrza, jakości wody pitnej, czystości środowiska, a także obecności terenów zielonych i przyrody są oceniane pozytywnie przez większość mieszkańców. W MOF Słupsk-Ustka występują liczne formy ochrony przyrody m.in. Słowiński Park Narodowy czy Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”. Obszar cechujący się wysoką jakością i atrakcyjnością środowiska przyrodniczego, z uwagi na obecność form ochrony przyrody wymaga szczególnej dbałości o stan środowiska. W przypadku MOF Słupsk-Ustka, ze szczególnym wskazaniem Ustki pełniącej funkcje uzdrowiskowe, aspekty środowiskowe wpływają na rozwój gospodarczy i budują atrakcyjność inwestycyjną obszaru. Kluczowa jest zatem ochrona istniejących zasobów oraz jakości gleby, wody i powietrza. W MOF Słupsk-Ustka obserwowany jest problem erozji gleb, a także postępującą urbanizacją i zmniejszaniem się powierzchni terenów zielonych. Przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa większą ilość wody niż mieszkaniec kraju. Za zasadne uznaje się podjęcie działań związanym z rozwojem systemu absorpcji, zatrzymywania, przechwytywania wód opadowych oraz podjęcie działań z zakresu szeroko rozumianej retencji wód, w tym bioretencji, mikroretencji oraz dużej retencji (w tym budowa zbiorników retencyjnych). Ponadto warto również zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii, ograniczyć niską emisję czy zwiększyć poziom gazyfikacji, szczególnie w gminach wiejskich, w celu m.in. poprawy jakości powietrza. Skutki zmian klimatu są coraz dotkliwsze, a występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych coraz częstsze, dlatego też w odpowiedzi na zapowiedzi prowadzenia polityki spójności przez Unię Europejską, istotne jest prowadzenie działań adaptacyjnych. Kluczowe jest również zwrócenie uwagi i budowanie świadomości mieszkańców na temat kryzysu klimatycznego i możliwych skutków m.in. suszy.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie wspólnych działań jednostek skupionych w MOF Słupsk-Ustka na rzecz ochrony istniejących zasobów
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury
- Zwiększenie wykorzystania na terenie MOF Słupsk-Ustka odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie procesu wdrażania OZE
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych
- Rozwój sieci gazowej w gminach wiejskich w MOF Słupsk-Ustka
- Termomodernizacja obiektów w MOF Słupsk-Ustka wraz z wymianą źródeł ciepła
- Prowadzenie działań mających na celu usuwanie wyrobów azbestowych z terenu MOF Słupsk-Ustka

- Zabezpieczenie przed powodzią i suszą
- Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej - budowa zbiorników retencyjnych i obiektów małej retencji
- Ochrona terenów naturalnej retencji wodnej oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych
- Stworzenie edukacyjnego placu wodnego dla dzieci
- Zmniejszenie powierzchni nieprzepuszczalnych poprzez wymianę i stosowanie tworzyw o wysokiej przepuszczalności m.in. płyt ażurowych
- Rozwój terenów zielonych – parki, skwery, ogrody deszczowe
- Zwiększanie powierzchni zielonych poprzez likwidację utwardzenia powierzchni
- Utworzenie ścieżek edukacyjnych, w celu budowania świadomości ekologicznej wśród najmłodszych mieszkańców obszaru
- Doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego informowania
- Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania
- Promowanie i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców MOF Słupsk-Ustka
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla dzieci z zakresu segregacji odpadów
- Promocja postawy „zero-waste” na terenie MOF Słupsk-Ustka

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Prowadzenie działań z zakresu ochrony wskazanych zasobów jest szczególnie istotne w MOF Słupsk-Ustka z uwagi na gospodarcze wykorzystanie posiadanych potencjałów. Wysoka wartość środowiska przyrodniczego buduje atrakcyjność inwestycyjną, turystyczną i osiedleńczą. Wspieranie przystosowania się, adaptacji do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi jest obecnie działaniem priorytetowym. Dodatkowo, wzmacnianie i budowanie świadomości na temat konieczności ochrony środowiska oraz kryzysu klimatycznego, przyczyni się do minimalizacji negatywnego wpływu mieszkańców na środowisko.

Karta działania 19

Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Charakterystyka potrzeb:

Z turystycznym charakterem miejscowości nadmorskich obszaru ma związek większe zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego. W 2019 r. zużycie wody w mieście Ustka i gminie Ustka, wynosiło ponad 50 m³ na mieszkańca. Sytuacja dotycząca sieci wodociągowej jest bardzo dobra, w każdej z gmin MOF S-U odsetek osób posiadających przyłącza do sieci wynosi prawie 100%. Nieco gorzej przedstawia się dostępność sieci kanalizacyjnej. Średnia dla MOF jest stosunkowo wysoka i wynosi 92,4%, jednakże dostępność w poszczególnych gminach waha się od 76% (gmina Ustka) do 98% (miasto Ustka), co pokazuje, że sieć kanalizacyjna wymaga podjęcia działań inwestycyjnych. Ponadto postępujące procesy suburbanizacji i rosnące potrzeby, przemawiają za koniecznością rozbudowy systemu gospodarki ściekowej. Z uwagi na turystyczny charakter obszaru, szczególnie w części wybrzeża (gmina Ustka i miasto Ustka), waga odpadów przypadających na 1 mieszkańca jest wyższa, w porównaniu do np. województwa (155 kg) czy powiatu (150 kg). W 2020 r. w przypadku MOF Słupsk-Ustka wynosiła 171 kg. Problem wytwarzania odpadów, jest widoczny szczególnie na terenach miast, ale również na terenach wiejskich. Na obszarach miejskich wielkość odpadów jest niższa oraz obserwowane są pozytywne tendencje dotyczące wzrostu odpadów zbieranych selektywnie. Najwyższe wartości (powyżej średniej wojewódzkiej) uzyskała gmina Kobylnica (54,8%), gmina Dębica Kaszubska (53,2%) oraz gmina Damnica (51,1%). Z uwagi na charakter obszaru i duży ruch turystyczny, a także coraz bardziej rygorystyczne normy środowiskowe, kluczowe jest dalsze usprawnianie i inwestowanie w system selektywnej zbiórki odpadów. Na zmiany w tej kwestii wpływ będzie miało również prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców z zakresu segregacji odpadów oraz wdrażania systemu gospodarki o obiegu zamkniętym.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Podejmowanie wspólnych działań i realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie rozwoju i uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej oraz systemu odpadami na terenie MOF-Słupsk-Ustka
- Budowa i przebudowa sieci kanalizacyjnej
- Przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków oraz unowocześnianie gospodarki ściekowej
- Przebudowa i remont lokalnych przepompowni ścieków
- Rozbudowa i modernizacja ujęć wody
- Budowa stacji uzdatniania wody
- Przebudowa studni głębinowych
- Stworzenie zorganizowanego kompleksowego systemu odprowadzania wód opadowych
- Rozbudowa systemu związanego z retencjonowaniem wód opadowych
- Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych
- Budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami m.in. montaż podziemnych modułów śmietnikowych
- Likwidacja otwartych, naziemnych miejsc składowania odpadów

- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu segregacji odpadów oraz gospodarki o obiegu zamkniętym
- Maksymalizacja skali recyklingu odpadów wytwarzanych w MOF Słupsk-Ustka
- Działania edukacyjne mające na celu zapobieganie marnowaniu żywności

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Zaleca się prowadzenie działań mających na celu dalszy rozwój, wzmacnianie oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie MOF Słupsk-Ustka. Konieczne jest podjęcie interwencji w celu modernizacji i rozbudowy sieci, w szczególności kanalizacyjnej. Aby zapewnić odpowiednie parametry i właściwości wody pitnej, a także zminimalizować awaryjność systemu należy dokonać przebudowy i rozbudowy ujęć wody wraz z infrastrukturą techniczną. Dodatkowo za kluczową uznaje się realizację przedsięwzięć z zakresu gospodarki odpadami oraz zwiększenie świadomości mieszkańców na temat segregacji odpadów, a także wdrażanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym.

Karta działania 20

MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

Charakterystyka potrzeb:

Istotnym problemem identyfikowanym w MOF Słupsk-Ustka jest wykluczenie transportowe, wynikające z peryferyjnego położenia. Wykluczenie komunikacyjne dotyczy zarówno aspektów lokalnych, jak i ponadlokalnych. Znaczna odległość i niedostosowane ciągi komunikacyjne wpływają na obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, z uwagi na wysokie ceny transportu, jak również atrakcyjności turystycznej. Nadmierny ruch kołowy i emisja zanieczyszczeń, negatywnie wpływa na jakość powietrza. Średni czas dojazdu z terenu MOF Słupsk-Ustka do Gdańska zajmuje około 2 godzin, co jest uwarunkowane niską jakością dróg. W celu zapewnienia prawidłowego rozwoju i wewnętrznej integracji MOF Słupska kluczowe jest dokończenie budowy tzw. małej obwodnicy Słupska, która umożliwi bezpośrednie połączenie z drogą S6, co zapewni mieszkańcom dogodny i szybki dojazd do regionalnego ośrodka – Miasta Słupsk oraz skomunikowanie drogi S6 z siecią dróg powiatowych i gminnych (poprawa jakości i dojazdów i dostępności do węzłów).

Trudności dotyczą również niespójnego systemu transportu, w szczególności publicznego. Według mieszkańców największym problemem związanym z komunikacją drogową jest słaba przepustowość głównych tras komunikacyjnych w godzinach szczytu (40,8% ocen negatywnych). Liczne połączenia oraz zmodernizowane drogi pozwoliłyby na przyciągnięcie większej ilości osób m.in. na wydarzenia kulturalne, a także wpłynęłyby na wzrost gospodarczy i obciążenie lokalnych dróg. Wyzwaniem dla gmin MOF Słupsk-Ustka jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, a także wzmocnienie roli transportu publicznego łączącego gminy obszaru. Ponadto, komunikacja piesza, rowerowa i autobusowa jest podporządkowana infrastrukturze drogowej, która dostosowana jest

głównie do potrzeb ruchu samochodowego, co negatywnie wpływa na poziom odczuwanego bezpieczeństwa, na który wskazało blisko 32% ankietowanych. Ścieżki rowerowe na terenie MOF Słupsk-Ustka są mocno rozproszone i skoncentrowane głównie w obszarach miejskich, dlatego kluczowe będzie zintegrowanie istniejącej sieci rowerowej i jej rozbudowa.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie działań lobbingowych oraz inwestycyjnych w zakresie poprawy skomunikowania obszaru na poziomie wewnętrznym i regionalnym, w tym rozbudowy dróg krajowych, powiatowych i lokalnych, a także ścieżek rowerowych i kolei
- Rozwijanie wspólnej oferty transportu publicznego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Dostosowanie godzin i częstotliwości kursów autobusów do potrzeb mieszkańców
- Rozbudowa dróg lokalnych i dróg dojazdowych do węzłów S6
- Kontynuacja budowy ringu miejskiego w Słupsku
- Modernizacja i poprawa stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
- Budowa oraz poprawa stanu technicznego chodników
- Rozbudowa ścieżek rowerowych w MOF Słupsk-Ustka
- Stworzenie nowych wypożyczalni rowerów cargo w gminach
- Poprawa skomunikowania Portu w Ustce z zewnętrznym układem komunikacyjnym poprzez budowę południowego obejścia Ustki
- Integracja transportu kolejowego i rowerowego w ramach budowanego obecnie Węzła Transportowego
- Wprowadzenie wspólnego biletu dla transportu kolejowego i autobusowego

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu zwiększenie efektywności transportu publicznego oraz rozwijanie sieci transportowej na obszarze MOF Słupsk-Ustka. Rozwój oferty transportu publicznego powinien łączyć ze sobą aspekt dostępności transportowej obszaru dla mieszkańców – dojazdy do szkół, pracy, instytucji, ułatwienie w przemieszczaniu się po terenie MOF Słupsk-Ustka, możliwość ograniczenia ruchu samochodowego, ale również rozwój transportu w wymiarze turystycznym: dojazd do takich atrakcji obszaru jak Słowiński Park Narodowy, miejscowości Ustka, Rowy, Krzynia, Dobra, okoliczne jeziora, Dolina Charlotty, pałac w Warcinie. Dostępność komunikacyjna odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu i rozwijaniu obszaru dlatego konieczne jest stworzenie efektywnego transportu publicznego oraz realizacja działań mających na celu rozwój sieci drogowej i podniesienie jakości i stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej.

Karta działania 21	Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi
Charakterystyka potrzeb:	
Funkcjonalność oraz sposób zagospodarowania przestrzeni odgrywa dużą rolę w rozwoju gospodarczym oraz kształtowaniu jakości życia mieszkańców. MOF Słupsk-Ustka z uwagi na specyficzny charakter i położenie, bogactwo środowiska przyrodniczego, obecność obszarów chronionych oraz nadmorskie położenie, powinien w sposób racjonalny i zrównoważony prowadzić procesy planowania przestrzennego. Dodatkowo, na wskazanym obszarze obserwowane jest zjawisko suburbanizacji i konieczność reurbanizacji ośrodków miejskich. Istotne jest zatem odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej całego MOF Słupsk-Ustka i zapewnienie dostępności terenów pod rozwój różnych funkcji.	
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:	
• Integracja planowania przestrzennego MOF Słupsk-Ustka dla rozwijania i pełnego wykorzystania posiadanych potencjałów • Prowadzenie odpowiedzialnej i nastawionej na równomierny rozwój całego obszaru polityki przestrzennej, szczególnie w kontekście zjawiska suburbanizacji i „urban sprawl” (odejście od polityki wysysania mieszkańców „tuż za miedzę”) • Prowadzenie skoordynowanej polityki przestrzennej w MOF Słupsk-Ustka • Optymalizacja polityki inwestycyjnej i prowadzenie zrównoważonych procesów planowania, z uwagi na obecność obszarów chronionych i terenów nadmorskich • Wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych • Racjonalne zagospodarowywanie obszarów zagrożenia powodziowego • Prowadzenie działań na rzecz powstawania systemu terenów zieleni wspierających bioróżnorodność • Stosowanie recyklingu przestrzeni w procesach planowania • Prowadzenie działań na rzecz redukcji presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko	
Okres realizacji:	
2021-2030	
Źródła finansowania:	
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny	
Rekomendacje:	
Podejmując działania należy dążyć do intensyfikacji zabudowy na istniejących, zagospodarowanych terenach lub obszarach zdegradowanych, unikając wchodzenia na nowe obszary. Prowadzenie spójnej polityki przestrzennej pozwoli na zwiększenie integracji obszaru. Realizacja wspólnych przedsięwzięć i działań, a także zintegrowanie planowanie przestrzenne wpłynie pozytywnie na ograniczenie negatywnych skutków rozlewania się miast.	

III.4 Schemat interwencji strategicznej

Wymiar społeczny

Wyzwanie 1.	Prowadzenie spójnej i aktywnej polityki demograficznej i społecznej
Cel strategiczny 1.	Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF
Kierunek działania 1.	Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
Kierunek działania 2.	Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym
Kierunek działania 3.	Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF
Kierunek działania 4.	Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych
Kierunek działania 5.	Spójna polityka senioralna
Kierunek działania 6.	Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych

Wyzwanie 2.	Kreowanie i wzmacnianie postrzegania MOF jako atrakcyjnego miejsca do życia
Cel strategiczny 2.	Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców
Kierunek działania 7.	Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej
Kierunek działania 8.	Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Kierunek działania 9.	Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców
Kierunek działania 10.	Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora

Wymiar gospodarczy

Wyzwanie 3.	Wykorzystanie rangi osadniczej i osiedleńczej rdzenia MOF oraz jego obszaru funkcjonalnego na rzecz wykreowania nowych branż gospodarczych i rozwoju istniejących
Cel strategiczny 3.	Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Kierunek działania 11.	Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
Kierunek działania 12.	Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
Kierunek działania 13.	Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców

Wyzwanie 4.	Wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego
Cel strategiczny 4.	Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego
Kierunek działania 14.	Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru
Kierunek działania 15.	Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF

Wymiar przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy

Wyzwanie 5.	Ochrona istniejących zasobów jako elementów budujących potencjał ekonomiczny i gospodarczy MOF
Cel strategiczny 5.	Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Kierunek działania 16.	Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
Kierunek działania 17.	Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych
Kierunek działania 18.	Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
Kierunek działania 19.	Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Wyzwanie 6.	Niwelowanie różnic w dostępie i jakości infrastruktury przy jednoczesnym zintegrowanym planowaniu przestrzennym ograniczającym negatywne skutki rozlewania się miast
Cel strategiczny 6.	Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka
Kierunek działania 20.	MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym
Kierunek działania 21.	Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi

III.5 Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka w ujęciu regionalnym – OSI

Przez obszary strategicznej interwencji (OSI) rozumie się obszary, w których występują określone czynniki, mające różny charakter – mogące powodować kryzys albo stanowić istotny potencjał rozwojowy. OSI wymagają podjęcia działań, które mają na celu ograniczenie negatywnych skutków procesów występujących na danym obszarze jak również wykorzystanie zidentyfikowanych potencjałów. Wyznaczenie i odniesienie się do OSI w strategiach rozwoju, jest istotne i pozwala na prawidłowe zaplanowanie działań oraz zachowanie spójności z dokumentami strategicznymi różnego szczebla. Znajomość zróżnicowań obszarów pozwala na ukierunkowanie interwencji nie tylko tematycznie, ale również w stronę konkretnych obszarów. W przypadku województwa pomorskiego, interwencje opierają się na wzmacnianiu konkurencyjności ośrodków miejskich przy jednoczesnym włączaniu w procesy rozwojowe obszarów, które charakteryzuje niższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz występujące bariery i ograniczenia rozwojowe.

W przypadku województwa pomorskiego podstawę do wyznaczania obszarów funkcjonalnych na potrzeby określenia wymiaru terytorialnego, stanowi polityka przestrzenna województwa, która określona jest za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, przedstawionego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030. Model ten dopełnia krajowy wymiar polityki regionalnej, który wskazuje OSI krajowe - **obszary zagrożone trwałą marginalizacją** oraz **miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**. OSI wskazane w strategii wojewódzkiej wraz z odniesieniem do terenu MOF Słupsk-Ustka, przedstawiono poniżej.

Poziom wyznaczenia	Obszar strategicznej interwencji	Zasięg na obszarze MOF Słupsk-Ustka	Uzasadnienie
Krajowy	miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	Miasto Słupsk	Według przedstawionej typologii, miasto Słupsk zostało uznane za miasto obniżającego się potencjału o umiarkowanie złej sytuacji społeczno-gospodarczej i silnie powiększającym się niekorzystnym dystansie. Wsparcie miast tracących funkcje opierać się będzie na odbudowie bazy gospodarczej oraz wzmocnieniu ich roli jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej.
	obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Gmina Damnica Gmina Dębica Kaszubska	Obszary te cechuje przede wszystkim słabsza dostępność transportowa, niekorzystna sytuacja demograficzna (starzenie się społeczeństwa, ujemne saldo migracji), ograniczenia w dostępie do podstawowych usług publicznych. Dalsze pogarszanie się sytuacji może prowadzić do ich trwałej marginalizacji, dlatego też obszary te wymagają priorytetowej interwencji z poziomu kraju, która służyć będzie eliminacji lokalnych barier oraz wykorzystaniu potencjałów i szans.
Regionalny	regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych	cały obszar MOF Słupsk-Ustka	Formy ochrony przyrody pokrywają około 20% powierzchni obszaru MOF Słupsk-Ustka. Wśród form ochrony obecnych na tym terenie wskazuje się: Park Narodowy, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Obszary Natura 2000 (specjalne obszary ochrony),

Poziom wyznaczenia	Obszar strategicznej interwencji	Zasięg na obszarze MOF Słupsk-Ustka		Uzasadnienie
				rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne.
	zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych, w tym ich obszarów funkcjonalnych	Ośrodek regionalny – miasto Słupsk Układ bipolarny – MOF Słupsk-Ustka		Ośrodek regionalny Słupsk, jest głównym biegunem rozwoju w północno-zachodniej części województwa, który zasięgiem swojego oddziaływania obejmuje sąsiadujące powiaty (zwłaszcza słupski i bytowski oraz sławieński w sąsiednim województwie zachodniopomorskim). Jest podstawowym węzłem zhierarchizowanej policentrycznej sieci ośrodków w województwie pomorskim. Charakter tej sieci jest otwarty i zintegrowany z przestrzenią krajową i międzynarodową za pomocą wielokierunkowych silnych powiązań funkcjonalnych. Miasta Słupsk i Ustka tworzą układ bipolarny – MOF Słupsk-Ustka.
	ponadregionalne pasma rozwojowe, których potencjał związany jest w szczególności z przebiegiem infrastruktury sieci TEN-T i TEN-E	północne pasmo rozwojowe	Cały obszar MOF Słupsk-Ustka	Obszar MOF-u wpisuje się w północne pasmo rozwojowe, które związane jest z infrastrukturą korytarza infrastrukturalnego północnego, obejmującego drogę nr 6 (Gdańsk-Szczecin) oraz linię kolejową nr 202 (Gdańsk Główny - Stargard), które przebiegają przez teren MOF S-U.
	strefy wielofunkcyjne	obszar szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej	Miasto Ustka Gmina Ustka	Strefy wielofunkcyjne, stanowią obszary funkcjonalne o zróżnicowanych uwarunkowaniach rozwojowych, odmiennych potencjałach i specyficznych barierach. Miasto Ustka oraz gmina Ustka należą do podstrefy będącej obszarem o szczególnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych i obszarem kształtowania potencjału rozwojowego.
		obszar o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług	Gmina Damnica Gmina Dębica Gmina Kaszubska	Gmina Damnica i Dębica Kaszubska wpisują się w obszar funkcjonalny Środkowe Pomorze, będący obszarem o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług, który wymaga wsparcia i odpowiednich instrumentów polityki regionalnej, które umożliwią rozwój nowych funkcji.

Poniżej przedstawiono kluczowe interwencje dedykowane obszarom strategicznej interwencji wskazanym na poziomie regionalnym wraz z odniesieniem oraz przedstawieniem powiązań z kierunkami działań ujętymi w niniejszej strategii.

Regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych

Kluczowe interwencje

→	ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni;
→	zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym;
→	redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko;
→	doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania;
→	zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego;
→	poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów;
→	rozwój współpracy wszystkich interesariuszy w oparciu o modele zarządzania ruchem turystycznym.
→	ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni;
Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:	
→	Kierunek działania 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
→	Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
→	Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych
→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych, w tym ich obszarów funkcjonalnych

Kluczowe interwencje

→	adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
→	ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni;
→	zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów;
→	zagospodarowanie odpadów medycznych i weterynaryjnych, a także innych niebezpiecznych;
→	zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym;
→	doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania;
→	rozwój OZE, m.in. poprzez wzmocnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych;
→	poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach;

→	kształtowanie współodpowiedzialności mieszkańców za ich stan zdrowia;
→	intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych i innych chorób zmiennych epidemiologicznie, w tym z wykorzystaniem potencjału pracodawców oraz NGO;
→	rozwój usług e-zdrowia, w tym telemedycyny;
→	dostosowanie zasobów organizacyjnych ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb (kadry, usługi, infrastruktura, sprzęt medyczny);
→	deinstytucjonalizacja usług zdrowotnych, zwłaszcza w psychiatrii i opiece długoterminowej;
→	upowszechnianie opieki koordynowanej i środowiskowej oraz współdziałania opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych;
→	rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili);
→	poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej;
→	rozwój edukacji regionalnej i etnicznej;
→	skuteczna i trwała integracja imigrantów, w tym poprzez działania z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej;
→	zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego;
→	rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego;
→	realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
→	rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej);
→	tabor niskoemisyjny, w tym zeroemisyjny;
→	taryfowa, biletowa i organizacyjna integracja transportu publicznego;
→	moderowanie popytu w indywidualnym transporcie samochodowym;
→	rozwój współdzielonych środków transportu;
→	kompleksowa oferta wsparcia sfery B+R oraz komercjalizacji rozwiązań B+R;
→	umiędzynarodowienie uczelni oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy uczelniami w regionie;
→	kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie);
→	rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu);
→	poprawa dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3;
→	poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów;
→	zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i w Gdyni oraz do kluczowych centrów logistycznych w regionie.
Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:	
→	Kierunek działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
→	Kierunek działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym
→	Kierunek działania 3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF
→	Kierunek działania 4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych
→	Kierunek działania 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych
→	Kierunek działania 7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej
→	Kierunek działania 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców
→	Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
→	Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
→	Kierunek działania 13. Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców
→	Kierunek działania 14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru
→	Kierunek działania 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
→	Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych

→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami
→	Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

ponadregionalne pasma rozwojowe, których potencjał związany jest w szczególności z przebiegiem infrastruktury sieci TEN-T i TEN-E

Kluczowe interwencje:

→	rozwój efektywnych, energooszczędnych oraz inteligentnych systemów zarządzania, dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii;
→	rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili);
→	rozwój sieci dróg;
→	poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
→	rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej);
→	rozwój infrastruktury elektromobilności i paliw alternatywnych;
→	wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych;
→	kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie);
→	zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i w Gdyni oraz do kluczowych centrów logistycznych w regionie;
→	zwiększenie roli pomorskich centrów logistycznych oraz powierzchni magazynowej;
→	zwiększenie rangi połączeń pomorskich portów ze Skandynawią;
→	efektywne powiązanie regionalnej i metropolitalnej sieci transportowej z siecią krajową oraz TEN-T.

Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:

→	Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

strefy wielofunkcyjne

Kluczowe interwencje:

→	adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
→	ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni;
→	zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów;
→	zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym;
→	doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania;
→	redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko;
→	rozwój OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych;

→	poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach;
→	poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej;
→	rozwój edukacji regionalnej i etnicznej;
→	zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego;
→	rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego;
→	realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
→	rozwój sieci dróg;
→	rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej);
→	wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych;
→	kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie);
→	rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu);
→	poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów.
Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:	
→	Kierunek działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
→	Kierunek działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym
→	Kierunek działania 7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej
→	Kierunek działania 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
→	Kierunek działania 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców
→	Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
→	Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
→	Kierunek działania 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
→	Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych
→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami
→	Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

III.6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Słupsk-Ustka

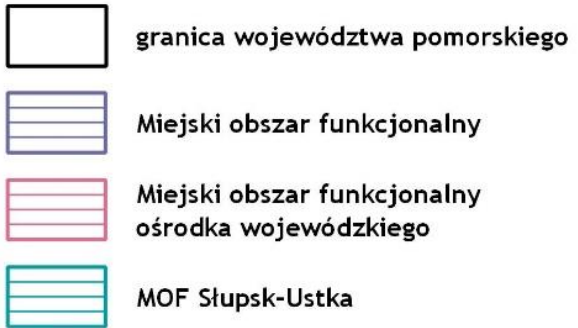
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju obszaru. Wynika ona z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału poszczególnych gmin MOF z uwzględnieniem ich specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka została przedstawiona za pomocą pięciu map:

- Mapa powiązań zewnętrznych – przedstawia strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa pomorskiego na tle miejskich ośrodków funkcjonalnych. Strukturę węzłową tworzy zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych począwszy od rangi lokalnej, a na ponadregionalnej skończywszy. Na mapie przedstawiono powiązania pasmowe na podstawie systemu transportowego identyfikowanego pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.
- Mapa komunikacji i infrastruktury – przedstawia podstawowy układ komunikacyjny obszaru, który został utworzony w oparciu o drogi krajowe i wojewódzkie oraz przebieg linii kolejowych. Część sieci komunikacyjnej należy do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T (Trans-European Transport Networks). Na mapie przedstawiono także najważniejsze elementy infrastruktury technicznej.
- Mapa uwarunkowań przyrodniczych – przedstawia zasoby naturalne oraz system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych będącym jednym z kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunki rozwoju obszaru. Uwarunkowania przyrodnicze są ważne z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, jak również ważne gospodarczo, na co wskazuje m.in. funkcja uzdrowskowa Ustki.
- Mapa gospodarki wodnej – przedstawia infrastrukturę zaopatrzenia w wodę na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz podstawowych jednostek gospodarki wodnej zgodnych z Ramową Dyrektywą Wodną (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r.). Jednolite Części Wód obejmują: cieki (JCWP rzeczne) wody stojące (JCWP jeziorne), wody morskie przybrzeżne (JCWP przybrzeżne) oraz wody podziemne (JCWPd). Ramowa Dyrektywa Wodna zobowiązuje wszystkie państwa członkowskie do podjęcia działań na rzecz ochrony wód i osiągnięcia dobrego stanu wód.
- Mapa obszarów interwencji i kierunków rozwoju – przedstawia główne kierunki działań w wymiarze przestrzennym, środowiskowym oraz gospodarczym. Mapa uwzględnia także obszary strategicznej interwencji określone w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego* oraz *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030*

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

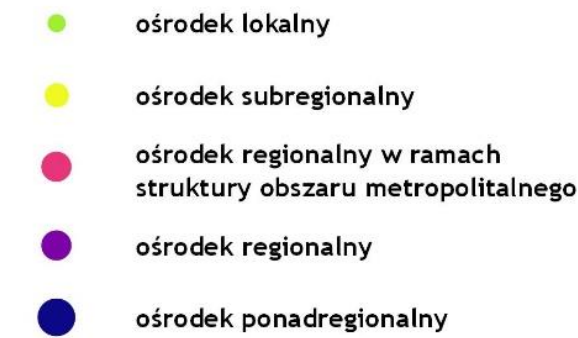
POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

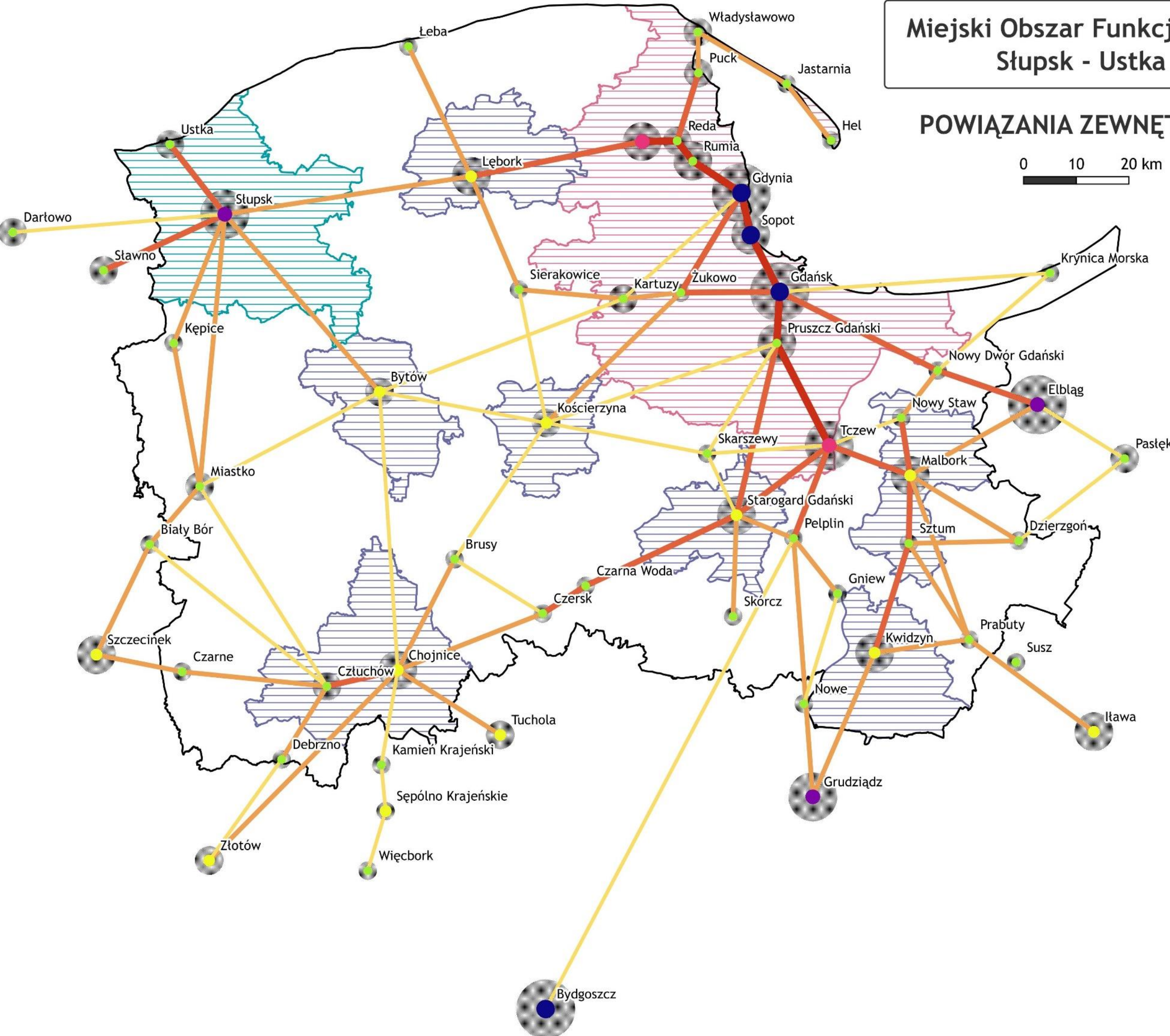
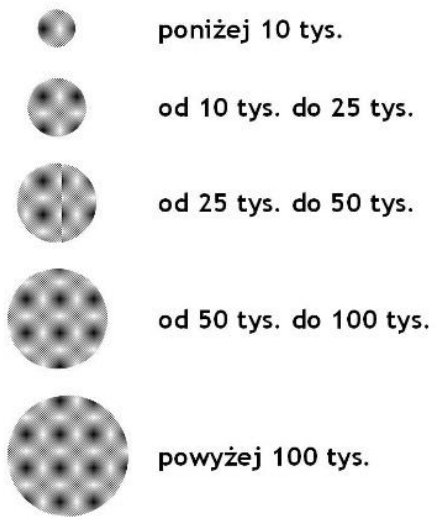
powiązania:

ranga ośrodków:

liczba ludności:

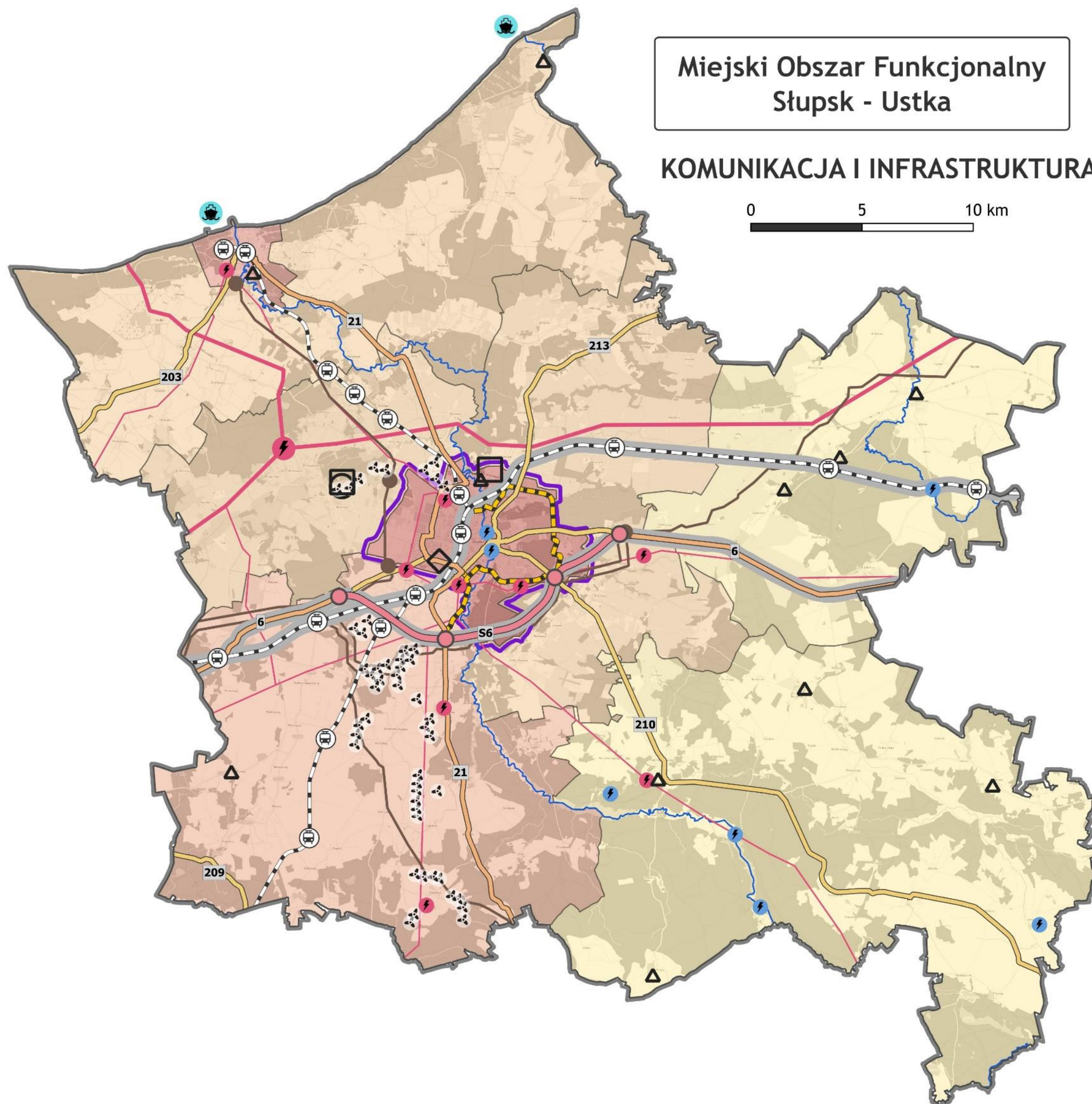

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA

0 5 10 km

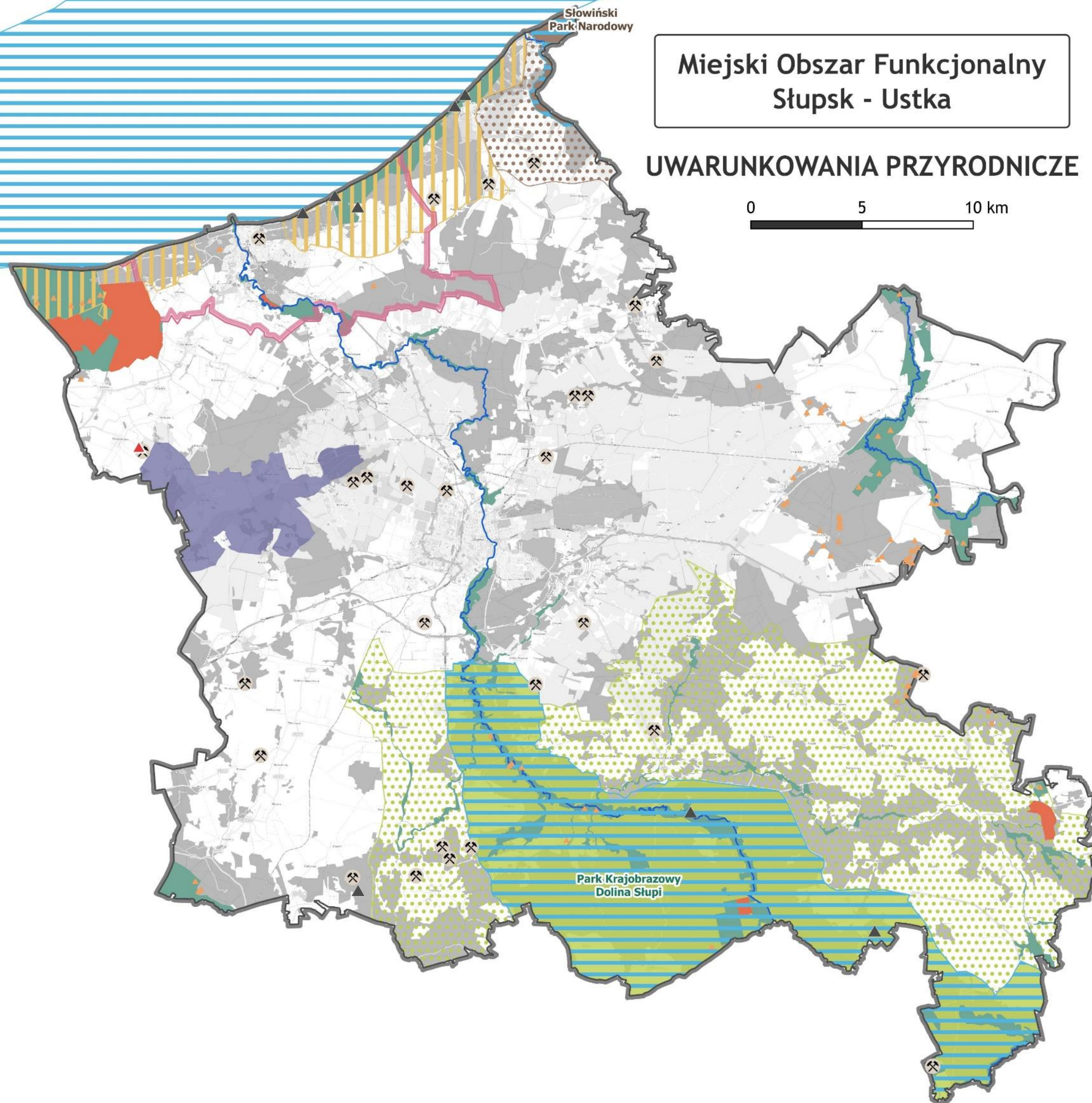
- granica MOF Słupsk-Ustka
- główne rzeki
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi ekspresowe
- linie kolejowe
- projektowany ring miejski
- TEN-T (transeuropejska sieć transportowa)
- stacje kolejowe
- węzeł drogowy
- port morski
- linia elektroenergetyczna 400kV
- linia elektroenergetyczna 100kV
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- stacja transformatorowo-rozdzielcza
- główny punkt zasilania
- stacja redukcyjno-pomiarowa
- elektrownia wodna
- turbina wiatrowa
- komunalna oczyszczalnia ścieków
- biogazownia
- ciepłownia
- RIPOK
- Odsetek mieszkańców korzystających z gazu ziemnego:
  - brak dostępu
  - do 20%
  - od 21% do 50%
  - od 51% do 80%
  - od 81% do 100%
- miasto objęte scentralizowanym systemem zaopatrzenia w ciepło

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

0 5 10 km

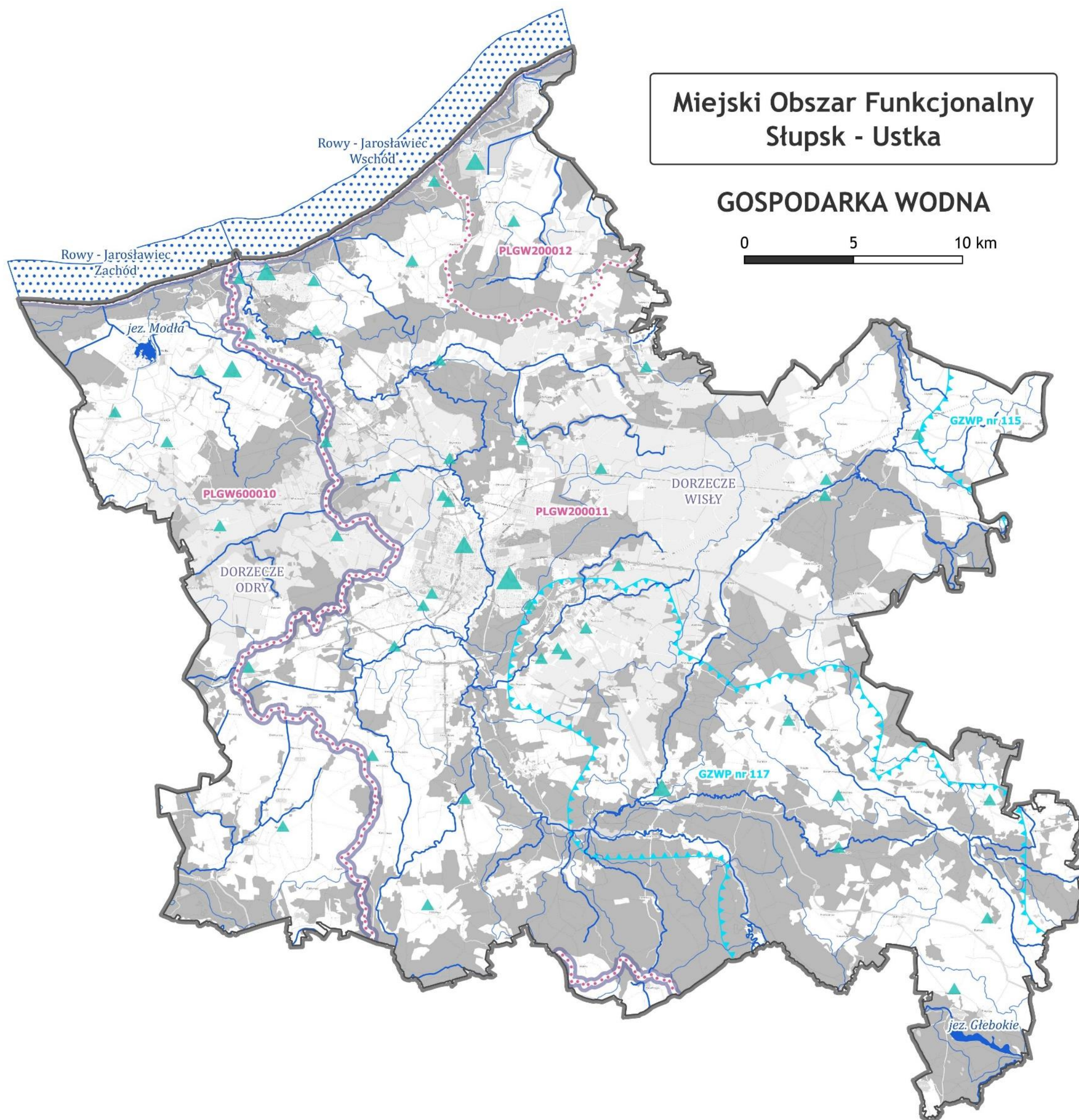
- granica MOF Słupsk-Ustka
- użytki ekologiczne
- stanowiska dokumentacyjne
- geostanowiska
- udokumentowane złoża kopalin
- główne rzeki
- rezerваты przyrody
- obszary chronionego krajobrazu
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- SOO Natura 2000
- OSO Natura 2000
- park krajobrazowy
- otulina parku krajobrazowego
- park Narodowy
- otulina parku narodowego
- obszar ochrony uzdrowiskowej

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

GOSPODARKA WODNA

0 5 10 km

- granica MOF Słupsk-Ustka
- dorzecza
- Jednostki Wodociągowe
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych
- JCWP przybrzeżne
- JCWP jeziorne
- JCWP rzeczne
- granica zlewni JCWP

Produkcja wody:

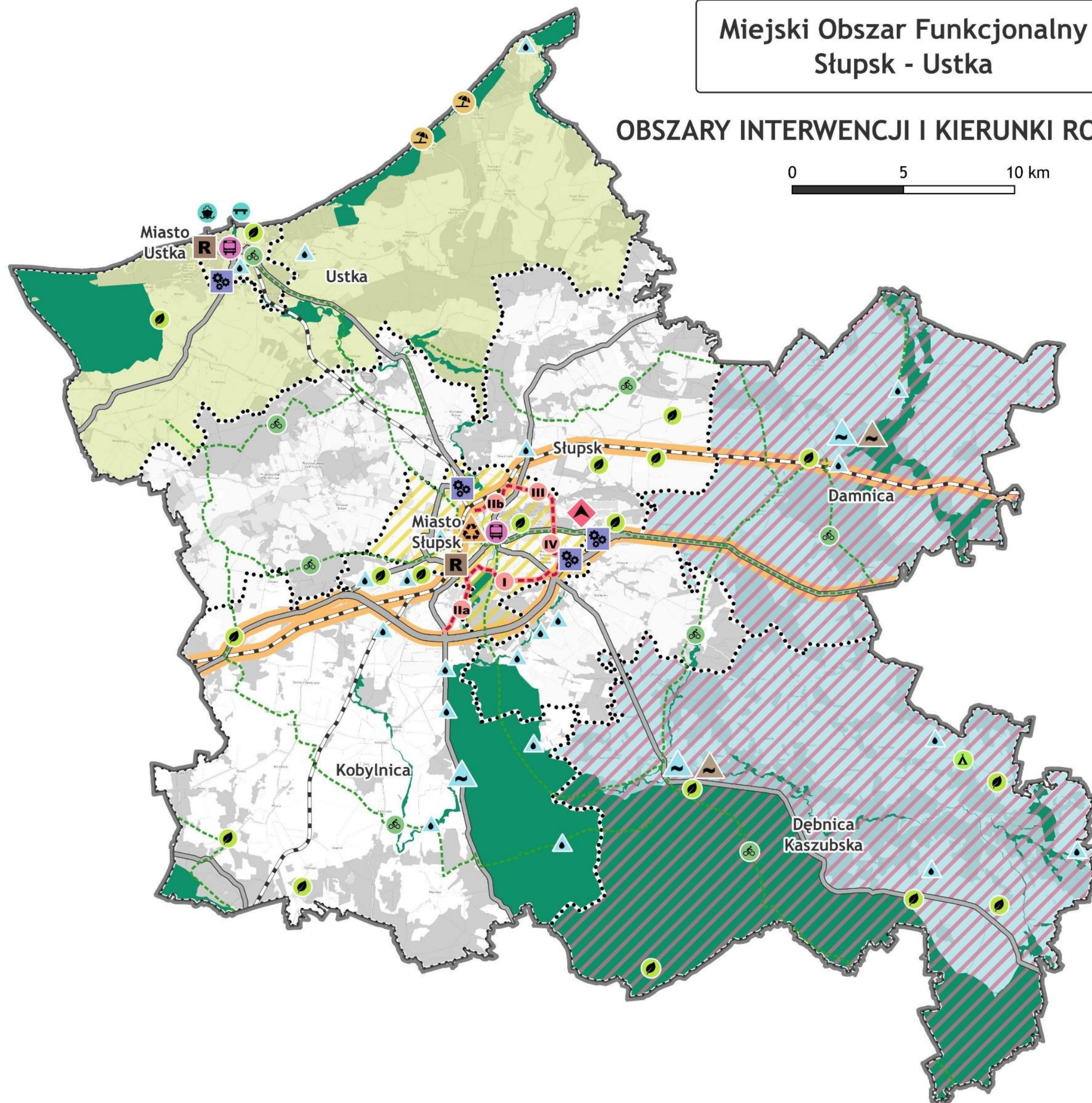
- 50 - 500 m³/d
- 500 - 5000 m³/d
- powyżej 5000 m³/d

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

OBSZARY INTERWENCJI I KIERUNKI ROZWOJU

0 5 10 km

- granica MOF Słupsk-Ustka
  - granica gminy
  - rozwój infrastruktury rowerowej
  - kontynuacja budowy ringu miejskiego (numer etapu)
  - budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami
  - wprowadzenie bezemisyjnych środków transportu publicznego
  - zarządzanie wodami opadowymi, w tym budowa zbiorników retencyjnych
  - rozbudowa sieci wodociągowej
  - rozbudowa sieci kanalizacyjnej
  - rozwój infrastruktury turystycznej
  - rozwój i ochrona terenów zielonych, poprawa efektywności energetycznej
  - budowa/przebudowa zejść na plażę
  - przebudowa pormenady nadmorskiej
  - przebudowa portu
  - podstrefa Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
  - budowa bazy raketowej
  - rewitalizacja
- OSI krajowe:
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
  - obszary zagrożone trwałą marginalizacją
- OSI regionalne:
- strefy wielofunkcyjne: Strefa Przybrzeżna
  - strefy wielofunkcyjne: Środkowe Pomorze
  - regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych
  - ponadregionalne pasma rozwojowe

III.7 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągania, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

2. Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywateli, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej MOF Słupsk-Ustka

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Tak rozumiane prowadzenie polityki przestrzennej będzie prowadziło do wzmocnienia integracji przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Aby proces ten przebiegał prawidłowo, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z zasadami polityki przestrzennej określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, a pośrednio z zasadami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju przyjętymi w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest **zasada zachowania ładu przestrzennego**, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również **zasada zrównoważonego rozwoju**, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka to ponadto:

1. **Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią** – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo i przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy.
2. **Racjonalne kształtowanie sieci osadniczej** – z punktu widzenia transportu i konsumpcji energii, a więc spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni.
3. **Oszczędne i efektywne gospodarowanie przestrzenią** – intensyfikacja zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową), stosowanie recyklingu przestrzeni: wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) i niewchodzenie na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”).
4. **Ochrona zasobów środowiskowych** – kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, a także wskazanie, poszanowanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony).

5. **Kształtowanie sieci ekologicznej** – ochrona systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych), zachowanie ciągłości obszarów przyrodniczych gwarantujące przewietrzanie, dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.
6. **Kompensacja ekologiczna** – takie zarządzanie przestrzenią, aby zachować zasoby biologiczne i równowagę przyrodniczą oraz wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji niezbędnych ze względów społeczno-gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo.
7. **Poprawa jakości powietrza** – wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, a także zwiększenie udziału OZE, jako źródła ciepła i energii elektrycznej.
8. **Stosowanie zasady racjonalności ekonomicznej**, uwzględniającej ocenę korzyści i strat społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych w długim okresie czasu.
9. **Wzmacnianie odporności** struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego.
10. **Zasada spójności terytorialnej** – polega na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem.
11. **Rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich** – właściwe określenie programu użytkowego w celu przyciągnięcia użytkowników oraz integrowania społeczności poszczególnych wsi czy osiedli.
12. **Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.
13. **Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego** i dóbr kultury współczesnej – wzmacnianie tożsamości lokalnej.
14. **Rozwój rynku usług turystycznych** – promocja turystyki oraz produktów regionalnych.
15. **Rozwój systemu komunikacyjnego** – organizacja wydajnej sieci transportowej, wzmocnienie funkcjonowania transportu publicznego, poprawa jakości dróg publicznych, rozwój transportu kolejowego.
16. **Stosowanie zasad zrównoważonej mobilności**, w tym multimodalność: równoległe skoordynowane zapewnienie różnych środków i form transportu, umożliwiające podróżowanie na wiele sposobów, wieloma trasami; zwiększenie ilości ścieżek rowerowych.
17. **Rozwój infrastruktury technicznej**, w tym budowanie samodzielności energetycznej, rozwój szerokopasmowego Internetu (w szczególności na terenach wiejskich)
18. **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym** – na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
19. **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym** – uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.
20. **Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią** – włączanie społeczności regionalnej i lokalnej w proces kształtowania przestrzeni, prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.

IV System wdrażania

IV.1 Założenia wdrożeniowe

W dniu 22 marca 2021 r. zawarto porozumienie w sprawie wspólnego opracowania i finansowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2021-2030, pomiędzy Miastem Słupsk a Powiatem Słupskim, Gminą Miasto Ustka, Gminą Słupsk, Gminą Kobylnica, Gminą Ustka, Gminą Dębica Kaszubska i Gminą Damnica.

Niniejszy dokument jest strategią rozwoju ponadlokalnego i zawiera obowiązkowe elementy wskazane w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834), które zostały przedstawione w rozdziale I.2 Podstawa prawna. W związku z realizacją interwencji ZIT przez MOF S-U w ramach niniejszej strategii, część dotycząca systemu wdrażania zostanie uszczegółowiona, jednakże pozostałe elementy wskazane w projekcie ustawy wdrożeniowej, dotyczące strategii ZIT, zostaną dookreślone w odrębnym dokumencie, spełniającym wszystkie kryteria zawarte w projekcie ustawy.

Poniżej przedstawiono odniesienie obowiązkowych elementów strategii ZIT do zapisów Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030.

Strategia ZIT według zapisów projektu ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 z dnia 8 września 2021 r.	Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030
Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych.	Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza.
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu.	Cele realizowane w ramach ZIT zostaną wybrane ze zdefiniowanych w niniejszej strategii celów strategicznych.
Lista projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami.	Wykaz przedsięwzięć indykatywnych (aneks nr 1), z których część po odpowiednim doszczegółowieniu będzie realizowana w ramach Strategii ZIT
Źródła jej finansowania.	Ramy finansowe i źródła finansowania.
Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT.	Zostaną określone w dokumentach wykonawczych, które opracują partnerzy MOF Słupsk-Ustka jako rozwinięcie porozumienia.
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.

Wszystkie wskazane wyżej elementy będące obowiązkowymi dla Strategii ZIT, zostaną uszczegółowione w odrębnym dokumencie wdrożeniowym (Strategii ZIT/Planie Działań ZIT MOF Słupsk -Ustka).

System wdrażania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 obejmuje dwa poziomy funkcjonowania:

- Poziom strategiczny
- Poziom operacyjny

Poziom strategiczny skupiony jest na założeniach rozwojowych, wskazuje wyzwania, cele strategiczne i kierunki działań, w perspektywie 2030 roku. Zawiera również misję, określającą główne wartości w odniesieniu do kierunków działań, natomiast wizja opisuje pożądany stan MOF Słupsk-Ustka w perspektywie długookresowej. Na poziomie operacyjnym wskazano Indykatorywną listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez partnerów MOF Słupsk-Ustka.

Poziom operacyjny skupiony jest na wskazaniu przedsięwzięć w znacznej mierze zintegrowanych, partnerskich, z których część planowana jest do realizacji w ramach ZIT i zostanie odpowiednio doprecyzowana w dokumencie wdrożeniowym do strategii ponadlokalnej MOF S-U. Interesariuszami tych działań będą w szczególności mieszkańcy, podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie MOF Słupsk-Ustka, a także turyści i goście odwiedzający MOF. Na potrzeby wdrażania instrumentu ZIT powołany zostanie Związek ZIT i jak wspomniano powyżej opracowany dokument wdrożeniowy spójny z niniejszą strategią ponadlokalną. Powołane zostaną następujące organy: Komitet Sterujący ZIT, Komitet Doradczy ZIT, Grupa Robocza ZIT i Biuro ZIT MOF Słupsk-Ustka.

W celu wdrażania, aktualizacji, monitoringu i ewaluacji, planuje się również wprowadzenie formalnych struktur umożliwiających efektywne zarządzania i nadzór samorządów MOF nad strategią ponadlokalną. Realizacja celów Strategii **MOF S-U** będzie wymagała aktywności i współpracy pomiędzy samorządami i partnerami społeczno-gospodarczymi. **Poszczególne działania wskazane w Strategii będą wdrażane przez właściwe jednostki organizacyjne samorządów MOF S-U i nadzorowane przez władarzy wchodzących w skład Komitetu Sterującego.** Komitet Sterujący skupiać będzie kompetencje do sterowania wdrażaniem strategii. Potrzebną wiedzę do podejmowania decyzji oraz udzielania doradztwa Komitet Sterujący będzie czerpać od podlegających mu wyspecjalizowanych zespołów roboczych. Zadaniem Komitetu Sterującego ds. wdrażania Strategii Rozwoju MOF S-U będzie w szczególności:

- analiza potencjalnych trendów makroekonomicznych i społecznych, które mogą w istotny sposób wpłynąć na politykę publiczną MOF S-U w ciągu najbliższych kilkudziesięciu lat,
- diagnozowanie szans, ryzyka oraz zagrożeń, które mogą mieć wpływ na rozwój MOF S-U;
- zarządzanie procesem wdrażania strategii oraz decydowanie o rozwoju i ulepszaniu tego procesu,
- zatwierdzanie projektów aktualizacji dokumentu Strategii, w tym listy indykatorywnych przedsięwzięć, przed ogłoszeniem konsultacji społecznych,
- ocena innowacyjnych rozwiązań oraz pomysłów i inicjatyw służących poprawie efektywności wdrażania strategii,
- kontrolowanie procesu realizacji priorytetów oraz działalności zespołów roboczych,
- zatwierdzenie raportów z monitoringu i ewaluacji Strategii.

Przewodniczącym Komitetu i jego stałym członkiem będzie Prezydent Miasta Słupska (lub jego Zastępca). Decyzje Komitetu podejmowane będą na zasadzie jednomyślności, z uwagi na fakt, iż ewentualna aktualizacja Strategii wymaga przyjęcia jej przez wszystkie samorządy partnerskie właściwymi uchwałami.

Partnerskie przedsięwzięcia wdrażane będą przez specjalnie do tego powołane Zespoły Robocze ds. przygotowania i realizacji, w skład których wejdą przedstawiciele samorządów MOF S-U realizujących dany projekt. Osoby/jednostki organizacyjne będą Realizatorami zadań odpowiedzialnymi jednocześnie za gromadzenie informacji o projekcie na potrzeby monitoringu Strategii. Obsługę merytoryczną i administracyjną procesu wdrażania zapewni Biuro MOF usytuowane jest w Urzędzie Miejskim w Słupsku, w Wydziale Zarządzania Funduszami w Referacie Pozyskiwania Funduszy w związku z pełnioną przez Miasto Słupsk rolą Lidera, koordynującego działania w zakresie porozumienia oraz w związku z przygotowaniem i realizacją projektów partnerskich w ramach MOF Słupsk-Ustka. W ramach jego funkcjonowania stosuje się regulaminy wewnętrzne, obowiązujące w Urzędzie Miejskim w Słupsku.

Wśród najważniejszych zadań Biura związanych z funkcją Miasta Słupska, jako Lidera MOF Słupsk-Ustka można wskazać m.in.:

- współpracę z jst wchodzącymi w skład MOF Słupsk-Ustka w zakresie identyfikacji potrzeb, problemów, potencjałów i interesów wspólnych dla obszaru funkcjonalnego, które mogłyby stanowić bazę dla opracowania wspólnych projektów partnerskich jst na rzecz rozwoju MOF Słupsk-Ustka,
- zbieranie danych do stworzenia wstępnych kart wspólnych przedsięwzięć oraz poszukiwanie źródeł ich finansowania,
- monitoring i aktualizację Strategii MOF Słupsk-Ustka – organizację prac zespołu odpowiedzialnego za monitorowanie i aktualizowanie zapisów Strategii,
- prowadzenie sekretariatu MOF, w relacjach z instytucjami zarządzającymi programami operacyjnymi.

IV.2 Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Zgodnie z wytycznymi w projekcie ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 z dnia 8 września 2021 r. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych powinna zawierać opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych. Jednostki samorządu terytorialnego, które tworzą MOF S-U, podjęły szereg kroków mających na celu włączenie jak najszerszego grona interesariuszy i partnerów społeczno – gospodarczych także w proces opracowania strategii ponadlokalnej, pomimo braku ustawowego obowiązku w tym względzie. Miało to na celu właściwą identyfikację problemów, barier rozwojowych, potencjałów i potrzeb MOF wśród mieszkańców, podmiotów społeczno – gospodarczych, organizacji pożytku publicznego, a także zebranie opinii i pomysłów, które posłużyły do opracowania części strategicznej, zawierającej m.in. proponowane przedsięwzięcia kluczowe dla zrównoważonego rozwoju MOF S-U.

W celu opracowania Strategii ponadlokalnej Zarządzeniem Prezydenta Miasta Słupska nr 447/ZF/2021 zgodnie z zapisami porozumienia z 22.03.2021 r. powołano Zespół ds. opracowania Strategii MOF S-U, w skład którego weszli wyznaczeni przez władarzy koordynatorzy gminni/powiatowi odpowiedzialni za współpracę z Liderem MOF i Wykonawcą Strategii na każdym etapie jej opracowywania, przekazywania niezbędnych informacji i dokumentów, a także kontakt z jednostkami organizacyjnymi i podmiotami społeczno – gospodarczymi, w celu umożliwienia włączenia jak najszerszego grona interesariuszy w sporządzenie Strategii. Samorządy w tym celu powoływały własne zespoły robocze, które przekazywały swoje opinie i uwagi do poszczególnych części diagnozy i strategii, a także czynnie uczestniczyły w spotkaniach, warsztatach, konsultacjach czy wywiadach. Jak to szerzej opisano w pogłębionej diagnozie społeczno – gospodarczej MOF do udziału w pracach nad Strategią zaproszono przedstawicieli kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U m.in. samorządowych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych (w tym Rad Pożytku Publicznego), instytucji kultury, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji okołobiznesowych, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, zakładów opieki zdrowotnej, podmiotów gospodarczych. Projekty dokumentów w trybie zbierania uwag i opinii jeszcze przed oficjalnymi konsultacjami społecznymi trafiały listami mailingowymi do wszystkich ww. kluczowych podmiotów, w tym do kilkuset organizacji pozarządowych z terenu całego MOF.

W okresie od lipca do października 2021 r. trwał również nabór propozycji przedsięwzięć i projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju MOF S-U. Celem tego działania było jeszcze głębsze rozpoznanie potrzeb oraz pomysłów prorozwojowych, których identyfikacja pozwolić miała na lepsze zaprogramowanie działań wpływających na dynamizację rozwoju subregionu Słupska. Szczególny nacisk położono na projekty:

- o charakterze strategicznym dla rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych samorządów wchodzących w skład MOF S-U;
- o wymiarze ponadlokalnym, czyli takie, które swoim zasięgiem bądź oddziaływaniem wykraczają poza granice poszczególnych gmin i stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy i potrzeby mieszkańców/podmiotów prywatnych/publicznych;
- o charakterze partnerskim – angażujące szerokie grono interesariuszy, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego.

Wśród partnerów istotnych z punktu widzenia opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 można wskazać w szczególności m.in.: Miejski Zakład Komunikacji w Słupsku, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku i Gminne Ośrodki Pomocy Rodzinie z terenu MOF, Powiatowy Urząd Pracy, Słupski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Słupsku, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku, Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., Wodociągi Słupsk, Zarząd Infrastruktury Miejskiej w Słupsku, Zarząd Dróg Powiatowych oraz Akademię Pomorską w Słupsku.

Na potrzeby włączenia podmiotów i instytucji w proces opracowania strategii, przeprowadzano spotkania konsultacyjne, z mieszkańcami, przedstawicielami jst, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w proces tworzenia dokumentu.

Ponadto, interesariusze będą mieli możliwość składania uwag do projektu dokumentu, podczas procesu opiniowania i konsultacji dokumentu. Należy mieć na uwadze, że do strategii ZIT nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, jednakże niniejszy dokument, będący strategią ponadlokalną (z elementami interwencji ZIT) wymaga realizacji przepisów wspomnianej ustawy, mówiących o tym, że: „Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego oraz strategii rozwoju gminy podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gmin – w przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego albo gminy – w przypadku strategii rozwoju gminy, oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie”.

Ponadto zgodnie z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834) „projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje wójt albo organ wykonawczy związku międzygminnego albo stowarzyszenia oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa”.

Planuje się, że opisane powyżej oddolne podejście do procesu opracowania Strategii MOF będzie kontynuowane na etapie jej wdrażania, a także na etapie opracowania dokumentu wdrożeniowego do strategii ponadlokalnej pełniącego funkcję Strategii ZIT, jak i na etapie jego wdrażania. Tym samym poza partnerami porozumienia, we wdrażanie, a także aktualizację obu Strategii zaangażowane będą bezpośrednio i pośrednio inne podmioty i instytucje m.in.:

- partnerzy społeczno-gospodarczy;
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska;
- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci;
- pozostałe podmioty pożytku publicznego nie wymienione powyżej;
- jednostki organizacyjne samorządów, w tym jednostki budżetowe, spółki komunalne, samorządowe instytucje kultury;
- uczelnie wyższe;
- instytucje okołobiznesowe;
- inne podmioty, które będą miały szanse włączyć się w realizację przedsięwzięć wynikających ze Strategii jako partnerzy, jednostki realizujące, czy też zaangażować się na etapie aktualizacji dokumentu.

IV.3 Monitoring i ewaluacja

Niniejszy dokument jest narzędziem zarządzania rozwojem MOF S-U do 2030 r. Aby skutecznie wdrażać i realizować zaplanowane przedsięwzięcia, istotne jest dysponowanie wiedzą na temat postępów i zmian w zakresie realizacji działań, a także odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się różnice między założeniami, a uzyskiwanymi efektami. System oceny skuteczności realizacji obejmuje monitoring oraz ewaluację. Prowadzenie monitoringu jest warunkiem do skutecznego zarządzania procesem wdrażania Strategii. Zgodnie z art.10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, strategia określa oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Z uwagi na powyższe w niniejszym dokumencie monitorowaniu i ewaluacji poddane zostaną kierunki działań. Monitoring będzie odbywał się co roku w oparciu o analizę wskaźnikową. Jego prowadzenie ma na celu zapewnienie ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji zapisów dokumentu. Monitoring będzie prowadzony przez Zespół ds. monitoringu, aktualizacji i ewaluacji Strategii powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Słupska. Członkami Zespołu będą przedstawiciele jst wchodzących w skład MOF S-U. Obsługę organizacyjną Zespołu zapewni Wydział Zarządzania Funduszami Urzędu Miejskiego w Słupsku, który corocznie będzie przygotowywał raporty ze stanu realizacji Strategii. Bazować będą one na danych zebranych od poszczególnych samorządów realizujących Strategię MOF S-U, a także ogólnodostępnych danych publikowanych przez GUS. Sporządzony raport przekazywany będzie do akceptacji Komitetu Sterującego, w skład którego wchodzić będą poszczególni władarze celem jego akceptacji, a następnie podawany do publicznego wglądu poprzez publikację na stronach internetowych. Poszczególni partnerzy wyznaczą osoby/ wydziały lub jednostki odpowiedzialne za współpracę z Wydziałem Zarządzania Funduszami Urzędu Miejskiego w Słupsku w celu zapewnienia sprawnej komunikacji, przekazywania danych monitoringowych oraz zatwierdzenia rocznych raportów z realizacji Strategii MOF S-U.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do zewnętrznej ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii, której celem jest ocena efektów i jakości prowadzonych działań poprzez zwiększenie ich skuteczności, efektywności, trwałości, trafności i użyteczności. Wyniki corocznego monitoringu będą stanowić również źródło informacji co do konieczności aktualizacji strategii ponadlokalnej.

Zgodnie z zapisami ustawy, dokument strategii powinien zostać poddany ewaluacji ex-ante – prowadzonej przed wdrażaniem programu. Wyniki z przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania ewaluacji, przedstawione są w rozdziale IV.6. Ewaluacja ex-ante. Rekomenduje się przeprowadzenie ewaluacji on-going – podczas realizacji programu (2025) i ex-post po zakończeniu realizacji programu (2030).

Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, dopasowanych do poszczególnych kierunków działania wraz z planowanymi rezultatami tych działań.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
Kierunek działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego	Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową	BDL GUS	16,6 %	18 %
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	BDL GUS	90,1 %	Wartość nie niższa niż na poziomie kraju [%]
	Liczba nowoutworzonych miejsc wychowania przedszkolnego	Samorządy MOF Słupsk - Ustka	0	150 szt.
Kierunek działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Liczba nowo doposażonych/nowo utworzonych pracowni szkolnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
	Liczba zrealizowanych projektów mających na celu kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych oraz podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 szt.
	Średnia wyniku egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki na tle województwa i kraju	CKE i OKE	j. polski: 55% matematyka: 40%	Osiągnięcie wartości wojewódzkiej i/lub krajowej [%]
Kierunek działania 3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF	Utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
	Liczba nowych porozumień o współpracy podpisanych pomiędzy sektorem akademickim a instytucjami okołobiznesowymi i/lub samorządami z MOF	Uczelnie wyższe	0	5 szt.
Kierunek działania 4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba zmodernizowanych, doposażonych oraz nowoutworzonych placówek służby zdrowia	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
Kierunek działania 5. Spójna polityka senioralna	Liczba przeprowadzonych inicjatyw ponadlokalnych na rzecz seniorów	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba nowopowstałych obiektów i miejsc integracji seniorów/opieki nad seniorami	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
Kierunek działania 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Liczba nowopowstałych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
Kierunek działania 7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej	Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
Kierunek działania 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Liczba nowoutworzonych miejsc do spędzania czasu wolnego (np. skateparki, pumtracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	25 szt.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
	zewnątrzne, singletracki, trasy rolkowe, parki, błonia, boiska wielofunkcyjne)			
Kierunek działania 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców	Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	28,40 ha	65,85 ha
Kierunek działania 10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora	Liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności	BDL GUS	39	40
Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym	BDL GUS	16,0	18,0
	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	50 ha
	Liczba dużych i średnich firm	BDL GUS	168 szt.	170 szt.
Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	Nowopowstała i zmodernizowana infrastruktura turystyczna, kulturalna, sportowa i rekreacyjna	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
Kierunek działania 13. Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców	Liczba nowych zrealizowanych projektów na rzecz cudzoziemców	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 ¹
Kierunek działania 14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru	Wypracowanie wspólnej marki obszaru i opracowanie strategii jej promocji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
Kierunek działania 15. Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF	Liczba zrealizowanych nowych partnerskich projektów	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt. ²
Kierunek działania 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba nowych autobusów z napędem zeroemisyjnym lub niskoemisyjnym	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
	Liczba budynków komunalnych poddanych termomodernizacji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	43 szt.
	Liczba nowych zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	3000 szt.
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji i/lub wymianie oświetlenia wewnętrznego i/lub wymianie źródeł ciepła	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	70 szt.

¹ Wartość minimalna. Przyjęto średnio jeden projekt na rok.

² Wartość minimalna. Przyjęto średnio jeden projekt na rok.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych	Powierzchnia nowo utworzonych terenów zielonych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 ha
Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza	Liczba wybudowanych obiektów małej i dużej retencji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	120 szt.
Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami	Udział ludności korzystającej z kanalizacji	BDL GUS	92,7 %	95 %
Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej ³	BDL GUS	655,2 km	700 km
	Rozbudowa portu w Ustce	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
	Długość nowo wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury liniowej dla mobilności aktywnej, w tym rowerowej (z wyłączeniem mobilności pieszej) na terenie MOF	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 km
	Długość nowych dróg poprawiających wewnętrzną spójność komunikacyjną MOF	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	25 km
Kierunek działania 21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć na rzecz planowania przestrzennego MOF Słupsk-Ustka	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.

³ Wskaźnik obliczony na podstawie długości dróg na terenie powiatu m. Słupsk oraz powiatu słupskiego. Wartość wskaźnika uznano za reprezentatywną dla MOF Słupsk-Ustka, mimo że Kępice, Główniczycze, Potęgowo i Smołdzino, zlokalizowane w powiecie słupskim, nie wchodzą w skład obszaru funkcjonalnego.

IV.4 Komplementarność opracowania

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 została poddana analizie oraz weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi oraz operacyjnymi na szczeblu ogółouropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Spójność i komplementarność celów Strategii Rozwoju MOF z zapisami zawartymi w analizowanych dokumentach, została wykazana poniżej.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład zawiera plan działań, które mają na celu umożliwienie efektywniejszego wykorzystania zasobów oraz przekształcenie Unii Europejskiej do 2050 r. w obszar neutralny klimatycznie. Zaproponowane działania stanowią odpowiedź na kryzys klimatyczny oraz widoczne procesy degradacji środowiska. Kierunki działania zaproponowane w niniejszej strategii i przewidziane do realizacji w ramach Celu strategicznego 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian, korespondują z działaniami wskazanymi w dokumencie Europejski Zielony Ład.

Europejski Zielony Ład	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2021-2030
Działania • inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska • wspieranie innowacji przemysłowych • wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego • obniżenie emisyjności sektora energii • zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków • współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych	Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Wskazany dokument przedstawia cele polityki regionalnej, a także działania i zadania przyczyniające się do ich osiągnięcia, które powinny realizować samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne w perspektywie 2030 roku. Jako cel główny KSRR wskazuje *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. **Cel strategiczny 1 Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF** wskazany w niniejszym dokumencie jest komplementarny z wszystkimi celami przedstawionymi w KSRR. Kierunki działań wskazane w ramach tego celu są tożsame z celami szczegółowymi wyróżnionymi w KSRR, w szczególności w zakresie rozwoju usług publicznych, kapitału ludzkiego i społecznego jak również poprawy organizacji świadczenia usług publicznych. Ponadto **Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym** i **Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych** wyróżnione w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego są spójne z **Celem strategicznym 3 Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze**, który odnosi się do zagadnień

związanych ze wsparciem przedsiębiorczości oraz wykorzystaniem potencjałów rozwojowych obszaru, jak również kształtowaniu i wzmacnianiu poziomu kapitału społecznego poprzez prowadzenie polityki integracyjnej na rzecz cudzoziemców. Natomiast **Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie** jest tożsamy również z Celem **strategicznym 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego**, gdyż oba dotyczą m.in. zagadnień związanych z gospodarką i sprawnym funkcjonowaniem instytucji i administracji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2021-2030
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) jest odpowiedzią na stojące obecnie przed Polską wyzwania. Celem głównym zawartym w strategii jest: *tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*. Poniżej wykazano spójność z celami wskazanymi w SOR, a celami strategicznymi niniejszego dokumentu. Komplementarność z celami szczegółowymi SOR wykazują przede wszystkim działania zawarte w ramach zdefiniowanego **Celu strategicznego 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF** oraz **Celu strategicznego 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze**.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2021-2030
Cel 1. Budowa miast dostępnych i przyjaznych dla wszystkich jego mieszkańców	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców
Cel 2. Podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej miast	Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Cel 3. Adaptacja miast do zmian klimatu i zwiększenie wykorzystania rozwiązań opartych na naturze	Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Cel 4. Technologie cyfrowe wsparciem w procesach zarządzania miastem i optymalizacji dostępu do usług publicznych	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF
Cel 5. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji i ponowne wykorzystanie przestrzeni w miastach	Cel strategiczny 6. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka

Krajowa Polityka Miejska 2030

W skład MOF Słupsk-Ustka wchodzi dwa miasta – Słupsk i Ustka. Obecnie trwają prace nad aktualizacją Krajowej Polityki Miejskiej. Jako cel nadrzędny tego dokumentu wskazuje się zrównoważoną transformację polskich miast w kierunku silnych i odpornych, zapewniających wysoką jakość życia mieszkańców. Poniższa tabela przedstawia cele nowej KPM oraz tożsame z nimi kierunki wskazane w Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka. Cele wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dlatego też do ich realizacji niezbędne jest współdziałanie i koordynacja działań na wielu płaszczyznach oraz z wieloma podmiotami, interesariuszami rozwoju.

Krajowa Polityka Miejska 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2021-2030
Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

W perspektywie 2030 roku wpływ na rozwój województwa pomorskiego będą mieć przede wszystkim zmiany klimatyczne, postęp technologiczny i zmiany demograficzne. W dokumencie *Pomorskie 2030* wskazuje się trzy filary (cele strategiczne), które mają charakter ogólny i uszczegółowione są przez dwanaście celów operacyjnych. **Cel strategiczny 1 Trwałe bezpieczeństwo** jest spójny z **Celem strategicznym 1 i 5** niniejszej strategii i dotyczy kwestii zarówno z zakresu bezpieczeństwa środowiskowego (cel 5) jak i zdrowotnego (cel 1). **Cel strategiczny 1, 2 i 6** wskazane w Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka tożsame są z **Celem strategicznym 2. Otwarta wspólnota regionalna**, który

skupiony jest na realizacji działań z zakresu edukacji, kapitału społecznego, jak również mobilności transportu. Natomiast **Cele strategiczne 2, 3 i 4** wpisują się w zapisy **Celu strategicznego 3. Odporna gospodarka**, dotyczące rozwoju gospodarczego, wykorzystaniu potencjałów i wzmacnianiu pozycji konkurencyjnej obszarów oraz rozbudowie oferty turystycznej i czasu wolnego.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2021-2030
1. Trwałe bezpieczeństwo	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
2. Otwarta wspólnota regionalna	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 6. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka
3. Odporna gospodarka	Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (PZPWP, Plan), sporządzony został na podstawie uchwały nr 894/XLII/14 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 lipca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia nowego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta. Jest to dokument długookresowy w systemie planowania strategicznego i programowania rozwoju województwa, określający wizję zagospodarowania przestrzennego województwa, politykę przestrzenną oraz system realizacji. Poniżej wskazano cele strategiczne przedstawione w planie zagospodarowania województwa pomorskiego i odpowiadające im cele strategii wyróżnione w niniejszej strategii. Cel strategiczny 1 Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy nawiązuje do kwestii związanych z usługami publicznymi i dostępnością oferty, jak również skupia się na kwestii dotyczącej zagrożeń naturalnych. Cel strategiczny 2 Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo koresponduje z zapisami Celów strategicznych 2, 3 i 6, gdyż dotyczy aspektów związanych z racjonalnym kształtowaniem przestrzeni, rozwojem przestrzennym i infrastrukturalnym, który będzie pozytywnie oddziaływał zarówno na jakość życia mieszkańców, jak również umożliwi i stworzy warunki do rozwoju gospodarczego. Cel strategiczny 3 Zachowane zasoby i walory środowiska skupiony jest na kwestiach środowiskowych i ograniczeniu negatywnych skutków zmian i kryzysu klimatycznego, a więc zakres działania pokrywa się z Celem strategicznym 5 niniejszej strategii. Cel strategiczny 4 Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych jest tożsamy z Celem strategicznym 4, oba dotyczą kwestii gospodarczych i wykorzystania potencjałów rozwojowych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2021-2030
Cel strategiczny 1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Cel strategiczny 2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo	Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze Cel strategiczny 6. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka
Cel strategiczny 3. Zachowane zasoby i walory środowiska	Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Cel strategiczny 4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych	Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Ponadto Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej, mianowicie:

- Strategia Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska na lata 2022-2030 (w trakcie opracowywania)
- Strategia Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2021-2026
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Kobylnica na lata 2021-2026
- Strategia Rozwoju Gminy Ustka na lata 2017-2027
- Strategia Rozwoju Gminy Damnica na lata 2016-2022
- Strategia Rozwoju Miasta Ustka do roku 2030
- Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2016-2022

IV.5 Ramy finansowe i źródła finansowania

Wyznaczenie ram finansowanych jest niezbędne aby ocenić możliwość realizacji strategii. W celu prowadzenie efektywnej oraz skutecznej polityki rozwoju, istotne jest wykorzystywanie i sięganie po różne środki finansowe.

Wśród potencjalnych źródeł finansowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 można wskazać:

- środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027 - fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym środki z alokacji przeznaczonej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- środki pochodzące z budżetu państwa - przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,

- środki budżetów samorządów MOF S-U, w tym gmin i powiatów,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych,
- inne fundusze zewnętrzne – np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania.

IV.6 Ewaluacja ex-ante

Ewaluacja ex-ante to jedna z trzech typów ewaluacji. Prowadzona jest przed rozpoczęciem realizacji interwencji. Głównym celem jest zweryfikowanie, na ile uzasadnione jest podjęcie planowanych interwencji i czy zakładane rezultaty mają szansę zostać osiągnięte, zatem pełni ona istotną rolę w procesie opracowywania strategii. Przeprowadzenie ewaluacji przed wdrażaniem programu, pozwala na dokonanie zmian i usprawnień w założeniach, a także poprawy jakości planowanej interwencji. W przypadku ewaluacji ex-ante wyróżnia się cztery podstawowe kryteria – trafności, skuteczności, efektywności oraz spójności. Poniżej przedstawiono analizę i ocenę poszczególnych kryteriów w odniesieniu do Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030.

I.

Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań

Na potrzeby niniejszej strategii stworzono diagnozę obszaru, mającą na celu poznanie potrzeb i problemów oraz zidentyfikowanie potencjałów MOF Słupsk-Ustka, co pozwoliło na trafne zaplanowanie działań przewidzianych do realizacji. Kompleksowe podejście umożliwiło zidentyfikowanie indywidualnych potrzeb poszczególnych samorządów, co znacząco przełożyło się na jakość opracowywanego dokumentu. Aby trafnie zaplanować cele, które stanowić będą odpowiedź na rzeczywiste potrzeby interesariuszy zamieszkujących MOF Słupsk-Ustka, dodatkowo przeprowadzono badania ankietowe oraz wywiady z przedstawicielami kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U. Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka wynikają ściśle z diagnozy oraz potrzeb artykułowanych przez społeczność lokalną w badaniu ankietowym, a także propozycji rozwiązań i zmian wskazanych przez rozmówców podczas wywiadów. W strategii wskazano 6 celów strategicznych wraz z przyporządkowanymi do każdego z nich kierunkami działań, które zawierają charakterystykę potrzeb obszaru oraz rekomendacje. Misja i wizja obszaru są powiązane z celami, co wskazuje na zastosowanie poprawnego podejścia, które pozwala stwierdzić, że założenia rozwojowe przedstawione w niniejszym dokumencie są możliwe do zrealizowania.

II.

Skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów

Wśród obserwowanych procesów w MOF Słupsk-Ustka wskazuje się m.in. starzenie się społeczności oraz emigrację młodych osób. Istotne jest zatem zapewnienie odpowiedniej jakości usług, dostosowanych do struktury demograficznej społeczeństwa, jak również po to, by uczynić obszar

bardziej atrakcyjnym z perspektywy osiedleńczej, turystycznej oraz inwestycyjnej. Planowane działania powinny być kierowane do wszystkich grup mieszkańców oraz zaspokajać aktualne potrzeby mieszkańców MOF Słupsk-Ustka. Działania przewidziane w ramach **Celu 1 Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF**, odnoszą się do poprawy istotnych aspektów związanych z niewystarczająco rozwiniętą opieką żłobkową i przedszkolną, koniecznością dostosowania jakości kształcenia do aktualnego rynku pracy oraz polityk sektorowych m.in. senioralnej. Zasadność interwencji w ramach **Celu strategicznego 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców** wynika przede wszystkim z potrzeb lokalnej społeczności. Atrakcyjna oferta czasu wolnego oraz kompleksowo prowadzona polityka kulturalna przyczynia się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej, ale również turystycznej. Odpowiednio przygotowany kalendarz imprez pozwoli na ograniczenie zjawiska sezonowości oraz wzmocnienie pozycji MOF Słupsk-Ustka na rynku turystycznym. Oferta czasu po pracy i zagwarantowanie rozrywek w miejscu zamieszkania jest kluczowe z perspektywy zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców. Istotne jest również zapewnienie odpowiednich warunków i dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, a także ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego. **Cel strategiczny 3 Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze i Cel strategiczny 4 Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego** skupiają się na aspekcie gospodarczym i są adekwatne do występujących w MOF Słupsk-Ustka procesów m.in. suburbanizacji oraz migracji za pracę. Kluczowe jest zatem prowadzenie działań mających na celu budowę marki i konkurencyjności obszaru, a także wzmacnianie potencjału inwestycyjnego oraz wsparcie przedsiębiorczości. Istotne jest również podjęcie działań i prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej, kierowanej do cudzoziemców. Z uwagi na rangę i rolę jaką pełni MOF Słupsk-Ustka, istotne jest wzmacnianie współpracy między gminami, a także szeroka promocja obszaru. **Cel strategiczny 5 Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian** wskazany w niniejszej strategii jest adekwatny do zapowiedzi prowadzenia polityki spójności przez Unię Europejską. Skupia się na kwestiach związanych ze środowiskiem. Adaptacja do zmian klimatycznych oraz ochrona bioróżnorodności na terenie MOF Słupsk-Ustka jest priorytetem, z uwagi na specyfikę obszaru i walory środowiska przyrodniczego, stanowiące zasób i istotny potencjał rozwojowy. Ostatni ze wskazanych celów – **Cel strategiczny 6 Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka** stanowi odpowiedź na identyfikowany w MOF Słupsk-Ustka problem, dotyczący niedostatecznie rozwiniętej sieci drogowej, wykluczenia transportowego oraz niezadowalającego stanu i jakości dróg. Za zasadne uznaje się realizację przedsięwzięć z zakresu rozbudowy dróg, ścieżek rowerowych jak i wzmocnienia roli transportu publicznego, co przyczyni się do ograniczenia ruchu samochodowego, a tym samym emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

III.

Efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań

Prowadzenie wspólnych działań w ramach partnerstwa, ukierunkowanych na ograniczenie oraz wyeliminowanie problemów całego obszaru, ale także przy uwzględnieniu specyfiki i różnicowanych potrzeb ośrodków (miejskich i wiejskich budujących MOF Słupsk-Ustka) pokazuje i stanowi uzasadnienie do przewidywanych nakładów. Koszty i zasoby przeznaczone na realizację celów i założeń, wykorzystane zostaną w sposób jak najbardziej ekonomiczny i skuteczny ponieważ dotyczą rzeczywistych, zidentyfikowanych na analizowanym obszarze problemów i wyzwań.

IV.

Spójność wewnętrzna między celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrzna między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi

Strategię Rozwoju MOF Słupsk-Ustka cechuje wysoka spójność wewnętrzna. Cele oraz kierunki działań wraz z rekomendacjami, a także zaplanowane przedsięwzięcia są spójne i odnoszą się do priorytetowych kwestii związanych z dalszym rozwojem obszaru. Cele strategiczne wynikają wprost z potrzeb jednostek skupionych w ramach MOF Słupsk-Ustka. Bazą do formułowania założeń rozwojowych była diagnoza oraz wyniki badań ilościowych i jakościowych, przeprowadzonych na potrzeby opracowania niniejszej strategii. Kierunki działań zawierają się w sześciu celach strategicznych, odnoszących się do wymiaru społecznego gospodarczego i przestrzennego. Każdy z nich został scharakteryzowany oraz przedstawiony z uwzględnieniem możliwych do realizacji typów przedsięwzięć i zadań oraz rekomendacji. Zaprezentowany schemat interwencji pokazuje, że zaplanowane kierunki nie wykazują sprzeczności pomiędzy sobą, ani nie nakładają się na siebie, tylko są spójne wewnętrznie i wzajemnie się uzupełniają, stanowiąc odpowiedź na zidentyfikowane problemy, słabe strony oraz zagrożenia rozwojowe dla MOF Słupsk-Ustka. W rozdziale *komplementarność opracowania*, dokument został poddany analizie oraz weryfikacji w zestawieniu z zapisami kluczowych dokumentów strategicznych i operacyjnych na różnych szczeblach.

Aneks 1. Indykatywna lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez partnerów MOF Słupsk-Ustka

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1.	Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF
Proponowane przedsięwzięcia	Realizatorzy
Upowszechnianie edukacji przedszkolnej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk - Ustka. Zwiększanie ilości miejsc przedszkolnych w tym, budowa publicznych przedszkoli i/lub tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach istniejącej bazy (przebudowa istniejącej bazy). Dostosowanie infrastruktury do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, doposażenie w sprzęt oraz pomoce dydaktyczne. Podniesienie jakości nauczania w przedszkolach, w szczególności poprzez: - organizację zajęć wspierających zainteresowania i zdolności dzieci, w tym podnoszenie kompetencji matematycznych i zakresu TIK, - organizacja zajęć dla dzieci niepełnosprawnych w przedszkolach, - doskonalenie i doskonalenie nauczycieli w zakresie organizacji zajęć z dziećmi o różnym stopniu sprawności intelektualnej i ruchowej oraz podnoszenia jakości kształcenia w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych, - modernizację obiektów przedszkolnych, rozbudowa placów zabaw oraz przestrzeni komunikacyjnych placówek oświatowych, - doposażenie przedszkoli w sprzęt i pomoce dydaktyczne w zależności od potrzeb rozwojowych dzieci, w tym tworzenie, doposażanie sal terapii sensorycznej, - dostosowanie i doposażenie pomieszczeń do potrzeb wychowanków przedszkola, zakup pomocy dydaktycznych i terapeutycznych, - budowa przy każdej placówce sensorycznych placów zabaw. Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych poprzez budowę/modernizację/adaptację budynków zakłada się m.in. w mieście Słupsk, w mieście Ustka, w miejscowościach gm. Dębnicy Kaszubskiej, miejscowościach Głobino, Bierkowo, Wrzeście, Redzikowo w gm. Słupsk, w miejscowościach gm. Kobylnica. Zakłada się, że w przypadku budowy nowych obiektów stosowane będą najnowsze technologie i trendy uwzględniające adaptację do zmian klimatu i ochronę środowiska. Przykładem mogłaby być budowa ekoprzedszkola (np. w rejonie Osiedla Zachód w Słupsku)- nowoczesnego, energooszczędnego i ergonomicznego obiektu przedszkolnego, w którym wdrażane byłby zasady zdrowego żywienia, zasady zero-waste, recyklingu itp. Część rekreacyjna - pagórki, tunele, miejsce na ognisko i drewniany plac zabaw zaprojektowane w taki sposób, by uczyć kreatywności, zaradności, współpracy w grupie. Na terenie posesji usytuowany będzie mini ogród z drzewami i krzewami owocowymi, grządkami warzywnymi oraz szklarnią. Przedszkole będzie wspierać postawy odpowiedzialności za klimat, środowisko i zdrowie ludzi.	Samorządy z MOF S-U, osoby fizyczne
Upowszechnianie zorganizowanej opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk - Ustka, ułatwianie powrotu na rynek pracy rodzicom małych dzieci. Tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo tworzonych instytucjonalnych formach opieki, a także dostosowanie istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Zakłada się m.in. dostosowanie lub adaptację (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń do potrzeb najmłodszych dzieci, zakup i montaż wyposażenia, zakup pomocy do prowadzenia zajęć opiekuńczo – wychowawczych i edukacyjnych, specjalistycznego sprzętu oraz narzędzi do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, rozwijanie małych form opieki na dziećmi np. punktów dziennej opieki, szkolenia w zawodzie dziennego opiekuna. Dzięki tworzeniu nowych miejsc opieki nad dziećmi ułatwiony zostanie powrót na rynek pracy osobom opiekującym się dziećmi do lat 3.	Samorządy z MOF S-U, osoby fizyczne
Budowa Szkoły Podstawowej w Bolestawicach (gmina Kobylnica) Wybudowanie szkoły podstawowej wraz z oddziałami przedszkolnymi: – wydzielenie części dla oddziałów przedszkolnych stanowiącej oddzielną strefę (docelowo ma powstać 8 oddziałów), w tym: sale przedszkolne, szatnia, pomieszczenie magazynowe i gospodarcze, gabinet, 3 pomieszczenie sanitarne – wydzielenie części dla oddziałów szkolnych (docelowo ma powstać 10 oddziałów), w tym: sale lekcyjne, szatnia, pomieszczenie magazynowe i gospodarcze, gabinet terapii sensorycznej, sala do ćwiczeń/sala gimnastyczna – części wspólne: pomieszczenie do wydawania posiłków ze zmywalniami oraz zapleczem socjalnym z oddzielną ubikacją, gabinet dyrektora / sekretariat / pokój nauczycielki, kotłownia, serwerownia W zakresie zagospodarowania terenu, powstanie plac zabaw, boisko wielofunkcyjne oraz drogi dojazdowe, w tym dla autobusów szkolnych z przygotowaniem pętli autobusowej. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę jakości warunków kształcenia oraz zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej i szkolnej.	Gmina Kobylnica
Kompleksowe wsparcie pracy szkół ukierunkowane na kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów, wyrównywania szans edukacyjnych, a także podniesienie atrakcyjności szkolnictwa podstawowego na terenie MOF S-U. Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji ogólnej w szczególności poprzez : - organizację dodatkowych zajęć nastawionych na kształtowanie kompetencji kluczowych, w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów, projektów edukacyjnych realizowanych przez uczniów, - rozbudzanie kreatywności i innowacyjności, w szczególności poprzez realizację zajęć opartych na metodzie eksperymentu, - realizację dodatkowych zajęć kompensacyjno – korekcyjnych i dydaktyczno – wyrównawczych, - zajęcia uzupełniające ofertę nauczania w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w szczególności z niepełnosprawnościami lub zaburzeniami rozwoju, - organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów, nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym - doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania nowych metod nauczania w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów, w tym w formie zdalnej, a także przygotowania i podnoszenia kwalifikacji do indywidualizacji procesu nauczania z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - modernizację oraz doposażenie szkół, m.in. w sprzęt IT, - budowa sensorycznych placów zabaw oraz modernizacja istniejących placów, obiektów sportowych, - kompleksowe wspomaganie szkół w zakresie diagnozowania potrzeb rozwojowych uczniów poprzez wyposażenie w odpowiednie narzędzia diagnostyczne oraz poprzez zatrudnienie odpowiednio wyspecjalizowanej kadry tj. psycholog, psychoterapeuta, neurologopeda, doradca zawodowy itp.	Samorządy z MOF S-U

Kształtowanie sieci szkół zawodowych w Słupsku – etap II. Celem jest podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego odpowiadającego lokalnym i regionalnym potrzebom rynku pracy. Przedsięwzięcie obejmuje doposażenie trzech szkół branżowych w Słupsku (Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego, Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych) w sprzęt i materiały dydaktyczne, prace inwestycyjne (adaptacja i modernizacja pomieszczeń na potrzeby sal do praktycznej nauki zawodu) oraz wsparcie uczniów w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych. Przewiduje się stworzenie Centrum Kariery Zawodowej w Zespole Szkół Mechanicznych i Logistycznych (Zespół Placówek Oświatowych) w ramach którego planuje się utworzenie pracowni z samochodową linią produkcyjną dla ćwiczenia umiejętności i zawodowych uczniów z zawodu technik poj. sam., technik mechanik, technik logistik, technik spedytor, technik mechatronik, technik robotyk oraz zawody z Branżowej Szkoły I Stopnia (mechanik pojazdów sam., elektromechanik poj. sam., mechanik-monter maszyn i urządzeń , lakiernik sam., kierowca-mechanik). Rozbudowa szkoły o nowe pracownie i salę audiowizualną – stworzenie szkoły referencyjnej; „budynek zielony” wykorzystujący energię odnawialną ;wyposażenie nowych pracowni szkolnych; renowacja obiektu istniejącego; doposażenie pracowni zawodowych w sprzęt komputerowy i specjalistyczny; kursy i staże dla uczniów i nauczycieli; kursy dla seniorów dotyczących nowych technologii (kursy prowadzone przez uczniów). Ponadto w zakresie Zespołu Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego w Słupsku planuje się budowę budynku – nowych warsztatów, mieszczących pracownie zawodowe wraz z zapleciami oraz pomieszczenia pomocnicze i techniczne pełniącego jednocześnie funkcję łącznika pomiędzy budynkiem szkoły, salą gimnastyczną i użytkowaną częścią budynku SOSW, także przystosowanie obiektu ZSBIKU oraz obiektu SOSW w części użytkowanej przez ZSBIKU do potrzeb kształcenia zawodowego oraz osób niepełnosprawnych. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego na terenie powiatu słupskiego etap II. Wsparcie uczniów i nauczycieli szkół powiatu słupskiego: Zespołu Szkół Agrotechnicznych w Słupsku oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce m.in. w branżach: ICT, Elektronika, Turystyka, sport i rekreacja, Środowisko. Przykładowe działania obejmują: 1. Jakość kształcenia zawodowego: rozwój narzędzi i kompetencji cyfrowych w procesie nauczania; rozwój kompetencji kluczowych (komunikacja w językach obcych); skoordynowane wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w tym realizacji działań na rzecz dzieci szczególnie uzdolnionej oraz rozwój edukacji włączającej; organizacja zajęć ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych (kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje w zakresie przedsiębiorczości); wdrożenie mechanizmów wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez rozwój edukacji włączającej; uruchomienie ukierunkowanego programu motywacyjnego dla uczniów (staże w zakładach pracy, opieka stypendialna). Infrastruktura szkół zawodowych: stworzenie pracowni informatycznej na potrzeby branż MEC i ELM; wyposażenie pracowni systemy i aplikacje wspierające praktyczną naukę zawodu i pracę w zespołach, stworzenie pracowni technik wytwarzania i montażu wyposażenie pracowni chemicznej w nowoczesny sprzęt, narzędzia, odczynniki i stanowiska z oprogramowaniem badawczym ukierunkowanym na gospodarkę odpadami i ochronę środowiska, stworzenie punktu konsultacyjnego pomocy psychologiczno-pedagogicznej; wyposażenie punktu konsultacyjnego w specjalistyczne oprogramowanie i testy do prowadzenia diagnoz oraz sprzęty, gry i aplikacje niezbędne w diagnozowaniu i terapii, modernizacja i doposażenie istniejących pracowni informatycznych, wyposażenie klasopracowni w monitory interaktywne; modernizacja i doposażenie pracowni gastronomicznych, stworzenie laboratorium językowego.	Miasto Słupsk, Powiat Słupski
Rozwój edukacji sportowej. Wsparcie edukacji sportowej na wszystkich szczeblach edukacji, w tym: - organizacja zajęć sportowych, - podjęcie inicjatyw promujących sport i kulturę fizyczną wśród uczniów. - wsparcie oddziałów mistrzostwa sportowego, w tym m.in. poprzez działania organizacyjne, dydaktyczne i infrastrukturalnie - współpraca z organizacjami pozarządowymi, klubami sportowymi i sektorem gospodarczym.	Samorządy z MOF S-U
INTEGRATOR- Gospodarka- edukacja-Przedsiębiorczość. Przedsięwzięcie ma na celu integrowanie szkół i rynku pracy, uświadamianie w zakresie trendów na rynku pracy i budowanie kompetencji oczekiwanych przez pracodawców regionu MOF. W ramach inicjatywy przewidziano dwa obszary: I Uświadamianie w zakresie trendów na rynku pracy i kompetencji oczekiwanych przez pracodawców I.1 Przeprowadzenie analizy wśród przedsiębiorców w zakresie trendów rozwoju, potrzeb i oczekiwanych umiejętności oraz kompetencji pracowników oraz zakresu i możliwości współpracy z edukacją na poziomie szkół średnich i wyższych. (przygotowanie Raportu) I.2 Forum doradców zawodowych w edukacji – przekaz informacji z prowadzonej analizy, trendach, integracja z przedsiębiorcami, pracodawcami, wzajemne wsparcie potrzeb. I.3 Zwiększanie wiedzy uczniów kl.8 obszaru MOF w zakresie trendów na rynku pracy i potrzeb pracodawców. II. Program kształtowania kompetencji oczekiwanych na rynku oraz z zakresu praktycznej przedsiębiorczości. II.1 Stworzenie programu praktycznej przedsiębiorczości (PPP) dla uczniów szkół ponadpodstawowych II.2. Realizacja i stała realizacji programu praktycznej przedsiębiorczości z udziałem szkół, przedsiębiorców, specjalistów zewnętrznych. III.3. Wyposażanie uczniów w praktyczne kompetencje będące odpowiedzią na potrzeby pracodawców i rynek pracy MOF.	Miasto Słupsk, Akademia Pomorska, Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego
Słupskie Centrum Doskonałości Zawodowej - edukacja na rzecz nowoczesnej gospodarki w regionie. Zadaniem Centrum byłaby m.in. integracja lokalnego potencjału na rzecz rozwoju w regionie innowacyjnych rozwiązań w zakresie przygotowania i doskonalenia zawodowego mieszkańców regionu i dostosowania rynku usług edukacyjnych do rzeczywistych potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego, potrzeb uczniów szkół ponadpodstawowych, studentów i mieszkańców regionu pracujących zawodowo. Zasadniczym celem projektu jest utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej opartego na solidnym lokalnym partnerstwie, zdiagnozowanie rzeczywistych potrzeb związanych z rozwojem ustawicznej edukacji zawodowej w naszym regionie i poszukiwanie innowacyjnych form rozwoju edukacji zawodowej, między innymi poprzez wytyczanie ścieżek kształcenia i doskonalenia zawodowego w zawodach istotnych dla regionu, ścieżek dostosowanych do potrzeb i oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego. Projekt przyczyni się również do zbudowania ścieżki kształcenia dla brokerów edukacyjnych, którzy odgrywają istotną rolę we wdrażaniu idei uczenia się przez całe życie.	Akademia Pomorska, instytucje okołobiznesowe

Smart Senior Care.

Celem projektu jest stworzenie warunków do wprowadzenia do praktyki opieki społecznej modelu zintegrowanej, inteligentnej opieki nad seniorami.

Interdyscyplinarny Inkubator Innowacyjności

Zadania realizowane przez podmiot to m.in.: wdrożenie i upowszechnienie działań na rzecz B+R zmierzających w kierunku komercjalizacji wiedzy, współpraca środowiska naukowego z biznesowym, wspólne działania na rzecz B+R. Poprzez podmiot odbywał się będzie transfer i wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do otoczenia społeczno-gospodarczego, m.in. w formie innowacyjnych produktów lub usług, odpowiadających na zapotrzebowanie społeczne i gospodarcze.

Akademia Pomorska

Zakup autobusów elektrycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ramach wdrażania Strategii elektromobilności w Słupsku

Przedmiotem przedsięwzięcia jest:

- Zakup sześciu autobusów elektrycznych z przeznaczeniem do obsługi priorytetowych linii komunikacji zbiorowej w Słupsku,
- Dostawa trzech ładowarek dwustanowiskowych wolnego ładowania i jednej ładowarki pantografowej szybkiego ładowania
- Zaprojektowanie oraz budowa zajezdniowej stacji ładowania autobusów o napędzie elektrycznym (ładowania wolnego) z kompletną infrastrukturą zasilania energetycznego na teren bazy transportowej MZK Słupsk w Kobylnicy przy ul. Transportowej 36 - budowa 3 podwójnych stanowisk wolnego ładowania autobusów o napędzie elektrycznym,
- zaprojektowanie oraz budowa stanowiska szybkiego ładowania autobusów o napędzie elektrycznym z kompletną infrastrukturą zasilania energetycznego w rejonie pętli autobusowej przy ul. Bitwy Warszawskiej – ładowarka pantografowa dla dwóch stanowisk szybkiego ładowania.

Miasto Słupsk/MZK Sp. z o.o.

Budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych (sztuk 4 – UG, Park Wodny, Sp Siemianice, CKiBP.) Zakup 4 sztuk pojazdów elektrycznych na potrzeby UG, OSiR, CKiBP, Straż Gminna. Zakup 10 hulajnóg elektrycznych i 10 rowerów elektrycznych (w celach edukacyjnych w celu propagowania bezpiecznego poruszania się po drogach – Redzikowo – miasteczko ruchu drogowego.

Gmina Słupsk

Wdrożenie rowerów typu cargo

Kontynuacja działań podjętych w ramach realizowanego w latach 2018-2021 projektu „CoBiUM- Cargo Bikes in Urban Mobility” współfinansowanego ze środków EFRR w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk. Głównym celem projektu jest poszerzenie już istniejącej floty rowerów cargo, funkcjonującej w ramach wypożyczalni dla mieszkańców znajdującej się w dwóch lokalizacjach miasta, a także zwiększenie i zróżnicowanie grup interesariuszy korzystającej z rowerów towarowych, zwłaszcza o branże funkcjonujące w ramach lokalnej przedsiębiorczości (firmy kurierskie, gastronomia), instytucje publiczne (biblioteka miejska, żłobki, przedszkola), a także pozostałe: DPS-y, schroniska i przytuliska dla zwierząt czy fundacje. Zasadnym jest rozważnie poszerzenia zasięgu poruszania rowerami typu cargo także po innych samorządach MOF S-U/ uruchomienie wypożyczalni w większych miejscowościach MOF.

Miasto Słupsk + zainteresowane samorządy z MOF S-U

Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

I. Miasto Słupsk: 1) Remont, adaptacja i wyposażenie budynków położonych przy ul. Tuwima 35 i 36 w Słupsku. 2) Zwiększenie dostępności do opieki specjalistycznej po przez uruchomienie nowych poradni: Poradnia gastroenterologiczna, Poradnia diabetologiczna, Poradnia leczenia wad postawy u dzieci i młodzieży, wraz zakupem niezbędnego wyposażenia i aparatury medycznej (m.in.: gastrokop (komplet). 3) Uruchomienie Pracowni Rezonansu Magnetycznego – przebudowa i adaptacja budynku oraz dostawa i montaż niezbędnego wyposażenia. 4) Zwiększenie dostępności architektonicznej (budynek przy ul. Tuwima 37) po przez budowę zewnętrznej klatki schodowej. 5) Podniesienie jakości świadczonych usług medycznych po przez wymianę i zakup niezbędnego sprzętu: mammograf, mikroskopy stomatologiczne, radiowizjografy oraz lekarska stacja opisowa RTG. Dostępność bazy mieszkaniowej lub system dopłat do mieszkań, dla kadry lekarskiej pozyskiwanej spoza obszaru MOF.

II. Miasto Ustka: 1) Rozwój systemu teleopieki wraz z monitoringiem, doposażenie i prowadzenie wypożyczalni sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, rozwój usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (m.in. fizjoterapia, neurologopedia) świadczonych w miejscu zamieszkania, w tym doposażanie fizjoterapeutów świadczących takie usługi, utworzenie punktu fizjoterapii. 2) Opracowanie i realizacja programów szczepień, w tym przeciwko HPV, grypie, szczepienia przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu dla dzieci i dorosłych, szczepienia przeciwko pneumokokom, szczepienia przeciwko meningokowego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych dla dzieci i młodzieży, przeprowadzenie badań wykrywających zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu C (oznaczenie przeciwciał anty HCV). 3) Tworzenie korzystnych warunków dla lekarzy – mieszkanie – dopłaty do czynszu tzw. „mieszkaniówka”, dofinansowanie szkoleń dla personelu medycznego (np. dla pielęgniarek szkolenie dot. leczenia ran powikłanych i odleżyn). 4) Finansowanie /współfinansowanie badań przesiewowych na różne choroby np. nowotworów złośliwych, badania prenatalne dla kobiet w ciąży, finansowanie In vitro dla par, współfinansowanie kosztów wizyt u specjalistów, w tym zwrot kosztów dojazdu. 5) Wsparcie infrastrukturalne w ramach POZ i specjalistycznej opieki ambulatoryjnej, oraz zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej dla PZU Zdrowie (zakres do ustalenia). 6) Utworzenie Poradni wad postawy 7) Programy profilaktyczne dotyczących np. wad postawy, otyłości, cukrzycy, nowotworów, zdrowotnej w zakresie wykonywania przeglądów stomatologicznych u dzieci i młodzieży itd. 7) utworzenie Poradni zdrowia psychicznego w Ustce (dzieci, młodzież, dorośli). 8) zakup środków transportu do przewozu osób z niepełnosprawnością

III. Gmina Słupsk: 1) Adaptacja i wyposażenie Ośrodka Usług Społecznych w Lubuczewie. Uruchomienie Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów oraz mieszkań treningowych dla osób z niepełnosprawnościami 2. Budowa Ośrodków Zdrowia, wraz z wyposażeniem medycznym w miejscowościach Redzikowo i Bierkowo oraz Siemianice.

IV. Gmina Ustka: Nie dotyczy

V. Gmina Kobylnica: 1) Zapewnienie opieki całodobowej osobom starszym, niepełnosprawnym. Utworzenie nowego centrum opiekuńczo – leczniczego, wsparcie rehabilitacyjne. Wspólne utworzenie placówki tzw. Centrum opiekuńczo- leczniczego w którym to centrum przebywałyby osoby starsze, niepełnosprawne, które np. po pobycie w szpitalu nie mogą wrócić do domu bo nie mają tam zapewnionej opieki ze strony rodziny. Utworzenie placówki w postaci domu interwencji kryzysowej przez wszystkie Gminy i Miasto Słupsk, zapewniającą schronienie 24-ry godziny na dobę. 2) zapewnienie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, oraz osobom znajdującym się w kryzysie. Utworzenie lub rozbudowa domu interwencji kryzysowej o zasięgu ponadgminnym. Utworzenie placówki w postaci domu interwencji kryzysowej przez wszystkie Gminy i Miasto Słupsk, zapewniającą schronienie 24-ry godziny na dobę. 3) Zwiększenie dostępności do działalności rehabilitacji dla dzieci i dorosłych poprzez zakup wyposażenia rehabilitacyjnego .VI. Gmina Damnica: Budowa gminnego centrum zdrowia rehabilitacji oraz Zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej do nowobudowanego gminnego centrum zdrowia (poradni POZ i rehabilitacji)

VII. Gmina Dębica Kaszubska:

1. Zwiększenie dostępności do działalności rehabilitacji dla dorosłych poprzez zakup wyposażenia do punktu rehabilitacyjnego w Dębicy Kaszubskiej przy ul. Ks. Antoniego Kani 26: punkt rejestracji, poczekalnia i szatnia – biurko z ladą, krzesła, komputer lub laptop z oprogramowaniem, wieszaki; sala ćwiczeń – wykładzina lub maty, maty do ćwiczeń, drabinki, lustra, system do ćwiczeń w podwieszeniu ze stelażem (Master lub Redkord), elektryczny stół do ćwiczeń, piłki, taśmy, stół do ćwiczeń manualnych, rower stacjonarny, bieżnia, platforma wibracyjna; stanowisko do masażu – stół sekwencyjny elektryczny, stołek do masażu w pozycji kłęzącej; stół do ćwiczeń BOBATH; aparat wielofunkcyjny do elektroterapii UDT; pole magnetyczne niskiej częstotliwości i laser; aparat do krioterapii + dodatkowa butla; aparat do masażu pneumatycznego BOA, sprzęt do hydromasażu, 3 łóżka rehabilitacyjne, krzesła.
2. Modernizacja i doposażenie 3 budynków POZ w m. Dębica Kaszubska, Budowo i Borzęcino.

VIII. Powiat Słupski: 1) Realizacja różnorodnych usług społecznych dla następujących grup odbiorców: niepełnosprawnych, osób starszych, dzieci i młodzieży wymagających wsparcia w funkcjonowaniu, m.in. poprzez tworzenie kompleksowych projektów wsparcia, tworzenie mieszkań chronionych, utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej, tworzenie placówek wsparcia dziennego, wdrażanie systemów wspomagających funkcjonowanie osób niesamodzielnych. Szkolenie kadr pomocy społecznej w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami starszymi, chorymi, niepełnosprawnymi, osobami w kryzysie, a także realizacja projektu szkoleniowego w zakresie profilaktyki zdrowotnej i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu kadr pomocy społecznej. Doposażenie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny.

Samorządy z MOF S-U, SPMZOZ w Słupsku + zainteresowane samorządy z MOF S-U

1. Program pomocy w zakresie profilaktyki problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Przedsięwzięcie zakłada: szkolenia dla kadry w zakresie problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży; warsztaty integracyjne; szkolenia z zakresu zapobieganiu zrachowaniom autodestrukcyjnym u dzieci i młodzieży; warsztaty profilaktyki stresu; warsztaty asertywności i ochrona przed manipulacją; warsztaty psychoedukacyjne dotyczące m.in. tolerancji, radzenia sobie ze złością, samooceny; szkolenia w zakresie bezpiecznego korzystania z mediów (cyberprzemoc); szkolenia uświadamiające zagrożenia wynikające z sięgania po środki odurzające; szkolenia dla rodziców, wychowawców i nauczycieli obejmujących, m.in następujące kwestie: depresja u dzieci i nastolatków, maski depresji – czego nie przeoczyć, młodzieńcza depresja utajona, jak nie pomylić depresji z buntem nastolatka, gdzie szukać pomocy/ skuteczność leczenia. 2. Program Profilaktyki zdrowotnej i diagnostyka chorób cywilizacyjnych. - profilaktyka zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), - program Wczesnego Wykrywania Raka Piersi, - profilaktyka nowotworów głowy i szyi, - program Profilaktyczny Przewodu Pokarmowego - program profilaktyki zdrowotnej w zakresie wykonywania przeglądów stomatologicznych u dzieci i młodzieży - profilaktyka osteoporozy - realizacja programu w szkołach rodzenia - profilaktyka dysplazji stawów biodrowych u niemowląt - karmienie piersią najlepsze dla matki i dziecka- konsultacje i poradnictwo - wczesne wykrywanie, redukcja występowania czynników ryzyka chorób cywilizacyjnych w tym chorób gastroenterologicznych, cukrzycy. 3. Podnoszenie kwalifikacji/kompetencji zawodowych pracowników medycznych. Podnoszenie kwalifikacji/kompetencji zawodowych pracowników medycznych (w formie szkoleń, kursów, studiów podyplomowych) m.in.: uzyskanie kompetencji asystentów medycznych, specjalizacje lekarskie na kierunku medycyny rodzinnej, pediatrii, szkolenia pracowników medycznych w systemie komputerowym, szkolenie personelu medycznego w zakresie endoskopii, szkolenie personelu medycznego w zakresie wykonania badań audiometrycznych.	Miasto Słupsk, SPMZOZ w Słupsku, Gmina Słupsk, Ośrodek Resocjalizacji Stowarzyszenia „Solidarni Plus” w Gajkach
1. Profilowany Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób starszych z zaburzeniami otępiennymi w tym dotkniętymi chorobą Alzheimera. Zakłada się, że w zakres świadczonych usług wchodziłyby: zajęcia terapeutyczne dostosowane do możliwości podopiecznych, terapia zajęciowa oraz rehabilitacja ruchowa, opieka wykwalifikowanego personelu, konsultacje psychiatryczne, wyżywienie. 2. System wsparcia dla seniorów-usługi opiekuńcze i asystenckie. Celem przedsięwzięcia jest zrównoważony rozwój systemu wsparcia dla seniorów zamieszkujących na terenie powiatu słupskiego i miasta Słupska, szczególnie w obszarze zapewniania usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania (ewentualnie w mieszkaniach chronionych), a także zapewnianie poczucia bezpieczeństwa i przedłużenie możliwości funkcjonowania w dotychczasowym środowisku, co spowolni i będzie sprzyjało procesowi deinstytucjonalizacji usług opiekuńczych. Świadczenie zintegrowanych, kompleksowych usług przyczyni się do poprawy ich skuteczności i efektywności. Planowany jest także rozwój teleopieki, która będzie elementem wspierającym powyższe działania, zarazem będzie upowszechnieniem rozwiązań cyfrowych i teleinformatycznych, co w dobie malejącej liczby osób w wieku aktywności zawodowej i zalecanej izolacji społecznej seniorów w dobie pandemii, wydaje się równie ważne. Rozwój wsparcia dla seniorów, w tym sieci wypożyczalni sprzętów ułatwiających samodzielne funkcjonowanie oraz podnoszące jakość i ułatwiające sprawowanie opieki, będzie stanowiło odciążenie dotychczasowych opiekunów faktycznych seniorów, a przed wszystkim spowolni i ograniczy odpływ osób w wieku aktywności zawodowej z rynku pracy, spowodowany koniecznością zapewnienia opieki nad członkiem rodziny w wieku senioralnym. Rozwój usług dla seniorów będzie sprzyjał tworzeniu nowych miejsc pracy oraz rozwojowi specyficznych kierunków kształcenia przyszłych realizatorów usług. Z kolei utworzenie Klubów Seniora (głównie na terenach wiejskich), a także rozwój i upowszechnienie wolontariatu wśród seniorów spowolni oraz ograniczy proces izolacji społecznej. 3. Inteligentny asystent - Wdrożenie usług wspierających dla seniorów i osób niepełnosprawnych w ich miejscu zamieszkania. Głównym założeniem przedsięwzięcia jest wdrożenie kompleksowych usług dla mieszkańców obszaru MOF (osób starszych, chorych, niepełnosprawnych). Usługi będą oparte na nowoczesnych rozwiązaniach oraz aplikacji mobilnej dostępnej zarówno dla uczestników ale również najbliższego otoczenia (rodziny, opiekunów, asystentów). Dodatkowo asystenci osób niepełnosprawnych będą wyposażeni w mobilne aplikacje, które w znacznym stopniu ułatwią kontakt z beneficjentem oraz czasem otrzymania wsparcia. Poszczególne działania w ramach przedsięwzięcia: 1) Wdrożenie innowacyjnego systemu zwiększającego bezpieczeństwo osób w ich miejscu zamieszkania 2) Rozwój usług w zakresie wsparcia i aktywizacji społecznej osób potrzebujących w codziennym funkcjonowaniu. *Usługi asystenckie –wdrożenie usług asystenckich dla uczestników przedsięwzięcia - usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób starszych, chorych oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, - możliwość skorzystania przez osoby z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym; *Usługi pielęgnacyjne, remontowo-porządkowe.	1,2. Miasto Słupsk 3. FUNDACJA PROGRESJA (Słupsk) + zainteresowane samorządy z MOF S-U
Utworzenie Domu Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej. Przedmiotem przedsięwzięcia jest utworzenie Domu Pomocy Społecznej, poprzez przebudowę i zmianę sposobu użytkowania budynku po byłej szkole w miejscowości Dobieszewo oraz budowa trzech świetlic terapeutycznych specjalizujących się w opiece nad dziećmi i młodzieżą o szczególnych potrzebach, które wymagają specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Grabin, Łabiszewo i Skarszów Górny).	Gmina Dębica Kaszubska

Budowa Centrum Wsparcia i Opieki w Słupsku. Planowane do utworzenia Centrum wsparcia i opieki zapewniłoby opiekę wytchnieniową wspierającą rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz umożliwi osobom dotkniętym niepełnosprawnością prowadzenie odpowiadającej im aktywności w jak najszerszym zakresie. Centrum przewiduje utworzenie następujących ośrodków wsparcia: 1. Całodobowa Placówka Wsparcia (oferująca usługi całodobowego pobytu około 5 osobom wymagającym wsparcia w przypadku wystąpienia potrzeby spowodowanej sytuacją życiową lub rodzinną osoby albo w przypadku realizacji całodobowego treningu samoobsługi i umiejętności społecznych). 2. Dzielna Placówka Wsparcia i Aktywności, w skład której wchodzą następujące ośrodki wsparcia: a) Środowiskowy Domu Samopomocy (oferujący usługi dostosowywane do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników). (Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w Sprawie Środowiskowych Domów Samopomocy) b) Warsztat Terapii Zajęciowej stwarzający osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. c) Klub Samopomocy (oferujący zajęcia popołudniowe dla młodzieży i dorosłych z zaburzeniami psychicznymi). Do głównych zadań klubu należą prowadzenie szeroko pojętego postępowania wspierająco- rehabilitacyjnego, obejmującego między innymi: trening umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej, funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, trening umiejętności spędzania wolnego czasu, zajęcia usprawniające – sportowe, rekreacyjne, trening samodzielności i samorządności oraz kulinarny. d) Poradnia wsparcia opiekunów osób zależnych (dysponująca bazą placówek wsparcia, prowadząca szkolenia z zakresu opieki nad osobą zależną, zapewniająca wsparcie psychologiczne, posiadająca narzędzia wsparcia dla opiekuna osoby zależnej).	Miasto Słupsk, samorządy MOF S-U
1. Placówka wsparcia dziennego i opieki w Lubuczewie - dzienny dom seniora, mieszkania wspierane dla osób wymagających stałej opieki z uwagi na choroby, opieka wytchnieniowa 2. Rozwój usług terapeutyczno-leczniczych oraz rozbudowa Ośrodka Resocjalizacji Stowarzyszenia „Solidarni Plus” w Gajkach	Gmina Słupsk
Mieszkania specjalnego przeznaczenia wspomagające aktywizację zawodową osób wymagających wsparcia. Projekt obejmuje realizację niezwykle istotnych działań polegających na utworzeniu oraz prowadzeniu mieszkań specjalnego przeznaczenia wraz z działaniami wspomagającymi aktywizację zawodową uczestników wymagających wsparcia. 1) Realizowanie funkcji mieszkaniowej na zasadach specjalnych, jako usługi społecznej uwzględnia powstanie następujących typów mieszkań: - mieszkanie chronione, zapewniające osobom w nim zamieszkującym przygotowanie, pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie, - mieszkanie readaptacyjne, przeznaczone dla osób, które przeszły podstawowy program pomocy osobie bezdomnej realizowany w schroniskach i oczekują na mieszkanie z zasobów Miasta, - mieszkanie serwisowe będące miejscem samodzielnego zamieszkania dla osób niesamodzielnych lub o znacząco ograniczonej samodzielności, - mieszkanie treningowe będące miejscem okresowego zamieszkania, 2) Wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej osób wymagających wsparcia.	Miasto Słupsk, MOPR Słupsk
Utworzenie placówki zapewniającej schronienie osobom nieposiadającym miejsca zamieszkania	Gmina Słupsk
1. Podniesienie jakości usług społecznych poprzez remont i rozbudowę siedziby Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Słupsku wraz z modernizacją przyległego terenu. 1) likwidacja barier architektonicznych i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez montaż windy, adaptacja i wyposażenie pokoju do obsługi osób o szczególnych potrzebach, dobudowanie ogólnodostępnej toalety dla osób z niepełnosprawnościami, dostosowanie sali konferencyjnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; 2) termomodernizacja budynku (ocieplenie ścian, wymiana okien, grzejników) i poprawa komfortu termicznego dla pracowników i interesantów(klimatyzacja); 3) montaż instalacji fotowoltaicznej; 4)rozbudowa parkingu i utworzenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami. 2. Modernizacja siedziby Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Słupsku. 1. Likwidacja barier architektonicznych i zwiększenie dostępności dla seniorów ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez montaż windy, przebudowę ciągów komunikacyjnych, dostosowania łazienek i toalet; 2. Zaizolowanie fundamentów; adaptacja strychu na salę wystawowo – konferencyjną, remont zewnętrznego tarasu i zewnętrznych schodów, montaż rampy dla wózków inwalidzkich (wjazd na taras i parter budynku);	Miasto Słupsk, MOPR Słupsk
Budowa nowej siedziby Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk w Siemianicach	Gmina Słupsk

Podniesienie standardu usług społecznych świadczonych w mieście Słupsku i gminie Słupsk oraz rozwój i poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny. Utrzymanie obecnego zakresu świadczonych usług społecznych, co najmniej na tym samym poziomie (w tym rozwój teleopieki). Pełna dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami. Usługa "door to door" - transport dla osób z ograniczoną mobilnością, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Gruntowny remont lub relokacja 3 placówek socjalizacyjnych "Mój Dom - Moja Przyszłość". Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej - obowiązkowe zadanie powiatu, które obecnie nie jest realizowane. Poszukiwanie alternatywnych sposobów aktywizacji społeczno - zawodowej osób trwale oddalonych od rynku pracy, w tym utrzymanie działalności CIS-u.	Miasto Słupsk, MOPR Słupsk, Gmina Słupsk
Podniesienie standardu świadczenia usług społecznych, edukacyjnych i publicznych w Gminie Kobylnica Pełna dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i działania w zakresie podniesienia dostępności do programów profilaktycznych.	Gmina Kobylnica
Podniesienie standardu usług społecznych świadczonych w Powiecie Słupskim Realizacja różnorodnych usług społecznych dla następujących grup odbiorców: niepełnosprawnych, osób starszych, dzieci i młodzieży wymagających wsparcia w funkcjonowaniu, m.in. poprzez tworzenie kompleksowych projektów wsparcia, tworzenie mieszkań chronionych, utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej, tworzenie placówek wsparcia dziennego, wdrażanie systemów wspomagających funkcjonowanie osób niesamodzielnych. Szkolenie kadr pomocy społecznej w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami starszymi, chorymi, niepełnosprawnymi, osobami w kryzysie, a także realizacja projektu szkoleniowego w zakresie profilaktyki zdrowotnej i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu kadr pomocy społecznej. Doposażenie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny.	Powiat Słupski
Cyfryzacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gm. Słupsk i gm. Dębica Kaszubska Stworzenie wydajnych, bezpiecznych i nowoczesnych usług cyfrowych, które poprawiają funkcjonowanie gospodarki i życia społecznego, Cyberbezpieczeństwo. Cyfryzacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gm. Kobylnica Wsparcie rozwoju cyfrowego Urzędu Gminy Kobylnica i jednostek podległych oraz zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Cyfryzacja urzędu i jednostek im podległych oraz nadzorowanych poprzez nabycie sprzętu IT i oprogramowania, licencji niezbędnych do realizacji e-usług, pracy i edukacji zdalnej. Planowane przedsięwzięcie ma za zadanie usprawnienie obsługi obywateli poprzez poszerzenie wachlarza usług elektronicznych. Przedsięwzięcie będzie realizowane w etapach. W tym celu konieczne jest: 1. Wdrożenie EZD. 3. Zakup modułów lub oprogramowania do obsługi obywateli przy wykorzystaniu e-usług. Wskazane, aby oprogramowanie stosowane w odrębnych jednostkach lub komórkach było ze sobą kompatybilne (w razie potrzeby) i umożliwiało wymianę danych pomiędzy systemami lub wykorzystanie systemu z modułami dostosowanymi do potrzeb poszczególnych komórek organizacyjnych. 4. zakup infrastruktury informatycznej tzn: komputery, plotery, drukarki, serwery, monitory. Obsługa dokumentacji elektronicznej, oraz praca na rozbudowanych systemach bazodanowych wymaga wymiany i dostosowania istniejącego w urzędach wyposażenia umożliwiającego sprawną i płynną obsługę oraz umożliwiającego gromadzenie dużej ilości danych cyfrowych 5. Zabezpieczenie systemów, zwiększenie bezpieczeństwa baz danych, zakup niezbędnego oprogramowania oraz infrastruktury dla zabezpieczenia przed przypadkowym zniszczeniem (awaria) lub atakami hakerskimi 6. Szkolenia pracowników z zakresu obsługi baz danych oraz modułów do obsługi przy wykorzystaniu e-usług a także szkolenia zwiększające kompetencje pracowników (z przepisów)	Gmina Słupsk. Gmina Dębica Kaszubska Gmina Kobylnica
Cyfrowy samorząd Wsparcie rozwoju cyfrowego Urzędu Miejskiego i jednostek podległych miastu oraz zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Cyfryzacja urzędu i jednostek im podległych oraz nadzorowanych poprzez nabycie sprzętu IT i oprogramowania, licencji niezbędnych do realizacji e-usług, pracy i edukacji zdalnej. Planowane przedsięwzięcie ma za zadanie usprawnienie obsługi obywateli poprzez poszerzenie wachlarza usług elektronicznych. Przedsięwzięcie będzie realizowane w etapach. W tym celu konieczne jest: 1. Wdrożenie EZD. 2. Utworzenie pełnego zbioru danych, które podlegają udostępnianiu zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa (tzn. utworzenie baz danych BDOT500 i GESUT i EGIB). 3. Zakup modułów lub oprogramowania do obsługi obywateli przy wykorzystaniu e-usług. Wskazane, aby oprogramowanie stosowane w odrębnych jednostkach lub komórkach (wydziałach) było ze sobą kompatybilne (w razie potrzeby) i umożliwiało wymianę danych pomiędzy systemami lub wykorzystanie systemu z modułami dostosowanymi do potrzeb poszczególnych komórek organizacyjnych. 4. zakup infrastruktury informatycznej tzn: komputery, plotery, drukarki, serwery, monitory. Obsługa dokumentacji elektronicznej, oraz praca na rozbudowanych systemach bazodanowych wymaga wymiany i dostosowania istniejącego w urzędach wyposażenia umożliwiającego sprawną i płynną obsługę oraz umożliwiającego gromadzenie dużej ilości danych cyfrowych 5. Zabezpieczenie systemów, zwiększenie bezpieczeństwa baz danych, zakup niezbędnego oprogramowania oraz infrastruktury dla zabezpieczenia przed przypadkowym zniszczeniem (awaria) lub atakami hakerskimi 6. Szkolenia pracowników z zakresu obsługi baz danych oraz modułów do obsługi przy wykorzystaniu e-usług a także szkolenia zwiększające kompetencje pracowników (z przepisów)	Miasto Słupsk
Cyfrowa gmina Dębica Kaszubska Cyfryzacja urzędu poprzez nabycie sprzętu IT, oprogramowania i licencji niezbędnych do realizacji e-usług, i pracy zdalnej. Planowane przedsięwzięcie ma za zadanie usprawnienie obsługi obywateli poprzez poszerzenie wachlarza usług elektronicznych oraz zapewnienie cyberbezpieczeństwa dla urzędów i danych. W tym celu konieczne jest: 1. Wdrożenie EZD. 2. Zakup sprzętu do digitalizacji dokumentów, akcesoriów niezbędnych do obsługi dokumentacji 3. Zakup modułów lub oprogramowania do obsługi obywateli przy wykorzystaniu e-usług. 4. Zakup usług cyfrowych w tym rozwiązań chmurowych 5. Zakup licencji domenowych, serwerowych i klienckich. 6. Wdrożenie infrastruktury sieci 10Gbit 7. Zakup infrastruktury informatycznej tzn.: komputery, drukarki, urządzenia wielofunkcyjne wielkoformatowe, serwery, monitory, serwery archiwizacyjne, macierze blokowe, zasilacze awaryjne, agregat prądotwórczy. 8. Zakup systemu konferencyjnego oraz sprzętu do streamingu obrad sesji rady gminy 9. Zakup UTM 4 generacji. 10. Szkolenia dla urzędników z zakresu cyberbezpieczeństwa. 11. Podnoszenie kwalifikacji zespołu IT.	Gmina Dębica Kaszubska

12. Informatyzacja zasobów archiwum.	
Aplikacja mobilna „Mój Słupsk- Moje Miasto”. Aplikacja ma łączyć w sobie funkcjonalności dotyczące: - realizowanych spraw w urzędzie miejskim (z panelu zarówno mieszkańca jak i urzędu), - dostęp do gromadzonych danych finansowych dotyczących kontrahenta oraz do „kalendarza podatnika”, - dane z dziennika elektronicznego: obecności, oceny, zamawianie jedzenia, komunikacja ze szkołą, - połączenie z mobilnym portalem turystycznym miasta, - płatności za wszystkie udostępnione zobowiązania, - możliwość zgłaszania komunikatów do zdefiniowanych odbiorców, - dostęp do kalendarza” wydarzeń kulturalnych”, - głosowanie w ramach” budżetu obywatelskiego, - skoordynowanie usług transportu miejskiego (połączenie z innymi aplikacjami w zakresie transportu miejskiego, np. do zakupu biletów: moBilet).	Miasto Słupsk
Aplikacja mobilna promująca cały MOF - Ziemię Słupską i szeroko pojętą turystykę	samorządy MOF S-U
Usteckie Centrum Usług Społecznych, Centrum Wsparcia Mieszkańców Obszaru Rewitalizacji Rozwój usług społecznych świadczonych dla osób niesamodzielnych, ich opiekunów i rodzin (deinstytucjonalizacja usług), w tym m.in.: 1. działalność interdyscyplinarnych zespołów wsparcia 2. usług asystenckich, opiekuńczych, specjalistycznych opiekuńczych 3. poradnictwa specjalistycznego i terapii, w tym np. rodzinnej, uzależnień 4. teleopieki 5. mieszkalnictwa wspomaganego, w tym miejsc opieki wytchnieniowej, readaptacyjne 6. sieci wolontariatu, w tym pomocy sąsiedzkiej 7. klubów seniora 8. działań wspierających osoby niesamodzielne, w tym np. złota rączka, transport 9. wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego 10. placówek wsparcia dziennego 11. banku czasu Dokształcanie kadr pomocy i integracji społecznej, superwizja.	Miasto Ustka
Usługi wspierające osoby bezdomne Zagospodarowanie pomieszczeń Grunwaldzka 39 1. ogrzewalnia 2. świetlica dla bezdomnych 3. pomieszczenia tymczasowe, w tym dla sprawców przemocy Zakup i funkcjonowanie mobilnej łaźni Mieszkanie treningowe dla osób wychodzących z bezdomności Reintegracja społeczno-zawodowa w podmiotach ekonomii społecznej i reintegracyjnych	Miasto Ustka
Ustecki Model Aktywizacji Społeczno - Zawodowej Rozwój działalności i doposażenie Centrum Integracji Społecznej w Ustce, współpraca z podmiotami ekonomii społecznej, w tym Spółdzielnią Socjalna Drabina.	Miasto Ustka
Poprawa warunków świadczenia usług przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce Budowa/adaptacja budynku/pomieszczeń – nowej siedziby Ośrodka, wraz z doposażeniem, dostosowanych do osób ze specjalnymi potrzebami.	Miasto Ustka
Poprawa warunków świadczenia usług przez Bibliotekę Miejską w Ustce Budowa/adaptacja budynku/pomieszczeń – nowej siedziby Biblioteki, wraz z doposażeniem, dostosowanych do osób ze specjalnymi potrzebami.	Miasto Ustka
Cyfrowa Ustka Rozwój e-usług publicznych, dostępności cyfrowej, zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Rozwój konwersji cyfrowej w Domu Kultury w Ustce (zakup sprzętu audiowizualnego oraz oprogramowania do digitalizacji wytworów lokalnej kultury, szkolenie pracowników w tym zakresie.	Miasto Ustka

Cyfryzacja usług dla mieszkańców powiatu słupskiego oraz cyfryzacja działalności obiektów użyteczności publicznej powiatu słupskiego w tym: - Rozwój EZD w strukturach powiatu. - Rozwój e usług dla mieszkańców powiatu słupskiego, w tym poprzez zakup niezbędnych urządzeń, infrastruktury informatycznej i licencji - Zwiększanie bezpieczeństwa systemów informatycznych w strukturach powiatu słupskiego poprzez zakupy i modernizację infrastruktury, oprogramowania oraz działania szkoleniowe.	Powiat Słupski

Wymiar społeczny	
Cel strategiczny 2.	Kreowanie i wzmacnianie postrzegania MOF jako atrakcyjnego miejsca do życia
Proponowane przedsięwzięcia	
Realizatorzy	
Przebudowa i rozbudowa Filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku. W ramach projektu planuje się przebudowę i rozbudowę obiektu Filharmonii poprzez poszerzenie w kierunku południowym do ok. 6 m, dzięki czemu powiększeniu ulegnie powierzchnia sceniczna i widownia oraz ewentualnym podniesieniu dachu obiektu. W zakresie przebudowy planuje się wymianę instalacji wewnętrznych obiektu oraz modernizację pomieszczeń przyległych do sceny i widowni, powiększenie kanału orkiestrowego i zbudowanie zapadni dla fortepianu. Planowane jest zwiększenie ilości foteli o ok. 50 sztuk (do ok. 425 miejsc) oraz zwiększenie wypiętrzenia trybun w celu poprawy widoczności. W sali koncertowej planowany jest również montaż urządzeń klimatyzacyjnych oraz modernizacja i zakup nowego oświetlenia wraz ze sterownikami. W ramach projektu zakupiona również zostanie nowa aparatura nagłaśniająca.	Miasto Słupsk
Lato z komedią. Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku zamierza zorganizować cykliczną imprezę trwającą co roku przez całe lato (lipiec i sierpień) we wszystkich większych miejscowościach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. W porozumieniu z lokalnymi ośrodkami kultury oraz gminami przygotowany zostanie wakacyjny przegląd komedii odbywający się w różnych miejscowościach regionu – również w Słupsku (wakacyjna scena na dachu nowej siedziby słupskiego teatru). Przegląd będzie obejmował najlepsze spektakle rozrywkowe teatru oraz zaproszone przez nas przedstawienia. Nowy Teatr przygotuje również co roku nową premierę dedykowaną specjalnie tej imprezie (popularno muzyczny repertuar, mobilność przedstawienia). Spektakle, w zależności od potrzeb i warunków, prezentowane będą głównie w plenerze (tam, gdzie będzie to utrudnione, w zamkniętych obiektach), w oparciu o miejscową infrastrukturę bądź zaplecze techniczno – sceniczne przywiezione przez nas. Przegląd odbywał się będzie przez całe wakacje (w sumie 8 weekendów – od czwartku do niedzieli), wstęp na wydarzenia będzie nieodpłatny, a imprezie towarzyszyć będą mogą warsztaty, animacje bądź inne atrakcje dla dzieci i całych rodzin organizowane przez poszczególne ośrodki. Wartością dodaną przedsięwzięcia jest wspólna promocja wszystkich pozycji festiwalowych w całym regionie oraz pakiet narzędzi reklamowych dedykowanych każdej miejscowości/wydarzeniu z osobna.	Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku
Teatrobus. Założeniem projektu jest zorganizowanie systemu transportu na wydarzenia kulturalne oraz zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także dla osób wykluczonych z życia społecznego ze względu na trudności w poruszaniu się (osoby starsze, z niepełnosprawnością) bądź z powodów ekonomicznych (brak własnego samochodu). W ramach projektu planuje się: -zakup autokaru i jego utrzymanie przez okres 3 lat (kierowca, koszty eksploatacyjne) -program edukacyjny skierowany do dzieci i młodzieży szkolnej - program 100 przedstawień szkolnych, w których będzie uczestniczyło każdorazowo 100 osób objętych programem (100 wydarzeń dla 10 000 osób rocznie) -program 200 lekcji teatralnych, w których będzie uczestniczyło każdorazowo 50 osób objętych programem (200 wydarzeń dla 10 000 osób rocznie) - program 100 wydarzeń kulturalnych (spektakle, koncerty, imprezy artystyczne) dla odbiorców pozaszkolnych, w których będzie mogło uczestniczyć każdorazowo 50 osób (ilość miejsc w autobusie) objętych programem (100 wydarzeń dla 5 000 osób rocznie).	Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku
Pracownia teatralna. Zadanie obejmuje pozyskanie obiektu i dostosowanie go do potrzeb teatru. W budynku znajdowałby się magazyn dekoracji, pracownia produkcji dekoracji, pracownia edukacyjna z przeznaczeniem na prowadzenie warsztatów plastycznych i technicznych. W zależności od umiejscowienia i charakteru budynku, mógłby on również pełnić funkcję drugiej sceny Nowego Teatru. Oprócz spełniania funkcji użytkowej w budynku odbywałyby się zajęcia edukacyjne dla wszystkich grup wiekowych (dzieci w wieku wczesnoszkolnym, młodzież, seniorzy). Liczymy, że taka inwestycja ożywi przestrzeń i aktywizuje społecznie osoby zamieszkujące w sąsiedztwie. Dla gminy lub właściciela obiektu to przedsięwzięcie może być atrakcyjną formą zagospodarowania posiadanej przestrzeni, pomysłem na rewitalizację nieużywanych obiektów.	Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku
Festiwal "Bogactwo Kulturowe Regionu". Doroczny Festiwal "Bogactwo Kulturowe Regionu" będzie znakomitą okazją do zgłębiania wiedzy o historii miasta, czyli wielokulturowego Słupska w przeszłości a także do integracji obecnych mieszkańców napływowych pochodzących np. z Ukrainy. Uczestnikami wydarzenia będą mieszkańcy miasta i powiatu: dzieci, młodzież, dorośli aktywni zawodowo, a także seniorzy.	SOK-Miasto Słupsk
Kulturalny pociąg. Stworzenie oferty dla mieszkańców Słupska, Ustki oraz kolejnych miejscowości na trasie pociągu. Pasażer korzystający z transportu publicznego zyskuje możliwość korzystania ze zniżek i rabatów możliwych do wykorzystania w instytucjach kultury w regionie MOF. W wyznaczonych pociągach prezentowany jest bieżący repertuar instytucji kultury, a także informacje o dostępności muzeum, bibliotek itp.	SOK-Miasto Słupsk

Budowa i modernizacji boisk, bieżni sportowych na terenie MOF U-S. Zakłada się modernizację istniejących boisk tj. boisk wielofunkcyjnych, boisk typu ORLIK, boisk przyszkolnych, a także tworzenie nowych, szczególnie w miejscach, gdzie całkowicie brak takiej infrastruktury w Słupsku, ale także na terenie całego MOF. W Gm. Dębica Kaszubska zakłada się budowę trzech boisk wielofunkcyjnych o nawierzchni poliuretanowej, ogrodzonych, umożliwiających grę w: koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i tenisa ziemnego bez zaplecza socjalnego w miejscowościach Motarzyno, Budowo i Borzęcino. Ponadto planuje się modernizację płyty boiska ORLIK oraz montaż systemu monitoringu przy kompleksie sportowym w Dębicy Kaszubskiej. W Gminie Kobylnica planuje się budowę lub modernizację 7 boisk wielofunkcyjnych w Kobylnicy, Bolesławicach, Sycewicach, Reblinie, Słonowicach, Kwakowie i Kończewie.	Miasto Słupsk, Samorządy z MOF
Modernizacja układu funkcjonalnego zagospodarowania terenu Stadionu przy ulicy Zielonej w Słupsku. Zakres modernizacji Stadionu przy ulicy Zielonej w Słupsku obejmuje: - budowę budynku kasy i wiaty wejściowej wraz z ogrodzeniem na terenie stadionu - zadaszenia całościowego trybuny głównej - poszerzenie istniejącego zadaszenia, - dobudowy okapnika do istniejącego i nowoprojektowanego zadaszenia trybun, - oświetlenia płyty głównej boiska trawiastego, - przebudowy dwóch istniejących trybun na szczytach boiska trawiastego, - przebudowy układu przestrzennego ścieżek, placów i innych stref wewnętrznych - zaplecza szatniowego dla zawodników z boisk treningowych wraz z wykonaniem zadaszenia na konstrukcji stalowej z połącią dachową z poliwęglanu (cztery kontenery łączone dłuższym bokiem w układzie 2x2 stanowiące zaplecze szatniowe, jeden kontener użytkowy stanowiący zaplecze sanitarne).	Miasto Słupsk
Słupski Squat Młodzieżowy. Przedsięwzięcie polega na zaadaptowaniu wybranego w mieście obiektu (kamienicy, budynku biurowego, obiektu przemysłowego, itp.) do potrzeb młodzieży. Projekt powstaje z myślą o młodzieży szkół ponadpodstawowych, który zostaną zaproszeni do kształtowania pomysłu na przestrzeń przeznaczoną na potrzeby młodych ludzi, oddaną w ich faktyczne użytkowanie (przy wsparciu lokalnej organizacji pozarządowej). Konieczne jest stworzenie w mieście takiej przestrzeni dla młodzieży, którą sami będą mogli urządzić, użytkować, wypełniać własnymi różnorodnymi zainteresowaniami i organizować tam taki rodzaj działań, w których sami chętnie wezmą udział. Przestrzeń taka mogłaby mieć charakter „squatowy”, przestrzeń ta musi być wystarczająco duża, ale też uniwersalna, aby pełniła możliwie różne funkcje i mogła się zmieniać, w zależności o zmian w pomysłach młodych ludzi – grupa ta będzie dość szybko się zmieniała na przestrzeni lat. Miejsce takie powinno być też animowane, niezbędna będzie stała „opieka” osób wiarygodnych wśród młodzieży, dostarczających młodzieży niezbędnej wiedzy, pomagających im zorganizować się i zdobyć zasoby potrzebne im do działania. Stąd planowane w ramach projektu działania to: 1. Identyfikacja i wybór przestrzeni możliwej do adaptacji na potrzeby młodzieży 2. Partycypacyjny proces projektowania infrastruktury (adaptacji obiektu na cele przedsięwzięcia) 3. Uzyskanie niezbędnych pozwoleń 4. Adaptacja obiektu na cele młodzieży 5. Działania animacyjne na rzecz młodzieży	Centrum Inicjatyw Obywatelskich
Budowa hali widowiskowo - sportowej w Słupsku. Planowana do wybudowania hala sportowa na ok. 3 000 miejsc ma być obiektem wielofunkcyjnym umożliwiającym organizowanie treningów, spotkań i imprez sportowych dla osób pełnosprawnych oraz niepełnosprawnych w następujących dyscyplinach sportowych: koszykówka, koszykówka na wózkach, piłka ręczna, piłka siatkowa, piłka siatkowa na siedząco, piłka halowa, amp futbol, bocce, rugby na wózkach, szermierka, szermierka na wózkach, boks amatorski i zawodowy. Obiekt będzie mógł być wykorzystywany także do uprawiania innych dyscyplin sportowych, takich jak np. karate, judo, gimnastyka itp., a także organizacji innych imprez o charakterze widowiskowym, rozrywkowym, ekspozycyjnym i rekreacyjnym. Wybudowanie nowej hali sportowej pozwoli na szeroko rozumiany rozwój sportu w MOF Słupsk-Ustka, a kibicom zapewni uczestnictwo w zawodach na najwyższym poziomie krajowym i międzynarodowym w bezpiecznych i komfortowych warunkach.	Miasto Słupsk
Utworzenie sali widowiskowo – sportowej w Dębicy Kaszubskiej. Kompleksowa przebudowa i termomodernizacja budynku sali gimnastycznej wraz z pomieszczeniami do niej przynależnymi wraz z wymianą źródła ciepła oraz doposażeniem i zastosowanie mobilnego systemu wygłuszającego.	Gmina Dębica Kaszubska
Doposażenie hali widowiskowo – sportowej przy Szkole Podstawowej w Kobylnicy Zastosowanie mobilnego systemu wygłuszającego i doposażenie hali i pomieszczeń przynależnych hali widowiskowo – sportowej przy Szkole Podstawowej w Kobylnicy.	Gmina Kobylnica
Budowa przyszkolnej pływalni krytej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Ustce. Budowa pływalni krytej przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego, służącej jednocześnie lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego. Zadanie inwestycyjne ma na celu poprawę stanu miejskiej, przyszkolnej infrastruktury sportowej, przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego, służącej jednocześnie lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego, jak również – w miarę możliwości – umożliwiającej współzawodnictwo sportowe.	Gmina Miasto Ustka
Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej, elementów zagospodarowania przestrzeni oraz modernizacji i dostosowaniu przestrzeni publicznej do funkcji społecznych i rekreacyjnych. 1. Zagospodarowaniu terenów wiejskich na potrzeby rekreacyjno-sportowe, typu: skatepark, pumptrack, ścianki wspinaczkowe, street workout itp. 2. Zagospodarowanie i uatrakcyjnieniu skwerów, parków i terenów zielonych Celem przedsięwzięcia jest podniesienie atrakcyjności społecznej przestrzeni publicznej, jej estetyki oraz jakości, nadanie i przywrócenie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom wraz z organizacją na zagospodarowanych terenach wydarzeń integrujących społeczności zamieszkujące okolice danego obszaru. 3 Utworzenie Camper Parku przy jeziorze w m. Dobra	Gmina Dębica Kaszubska

1. „Zagospodarowanie terenu Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku wraz z nadaniem mu nowych funkcji”. Zadanie polega na zagospodarowaniu terenu Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku poprzez utworzenie różnych stref: aktywności, sportu, relaksu oraz rozrywki. Planuje się przebudowę i rozbudowę alejek parkowych, budowę stref zabaw, sportu i aktywności dla dzieci i młodzieży, miejsc integracji i wypoczynku, polany piknikowej, budowę wielofunkcyjnego zadaszenia w części centralnej parku wraz z niezbędnym zapleczem technicznym i sanitarnym, budowę górki saneczkowej, zagospodarowanie zielenią, elementami małej architektury, wykonanie oświetlenia alei i miejsc aktywności. 2. Utworzenie single trucków do jazdy rowerami terenowymi w Lasku Północnym lub Południowym Miasta Słupska. 3. Utworzenie camper parku w Parku Kultury i Wypoczynku, obok przystani kajakowej. 4. Utworzenie na terenie miasta, przy rzece Słupi, nowego zejścia dla kajaków, np. w okolicach siedziby PTTK, przy moście, zagospodarowanie kąpieliska na terenie Parku im. Józefa Trendla – kąpielisko, spacerowisko i plażowisko – budowa niezbędnej infrastruktury.	Miasto Słupsk
Budowa i przebudowa infrastruktury kulturalno - sportowo - rekreacyjnej w Gminie Kobylnica. 1. Zagospodarowaniu terenów wiejskich na potrzeby rekreacyjno-sportowe, typu: skatepark, pumtrack, ścianki wspinaczkowe, street workout itp. 2. Budowa infrastruktury kulturalno - sportowo - rekreacyjnej oraz modernizacja sal, m.in. w Kończewie i Kwakowie. 3. Zagospodarowanie i uatrakcyjnieniu skwerów, parków i terenów zielonych. Celem przedsięwzięcia jest podniesienie atrakcyjności społecznej przestrzeni publicznej, jej estetyki oraz jakości, nadanie i przywrócenie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom wraz z organizacją na zagospodarowanych terenach wydarzeń integrujących społeczność zamieszkującą okolice danego obszaru.	Gmina Kobylnica
Łamiemy bariery, łączymy pokolenia - rewitalizacja Obszaru Podgrodzia, Starego Miasta i Śródmieścia Miasta Słupska - etap II. Zakres projektu obejmuje także przebudowę ciągów komunikacyjnych służących zapewnieniu szerokiej dostępności do kluczowych instytucji wsparcia i aktywizacji osób dotkniętych problemami wynikającymi z marginalizacji społecznej. W projekcie przewidziano m.in. przebudowę ulic: Szkolnej (150 m), Słowiańskiej (200 m), Henryka Pobożnego (300 m), Dąbrówki (220 m), Na Wzgórzu (200 m) oraz Wysoką (260 m) i Piastów (160 m) na Podgrodziu oraz ulic Niemcewicza (420m) i Morcinka (320 m) w Śródmieściu. Zadanie zakłada także uzupełnienie dotychczas zrealizowanych inwestycji w ramach projektu pn. „Łamiemy bariery, łączymy pokolenia – rewitalizacja obszaru Podgrodzia, Starego Miasta i Śródmieścia Miasta Słupska” realizowanego ze wsparciem z RPO WP 2014 -2020, o elementy bezpośrednio łączące inwestycje zrealizowane. Zakres ten obejmuje przebudowę ul. Słowackiego (na odcinku od ul. Jaracza do ul. Lutostawskiego – 160 m) i ul. Teatralnej (100 m). Łączna długość przebudowywanych ulic wynosi ok. 2,5 km. Zakres prac obejmuje nie tylko przebudowę infrastruktury technicznej, ale także wprowadzenie elementów brd zapewniających komfort i bezpieczeństwo użytkownika. Jednocześnie z uwagi na konieczność dostosowania infrastruktury do wyzwań klimatycznych przebudowa obejmować będzie rozszczelnienie nawierzchni nieprzepuszczalnych, np. poprzez zastosowanie ekobruku na parkingach, wygenerowanie przestrzeni pod zieleń przyuliczną, w tym drzewa stanowiące najskuteczniejsze remedium na problem miejskiej wyspy ciepła czy też wprowadzenie Słupskich Trawników Deszczowych, w skład których wejdą m.in. niecki filtracyjne, ogrody deszczowe muldy chłonne. Oba obszary charakteryzuje nie tylko olbrzymi deficyt zieleni przyulicznej ale także tej mającej charakter parkowy. W związku z powyższym na terenie Podgrodzia przewidziano założenie m.in. niewielkiego parku oraz mikro skwerów oraz wykorzystanie podwórek na potrzeby wygenerowania przestrzeni dostosowanej do realizacji różnych aktywności społecznych. W ramach projektu w sposób kompleksowy zagospodarowaniu podlegałyby przestrzeń podwórkowa ograniczona pierzejami ulic: Niemcewicza, Poniatowskiego, Małachowskiego, Wolności o łącznej powierzchni ok. 1,5 ha oraz na Podgrodziu w rejonie ulic: Skłodowskiej – Curie i Sierpinka, św. Piotra o łącznej pow. ok. 0,8 ha. Liczba mieszkańców mieszkających bezpośrednio przy zaplanowanych inwestycjach wynosi ok. 4 000 osób. Kolejnym zadaniem, które zaplanowano do kontynuacji w ramach działań rewitalizacyjnych jest renowacja, rewaloryzacja i remont wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia budynków. Na obszarze rewitalizacji znajduje się łącznie 214 budynków komunalnych wchodzących w skład zasobu mienia Gminy oraz 869 budynków wspólnot mieszkaniowych. W ramach projektu planuje się remont elementów wspólnych budynków mieszkalnych (15 budynków komunalnych i min. 30 budynków wspólnot mieszkaniowych). Zagospodarowanie podwórek - wykonanie dokumentacji projektowych z uwzględnieniem odwodnienia i rozdziału instalacji kanalizacyjnej od burzowej, rozbiorka budynków gospodarczych i oficyn, wykonanie nasadzeń zieleni i miejsc do wypoczynku dzieci i dorosłych, zagospodarowanie przestrzeni do składowania odpadów komunalnych. Ponadto niezbędne jest kontynuowanie realizacji drobnych działań (instrument elastyczności) dzięki którym udaje się zaktywizować grupy sąsiedzkie z obszaru rewitalizacji do wspólnej dbałości i opieki nad przestrzeniami wspólnymi przez sadzenie roślin, montaż małej architektury czy odnowienie zniszczonych elementów podwórek i przestrzeni międzykwaterowych.	Miasto Słupsk
Wdrażanie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających wynikających z Gminnych Programów Rewitalizacji. Kontynuacja programów chodnikowych, drogowych, środowiskowych, przebudowy przestrzeni publicznych, poprawy stanu zabudowy mieszkaniowej, wdrażanie programów społecznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i wyrównywanie szans rozwojowych obszarów zdegradowanych. Stały monitoring działań i w miarę potrzeb aktualizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	Miasto Słupsk oraz Miasto Ustka
„Centrum (z) Sercem - kompleksowa rewitalizacja kwartału Starego Rynku w Słupsku”. Zakres rzeczowy obejmuje przebudowę placu miejskiego Stary Rynek oraz fragmentów ulic: Grodzkiej, Zamenhofs i Piekiełko (w tym parking), utworzenie stref zieleni, modernizację oświetlenia oraz poprawę atrakcyjności komunikacji zbiorowej. Zaplanowano: wysoko przepuszczalne nawierzchnie chodników i parkingów (zastosowanie naturalnej retencji), modernizację oświetlenia (LED), liczne strefy zieleni, węzeł rowerowy, modernizację elementów komunikacji zbiorowej.	Miasto Słupsk
Utworzenie laboratorium innowacji społecznych Urban Lab w Słupsku. Projekt polega na opracowaniu koncepcji Słupskiego Urban Labu, zaadaptowaniu wybranego w mieście obiektu (kamienicy, budynku biurowego, obiektu przemysłowego, itp.) do potrzeb Urban Labu. Urban Lab to instrument (organizacja i przestrzeń fizyczna – biurowa i/lub część miasta wybrana do eksperymentowania wybranych rozwiązań) współpracy władz miejskich z mieszkańcami (w tym w szczególności reprezentowanymi przez NGO, właścicielami nieruchomości czy wspólnoty mieszkaniowe) przedsiębiorstwami (od lokalnych mikroprzedsiębiorstw, po globalne koncerny) oraz podmiotami naukowymi (uczelnie, jednostki naukowo-badawcze, eksperci), mający na celu poprawę jakości życia mieszkańców poprzez innowacyjne rozwiązanie zidentyfikowanych problemów (inicjowanie, testowanie, wdrażanie i ewaluację projektów) oraz wygenerowanie dodatkowej wartości przy wykorzystaniu zasobów miejskich. Przestrzeń Urban Labu stanowić może inkubator innowacji, gdzie testowane będą takie rozwiązania, w tym przestrzeń udostępniona będzie nowych inicjatywom (w tym podmiotom ekonomii społecznej i przedsiębiorstwom społecznym uruchamianych na potrzeby usług dla miasta i subregionu). Konieczne działania: 1. Identyfikacja i wybór przestrzeni możliwej do adaptacji na potrzeby Urban Labu; 2. Partycypacyjny proces projektowania infrastruktury (adaptacji obiektu na cele przedsięwzięcia). 3. Uzyskanie niezbędnych pozwoleń; 4. Adaptacja obiektu Urban Labu; 5. Działania miękkie na rzecz wypracowywania innowacyjnych rozwiązań w mieście.	Centrum Inicjatyw Obywatelskich z partnerami

Budowa Centrum Kultury w Siemianicach	Gmina Słupsk
Budowa Centrum Aktywności Lokalnej w miejscowościach: Gać, Bierkowo, Kusowo, Rogawica, Jezierzycze Osiedle i Strzelino	Gmina Słupsk
Wzmocnienie potencjału Krainy w Kratę - program rewitalizacji Swołowa W ramach projektu planowana jest remont i modernizacja zabytkowej czworobocznej Zagrody nr 13 na cele wystawiennicze, biurowe i magazynowe. W ramach zadania planowane jest utworzenie miejsc parkingowych na terenie należącym do Zagrody oraz modernizacja działki oznaczonej w ewidencji gruntów numerem 32/4 poprzez wykonanie utwardzenia scenicznego, pod zaplecze techniczne i widownię, budowa dróg dojazdowych, oświetlenia placu oraz modernizacja instalacji elektrycznej poprzez wykonanie dodatkowych skrzynek elektrycznych wraz z budową ogrodzenia terenu.	Gmina Słupsk
Festiwal EtnoBaltica Zadanie obejmuje rozwój Festiwalu EtnoBaltica w kontekście promocji regionu i Swołowa- stolicy "Krainy w Kratę" poprzez organizację wydarzeń towarzyszących (koncertów, wystaw, warsztatów) na obszarze MOF-u ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości o charakterze turystycznym, w tym przede wszystkim prezentacja muzyki z różnych stron świata w wykonaniu najlepszych zespołów międzynarodowej sceny world music i jednocześnie – możliwość popularyzacji najciekawszych polskich artystów reprezentujących stylistykę etnojazz, etno i world music. Promocja kultury wysokiej wśród turystów i mieszkańców regionu ze szczególnym uwzględnieniem prezentacji kultury państw basenu Morza Bałtyckiego.	Gmina Słupsk
Gminny Program Edukacji Kulturalnej Podnoszenie kompetencji kulturalnych mieszkańców Gminy Słupsk i rozszerzenie uczestnictwa mieszkańców MOF-u w edukacji kulturalnej; zwiększenie roli kultury w procesie edukacji i przygotowania dzieci oraz młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym; podnoszenie jakości i upowszechnianie nowoczesnych metod edukacji kulturalnej; tworzenie warunków do rozwijania aktywności twórczej; kształcenie wartości moralnych i obywatelskich; przygotowanie do krytycznego korzystania z masowych środków przekazu; kształcenie interkulturalne i wielokulturalne; idea uczenia się poza szkołą; uznanie dziedzictwa kulturowego jako ważnego czynnika wychowawczego integrującego społeczność poprzez organizację cyklicznych i darmowych koncertów edukacyjnych "Mała Filharmonia", poranków teatralnych, utworzenie samorządowej szkoły muzycznej wraz z koniecznym wyposażeniem oraz prowadzenie gminnego ogniska muzycznego oraz rozwój Gminnej Orkiestry Dętej poprzez zakup nowych instrumentów wraz zatrudnieniem instruktorów.	Gmina Słupsk
Zagospodarowanie terenów sportowych przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Sportowej w Ustce. Budowa stadion lekkoatletycznego, modernizacja piłkarskiej płyty głównej wraz z trybuną, budowa zaplecza noclegowego, nowe zagospodarowanie.	Gmina Miasto Ustka Ośrodek Sportu i Rozwoju Sp. z o.o.
Budowa Centrum Kultury w Ustce W obiekcie ma się znajdować: sala widowiskowa na 350 miejsc wraz z widownią, magazynami, garderobami, hol z powierzchnią wystawienniczą, z szatnią, bufetem, węzłami sanitarnymi, sala wielofunkcyjna, sala taneczna, sala wystawowa, pracownie: plastyczna, ceramiczna, muzyczna.	Gmina Miasto Ustka
Budowa hali widowiskowo sportowej przy Zespole Szkół Agrotechnicznych w Słupsku. Planowana hala będzie pełnić zadanie przyszkolnej sali sportowej, jednak umożliwi również dokonywanie zawodów sportowych rangi krajowej. Hala mogła będzie pełnić funkcje sportowe, kulturalne lub oświatowe, w zależności od odbywających się w niej spotkań. Sala widowiskowa będzie mogła spełniać rolę jako sala gimnastyczna, aula, sala wykładowa bądź sala zabaw. We wszystkich tych przypadkach zapewnione będzie pełne zaplecze socjalne oraz spełnione są wymagania ewakuacji, bhp i sanepid. Dodatkowo hala będzie posiadać pomieszczenia sportowo – rekreacyjne, które będą mogły być wykorzystane na salę gimnastyczną, siłownię, do ćwiczeń aerobiku, do gry w squasha itp. Hala będzie w pełni przystosowana do korzystania z niej przez osoby niepełnosprawne.	Powiat Słupski
Festiwal Pstrąga Doroczny Festiwal Pstrąga to wydarzenie plenerowe mające na celu integrację oraz współdziałanie samorządów z Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, szczególnie tych których elementem wspólnym jest rzeka Słupia. Będzie również okazją do promowania lokalnego produktu. Uczestnikami wydarzenia będą mieszkańcy zarówno miasta jak i powiatu w każdej grupie wiekowej. W ramach Festiwalu można uwzględnić następujące działania: konkurs plastyczny skierowany dla dzieci z całego obszaru MOF, wydarzenie plenerowe z Samorządowym Turniejem Pstrąga oraz spływ kajakowy rzeką Słupią. Wstęp na wydarzenie plenerowe będzie nieodpłatny, wydarzeniu towarzyszyć będą animacje dla dzieci oraz koncerty.	Gmina Kobylnica
Pałac w Kończewie Zagospodarowanie pałacu i parku w Kończewie w celu stworzenia miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz prowadzenia działań kulturalnych.	Gmina Kobylnica
Park w Sycewicach Rewitalizacja wpisanego do rejestru zabytków parku krajobrazowego w Sycewicach w celu zachowania dziedzictwa kulturowego i stworzenia miejsca do prowadzenia działań kulturalnych.	Gmina Kobylnica
Park przy Pałacu w Damnicy – W ramach projektu planuje się zagospodarowanie parku w sposób umożliwiający wykorzystanie jego potencjału w zakresie turystyczno – przyrodniczym oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. Zakłada się również zaaranżowanie terenu do celów kulturalnych, proekologicznych oraz utworzenie warunków do rozwijania aktywności fizycznej	Powiat Słupski

WYMIAR GOSPODARCZY	
Cel strategiczny 3.	Wykorzystanie rangi osadniczej i osiedleńczej rdzenia MOF oraz jego obszaru funkcjonalnego na rzecz wykreowania nowych branż gospodarczych i rozwoju istniejących
1. Uzbrajanie terenów inwestycyjnych. Przedsięwzięcie polega na budowie infrastruktury technicznej związanej z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych, obejmować będzie wykonanie dokumentacji technicznej, a następnie realizację budowy uzbrojenia terenu obejmującego wykonanie kanalizacji deszczowej, kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej, sieci elektroenergetycznej, gazowej, teletechnicznej, budowy dróg wraz z branżą zieleniarską na niezurbanizowanych terenach inwestycyjnych przewidzianych pod: - rozwój obszarów inwestycyjnych, - uzbrojenie terenów pod zabudowę mieszkaniową i usługową. 2. Przebudowa Portu Morskiego Ustka. W związku ze złym stanem technicznym falochronów portowych oraz niedostosowaniem parametrów funkcjonowania portu do faktycznych potrzeb regionu w zakresie obsługi jednostek pływających mogących obsługiwać m.in. Słupską Strefę Ekonomiczną, firmę MOWI czy w przyszłości: powstające na Bałtyku morskie farmy wiatrowe, należy podjąć działania polegające na rozbudowa w oparciu o koncepcje opracowane przez Urząd Morski w Gdyni znacznie powiększając obszar portu zmieniając jego granice głównie na obszarze morskim przylegającym od północy do zachodniego brzegu Ustki. Rozbudowa Portu znacząco przyczyni się do rozwoju całego regionu. 3. Przebudowa i zagospodarowanie terenu Promenady Nadmorskiej w Ustce. Zakres rzeczowy Inwestycji obejmuje wykonanie przebudowy promenady nadmorskiej w Ustce wraz z budową mola oraz nową aranżacją przestrzenną (nowe zagospodarowanie przestrzeni wokół pomnika Chopina), ciągami komunikacyjnymi (piesze, rowerowe, jezdne).	1. Wodociągi Słupsk, Gmina Miasto Ustka, Miasto Słupsk oraz inne samorządy z MOF 2. Miasto Ustka-Urząd Morski w Gdyni 3. Gmina Miasto Ustka
1. Utworzenie single trucków do jazdy rowerami terenowymi w Lasku Północnym lub Południowym Miasta Słupska oraz na terenach pozamiejskich. 2. Utworzenie camper parku w Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku, obok przystani kajakowej oraz w innych miejscowościach gmin z MOF jako przedsięwzięcia liniowego. 3. Utworzenie na terenie miasta, przy rzece Słupi, nowego zejścia dla kajaków, np. w okolicach siedziby PTTK, przy moście. 4. Rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę, przebudowę i renowację ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania polegające na: - budowie i rozbudowie infrastruktury turystycznej w miejscach ogólnodostępnych i atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie - zagospodarowaniu jezior i rzek oraz terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych wraz z budową i przebudową infrastruktury turystycznej - budowa ścieżek turystycznych, w tym ścieżek rowerowych - zagospodarowanie przestrzeni publicznej nad jeziorem w m. Dobra poprzez utworzenie pola kempingowego / namiotowego 5. Budowa i przebudowa infrastruktury zejść oraz dojść na plażę. Budowa oraz przebudowa infrastruktury dotyczącej zejść i dojść na plażę. Istotnym czynnikiem, który w sposób znaczący wpływa na zwiększenie atrakcyjności pod względem turystycznym regionu jest przyjazna dla turystów infrastruktura dostępowa w szczególności dostosowanie dla osób niepełnosprawnych, z naciskiem na kanalizowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, jakimi są klify, czy też wydmy. Gmina planuje wykonanie nowych zejść oraz dojść na plażę, szczególnie w miejscowości Dębina jak i innych miejscowościach nadmorskich budując nowe zejścia oraz przebudowując istniejące 6. Rozwój ścieżek rowerowych na terenie MOF Słupsk-Ustka. Wychodząc naprzeciw obecnym trendom, na terenie jednostek administracyjnych wchodzących w skład MOF Miasta Słupska konieczny jest dalszy rozwój infrastruktury rowerowej. Odgrywa ona coraz większą rolę w komunikacji lokalnej i codziennej, stając się coraz częściej sposobem nie tylko spędzania wolnego czasu, ale także pełnoprawnym sposobem przemieszczania się, na równi z samochodem czy transportem publicznym. Niedostatecznie rozwinięta sieć dróg rowerowych występuje z różnym natężeniem na terenie całego MOF. Brak jest również spójnej inwentaryzacji i koncepcji rozwoju ścieżek rowerowych na obszarze. Mimo realizowanych w miastach regionu od wielu lat projektów w zakresie rozwoju infrastruktury transportu miejskiego (liniowej, węzłowej), ale także mobilności pieszej i rowerowej, miejska infrastruktura transportowa wymaga dalszych inwestycji w wypełnienie luki infrastrukturalnej, poprawę stanu technicznego, celem dalszego zmniejszenia kongestii, podniesienia poziomu bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz ograniczenia negatywnego wpływu transportu na środowisko. Przedsięwzięcie ma na celu uzupełnieniu sieci głównych rowerowych tras transportowych wskazanych w koncepcji opracowanej przez samorządy z MOF jako nieistniejące lub o złym stanie technicznym. Odcinki brakujące w szkieletie komunikacji rowerowej MOF to przede wszystkim elementy tras ponadregionalnych i regionalnych takich jak Przez Zielone Serce Pomorza, Droga Książęca, Pierścień Gryfitów, Trasa Wschód- Zachód – wzdłuż obecnej DK 6. 7. Rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę, przebudowę i renowację ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie Gminy Kobylnica. Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania polegające na: - budowie i rozbudowie infrastruktury turystycznej w miejscach ogólnodostępnych i atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie - zagospodarowaniu jezior i rzek oraz terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych wraz z budową i przebudową infrastruktury turystycznej - budowa ścieżek turystycznych, w tym ścieżek rowerowych 8. Budowa ścieżek turystycznych, w tym ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą na terenie Gminy Słupsk	1. Miasto Słupsk + samorządy z MOF 2. Miasto Słupsk + samorządy z MOF 3. Miasto Słupsk 4. Gmina Dębica Kaszubska 5. Gmina Ustka 6. samorządy z MOF
Aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, kulturalna i zdrowotna imigrantów. Utworzenie Centrum Wsparcia i Integracji Cudzoziemców. Wsparcie w zakresie: Legalizacji pobytu pracy, porad prawnych, pomocy w składaniu wniosków na świadczenia rodzinne, dodatki mieszkaniowe, uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności, pomoc w uzyskaniu renty itp., sprawdzenia prawa do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, wsparcia dla osób w sytuacji kryzysowej, pokrzywdzonych przestępstwem, doświadczających przemocy, zwolnionych z pracy i innych trudnych momentach życiowych. wsparcia psychologicznego, organizacji szkoleń dla pracowników urzędu miasta i miejskich jednostek organizacyjnych z zakresu obsługi cudzoziemców i praw cudzoziemców, współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi na rzecz cudzoziemców oraz wspierania ich przedsięwzięć w tym zakresie. stworzenia placówki wsparcia (światlicy) o charakterze edukacyjno-integracyjnej dla dzieci, która oferowałaby korepetycje i kurs języka polskiego szczególnie dla dzieci, ale w razie potrzeby także dla osób dorosłych, wsparcia edukacyjnego dzieci cudzoziemskich słabo komunikujących się w języku polskim w postaci osoby asystenta pomagającego dzieciom w sprawnej nauce, opracowania i wdrożenia programu perintegracyjnego w odniesieniu do osób w procedurze uchodźczej, realizowanego w okresie oczekiwania na decyzję o przyznaniu statusu uchodźcy.	Miasto Słupsk Gmina Słupsk

Integracja migrantów w Ustce 1. reintegracja społeczno-zawodowa w Centrum Integracji Społecznej, zatrudnienie w podmiotach ekonomii społecznej 2. wsparcie w ramach placówki wsparcia dziennego, w tym zajęcia specjalistyczne, wsparcie tłumacza 3. organizacja czasu wolnego i integracja ze środowiskiem lokalnym (np. włączanie rodzin w ofertę zajęć pozalekcyjnych, organizacja dni kultury ...) 4. tworzenie i utrzymanie miejsc w opiece nad dziećmi do lat 3 oraz dla dzieci w wieku przedszkolnym (np. kluby dziecięce, punkty przedszkole, dzienni opiekunowie) 5. poradnictwo specjalistyczne, w tym porady prawne dla obcokrajowców 6. kształcenie kadr w zakresie pracy z obcokrajowcami (pracowników oświaty, służb społecznych etc.) 7. szkolenia/warsztaty dotyczące przełamywania uprzedzeń kulturowych 8. kształcenie językowe poza systemem oświaty (np. tandemiczne formy wymiany języków) 9. kursy, szkolenia dot. wartości i praw obowiązujących w Polsce	Gmina Miasto Ustka
Celem wspierania integracji społecznej obywateli państw trzecich jest dążenie do aktywnego obywatelstwa, a więc aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności. Dlatego bardzo ważne jest podejmowanie działań wdrażanych przede wszystkim lokalnie. Jednym z wymiarów, na którym powinny być realizowane jest kultura. Szacuje się, że wśród migrantów zdecydowaną większość stanowią obywatele Ukrainy. Planujemy więc stworzenie dogodnych warunków, aby umożliwić im korzystanie z oferty kulturalnej. Chcemy dążyć do integracji środowisk artystycznych z Polski i Ukrainy, stworzyć ofertę kulturalną, która zainteresuje mniejszość ukraińską. W tym celu zasadne jest także nawiązanie współpracy ze środowiskiem akademickim. Wdrożymy projekty, których celem będzie także przełamywanie barier i stereotypów na temat obywateli Ukrainy oraz pokazanie ukraińskiej kultury oraz tradycji mieszkańcom terenów MOF. W tym celu planujemy organizację koncertów, warsztatów, czy paneli dyskusyjnych w ramach Tygodnia Kultury Ukraińskiej zorganizowanego na terenie Gminy Kobylnica.	Gmina Kobylnica
Przedsięwzięcie polega na wsparciu integracji społecznej imigrantów zamieszkujących teren Gminy Dębica Kaszubska i uczęszczających do szkół. Planuje się włączenie ich w edukację szkolną i kulturalną, poprzez wprowadzenie do szkół dodatkowych zajęć, w tym z języka polskiego, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne.	Gmina Dębica Kaszubska
1. Poradnictwo specjalistyczne dla obcokrajowców, kształcenie kadr pomocy społecznej w zakresie pracy z obcokrajowcami (pracownicy jednostek gminnych i powiatowych), a także realizacja szkoleń z zakresu przełamywania uprzedzeń kulturowych. 2. Kształcenie kadr – nauczycieli w zakresie pracy z obcokrajowcami. 3. Aktywizacja i integracja zawodowa prowadzona przez PUP. 4. Współpraca Centrum Kultury Powiatu Słupskiego w ramach projektu dotyczącego aktywizacji kulturalnej (w przypadku jego realizacji).	Powiat Słupski

WYMIAR GOSPODARCZY	
Cel strategiczny 4.	Wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego
1. Identyfikacja i kreacja wspólnych produktów turystycznych, w tym w kierunku wydłużenia sezonu turystycznego. 2. System informacji dla turystów na wszystkich trasach wjazdowych na teren obszaru powiatu z jednolitą marką wybrzeża słupskiego. 3. Poprawa obsługi ruchu turystycznego przez spójny system wizualny: wyraźnych witaczy oraz tablic z użytecznymi mapami i informacjami (z odesłaniami do witryn czy aplikacji).	Samorządy z MOF

WYMIAR PRZESTRZENNO - FUNKcjONALNY I ŚRODOWISKOWY	
Cel strategiczny 5.	Ochrona istniejących zasobów jako elementów budujących potencjał ekonomiczny i gospodarczy MOF
1. Termomodernizacja ok. 40 budynków komunalnych wraz z przyłączeniem do miejskiej sieci ciepłowniczej, 2. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej (w tym zabytkowych) ok. 5 obiektów oraz wymiana oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności już po termomodernizacji, z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE (ok. 20 obiektów). 3. Modernizacja oświetlenia ulicznego w mieście – etap II, w szczególności ulic, na których znajdują się wciąż lampy należące do Energa Oświetlenie (założenie całkowitego uniezależnienia się i posiadania własnego gminnego oświetlenia).	Miasto Słupsk

1. Termomodernizacja wraz z zwiększeniem efektywności energetycznej ok. 6 budynków użyteczności publicznej. 2. Termomodernizacja 19 budynków mieszkalnych SM Korab w Ustce	1. Miasto Ustka 2. SM Korab Ustka
1. Wymiana źródeł ciepła w obiekcie użyteczności publicznej - kotłowni osiedlowej w m. Jezierzycie Osiedle, 2. Termomodernizacja wielorodzinnych budynków komunalnych w m. Wiklino (1 budynek) i Strzelino (2 budynki), wraz z wymianą źródeł ciepła na niskoemisyjne, 3. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: - Jezierzycie ul. Kolejowa 5 (siedziba spółek ZGK J-ce i GTBS - SP Jezierzycie, SP Głobino - świetlice (około 10 obiektów) - budynków sportowych w miejscowościach Bruskowo Wielkie, Kusowo, Siemianice, Jezierzycie (szatnie sportowe) wraz z halą sportową w Jezierzycach. - montaż instalacji fotowoltaicznej na potrzeby CWU i oświetlenia obiektów oraz boisk wielofunkcyjnych (3 obiekty). 5. Wymiana systemu oświetlenia wewnątrz obiektów użyteczności publicznej – szkoły, przedszkola, świetlice, CUW. UG. OSIR (Park Wodny - lodowisko) 6. Stworzenie systemu zarządzania energią – ciepłą i elektryczną w obiektach użyteczności publicznej - szkoły, przedszkola, świetlice, CUW. UG. OSIR (Park Wodny – lodowisko). 7. Wymiana opraw sodowych na oprawy typu LED (około 1300 sztuk). Wymiana Lamp należących do EOŚ z źródłami sodowymi na nowe lampy z źródłami typu LED (około 250 sztuk), stanowiąca własność Gminy. 8. W celu zwiększenia efektywności układu mikrokogeneracji w Parku Wodnym budowa magazynu energii wraz z BMS. 9. Stworzenie wirtualnej elektrowni na potrzeby Gminy Słupsk. 10. Wymiana ogrzewania SP Włynkówko, SP Bierkowo, SP Wrzeście 11. Budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej (świetlice, remizy - 24 szt.) , wraz z budową farmy fotowoltaicznej w miejscowości Niewierowo. Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy w miejscowości Lędowo, Machowino, Przewłoka, Dębina, Dominek, Rowy. Wymiana źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne w budynkach użyteczności publicznej.	Gmina Słupsk
1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Kobylnica: a) 4 obiekty szkolne (w tym wymiana w 2 obiektach źródeł ciepła) wraz z wymianą oświetlenia wewnętrznego, z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE. b) Budynek GCKiP, OPS i CUW wraz z wymianą oświetlenia wewnętrznego, z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE. c) budynki świetlic wiejskich w Kuleszewie, Wrzącej, Płaszewie wraz z wymianą oświetlenia wewnętrznego z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE. d) Zastosowanie systemów zarządzania energią w pozostałych obiektach gminnych ok. 8 obiektów. 2. Wymiana źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne w lokalach mieszkalnych (komunalnych i socjalnych). 3. Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Kobylnica – etap II, w szczególności ulic, na których znajdują się wciąż lampy należące do Energa Oświetlenie (założenie całkowitego uniezależnienia się i posiadania własnego gminnego oświetlenia)- ok. 450 lamp ENERGA Oświetlenie Sp. z o.o. oraz wymiana oświetlenia sodowego stanowiącego własność Gminy Kobylnica na oświetlenie LED	Gmina Kobylnica
1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej (szkoła w Damnicy –część administracyjna szkoły) oraz wymiana oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności już po termomodernizacji, z zastosowaniem systemów zarządzania energią 2. Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach szkół (3 szkoły) oraz obiektach użyteczności publicznych (wstępnie 3 budynki -urząd, CEiK, ZGK) 3. Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Damnica.	Gmina Damnica
1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z modernizacją instalacji c.o., c.w.u oraz wymianą oświetlenia wewnętrznego, montażem wentylacji i odnawialnych źródeł energii, (23 obiekty). 2. Wymiana, modernizacja oraz budowa nowego oświetlenia zewnętrznego w gminie. Eliminacja ciemnych plam na terenie gminy. 3. Oświetlenie zewnętrzne – modernizacja oświetlenia ulicznego w gminie, w szczególności ulic, dróg na których znajdują się lampy należące do Energa Oświetlenie (założenie całkowitego uniezależnienia się i posiadania własnego gminnego oświetlenia – liczba punktów świetlnych do uzupełnienia) 4. Budynki mieszkalne – termomodernizacja (9 obiektów).	Gmina Dębica Kaszubska
1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej ok. 3- 4 budynki (w różnym zakresie). 2. Wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne, w tym OZE (lokalizacja: 3 Domy Pomocy Społecznej oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Damnicy) 3. Wymiana oświetlenia wewnętrznego wraz z wymianą instalacji elektrycznej w budynkach użyteczności publicznej oraz zewnętrznego na terenach obiektów, z zastosowaniem systemów zarządzania energią (około 25 obiektów). 4. Rozwój systemów zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej wraz z wymianą instalacji grzewczych (dla budynków w 8 lokalizacjach) 5. Montaż paneli fotowoltaicznych dla budynków użyteczności publicznej (ok 10 lokalizacji)	Powiat Słupski
Poprawa efektywności energetycznej poprzez montaż instalacji służących ochronie środowiska oraz budowanie samodzielności energetycznej samorządów z terenu MOF. Montaż instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii 1. Likwidacja urządzeń stałopalnych, przygotowanie zasobów mieszkaniowych do podłączeń z miejskiej sieci ciepłowniczej w celu ograniczenia szkodliwej emisji gazów. 2. Mikroelektrownie wiatrowe w systemach zasilania budynków. 3. Montaż paneli fotowoltaicznych i instalacji solarnych na dachach budynków użyteczności publicznej, instalacje solarne i fotowoltaiczne na budynkach mieszkalnych. 4. Budowa kompleksów fotowoltaicznych wraz z magazynami energii oraz innymi niezbędnymi do jej funkcjonowania obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej przeznaczonych do wytwarzania, przesyłu, rozdziału, magazynowania i użytkowania energii elektrycznej, połączonych ze sobą funkcjonalnie w system umożliwiający realizację dostaw energii elektrycznej dla budynków użyteczności publicznej oraz jednostek organizacyjnych gmin.	Samorządy MOF

Słupskie kliny zieleni – etap II a) tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnymi - ogrody sensoryczne z zastosowaniem elementów drobnej infrastruktury (rynny odpływowe, niecki filtracyjne i przepuszczalne, drenaż) oraz zabezpieczenie skarpy dawnej dolinki erozyjnej przed rozmywaniem i osuwiskami (rejon ul. Pileckiego), b) budowa 10-12 szt. ogrodów kieszonkowych tematycznych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów silnie zurbanizowanych (obszar rewitalizacji oraz powojenne osiedla mieszkaniowe o najwyższej gęstości zaludnienia), c) kontynuacja parków linearnych – klin wschodni i zachodni (4 parki miejskie), d) wykorzystanie potencjału lasów ochronnych Słupska – Lasek Północny i Południowy na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych tych obszarów e) stworzenie ścieżki przyrodniczej nadrzeczne łęgi, stanowiącej przyrodniczą kontynuację zagospodarowania bulwarów rzeki Słupi, walka z gatunkami inwazyjnymi, kanalizacja ruchu – celem ochrony przed nadmierną antropopresją.	Miasto Słupsk
1. Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnymi – np. ogrody sensoryczne z zastosowaniem elementów drobnej infrastruktury (rynny odpływowe, niecki filtracyjne i przepuszczalne, drenaż) 2. Budowa 3 szt. ogrodów kieszonkowych z uwzględnieniem małej architektury zwieszającej powierzchnię pokrycia zielenią na obszarach uniemożliwiających rozbiórkę nawierzchni twardych lub wprowadzenie zieleni wysokiej. 3. Wykorzystanie potencjału obszarów chronionych i lasów ochronnych po zachodniej stronie miasta na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych tych obszarów 4. Wykonanie ścieżek przyrodniczych 5. Przebudowa Parku Usteckich Stoczniovców 6. Eliminacja gatunków obcych i inwazyjnych ze strefy A i B Uzdrowiska Ustka. 7. Wykonanie szlaków turystycznych wzmacniających potencjał turystyczny regionu 8. Zakładanie kwietnych łąk 9. Budowa tężni po zachodniej stronie miasta.	Miasto Ustka
1. Wykorzystanie potencjału parków w Jezierzycach, Rogawicy, Grąsinie na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych i różnorodności biologicznej tych obszarów, 2. Wykorzystanie parku w Redzikowie na zagospodarowanie terenów zielonych jako ekopark wraz z funkcjami rekreacyjno- sensorycznymi 3. Zagospodarowanie terenów zielonych- tworzenie sadów edukacyjnych (5 sztuk) 4. Likwidacja Barszczu Sosnowskiego jako eliminacja obcych gatunków inwazyjnych 5. Tworzenie ścieżek przyrodniczo- edukacyjnych przy ścieżkach rowerowych i pieszo- rowerowych 6. Zagospodarowanie terenu przy kompleksie sportowo-rekreacyjnym m. Jezierzyc Osiedle na ekopark rekreacyjny dla mieszkańców, wraz z wykonaniem nasadzeń drzew gatunków rodzimych, utworzeniem miejsc do wypoczynku oraz aktywnego spędzania czasu 7. Budowa stacji pomiaru jakości powietrza (Bierkowo, Włynkówko, Redzikowo).	Gmina Słupsk
Rekultywacja jezior, rozwój małej infrastruktury chroniącej obszary podmokłe na terenie gminy. Wykorzystanie potencjału Rezerwatu jeziora Modła.	Gmina Ustka
1) Budowa przejść dla płazów w okolicy stawu oraz przystanku autobusowego w Runowie Sławieńskim i Kobylnicy, w Reblinie zagospodarowanie terenów wokół stawu poprzez kanalizację ruchu i zapobieganie nadmiernej antropopresji. 2) Budowa przepławki na rzece Kamieniec w Parku w Kobylnicy oraz gniazd tarliskowych dla ryb łososiowatych na rzece Kamieniec i rzece Kwaczaj poniżej Kwakowa. 3) Zagospodarowania terenów przyległych do jeziora w miejscowości Ściegnica poprzez usprawnienie systemu zagospodarowania odpadów, lokalizację szaleatów oraz monitoring terenów przyległych i kanalizację ruchu turystycznego, 4) Urządzenie dodatkowych oznaczonych stanowisk wraz ze ścieżkami dla wędkarzy wokół zbiornika w Zbyszewie w celu zapobieganiu niekontrolowanej nadmiernej antropopresji. 5) Przywracanie roślinności rodzinnej na terenach, na których prowadzono zabiegi likwidacyjne barszczu Sosnowskiego m.in. Park w Sycewicach, zagospodarowanie terenów zielonych wraz połączonych z funkcjami rekreacyjnymi, 6) Urządzanie i zagospodarowanie terenu wraz z oczyszczeniem i rekultywacją zbiorników wodnych w Bolesławicach oraz w parku w Kobylnicy, 7) tworzenie ogrodów kieszonkowych na terenach najbardziej zurbanizowanych w gminie.	Gmina Kobylnica
1. Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnymi 2. Walka z gatunkami inwazyjnymi, kanalizacja ruchu – celem ochrony przed nadmierną antropopresją 3. Urządzanie i zagospodarowanie terenów nad rzekami oraz nad zbiornikami wodnymi w Gminie Damnica	Gmina Damnica
1. Utworzenie klinów zieleni – parków gminnych z nasadzeniami drzew i krzewów gatunków rodzimych, pełniących funkcje wypoczynkowe, rekreacyjne i sportowe wraz z niezbędną infrastrukturą (ławki, zewnętrzne mini siłownie, elementy street workout, place zabaw, skatepark) w Dębnicy Kaszubskiej (ul. Fabryczna, ul. Lipowa, os. Północ – łącznie 5 lokalizacji), oraz w miejscowościach Gogolewo, Budowo oraz Motarzyno. 2. Zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu powierzchniowego i antropopresji w szczególności renaturyzacja jeziora Rybiec w Podwilczynie polegająca na przywróceniu dogodnych warunków do wzrostu rodzimych gatunków, występujących w strefie brzegowej jeziora.	Gmina Dębica Kaszubska
1. Przywrócenie pierwotnego stanu parku przypałacowego w Damnicy. 2. Rewitalizacja parków przy Domach Pomocy Społecznej Powiatu Słupskiego (Machowino i Machowinko) 3. Udział powiatu w projekcie dotyczącym zieleni na terenach miejskich – teren przy budynku PUP na ul. Fabrycznej.	Powiat Słupski

1. Budowa zbiornika retencyjno-rozsączającego wody opadowe u zbiegu ulic Piłsudskiego i Małcużyńskiego w Słupsku.

Zadanie polega na budowie zbiornika retencyjno – rozsączającego wody opadowe u zbiegu ulic Małcużyńskiego i Piłsudskiego w Słupsku wraz z wykonaniem przyłączy do istniejącej kanalizacji deszczowej, dojazdów do obsługi technicznej zbiornika, nasadzeń zieleni, montażem elementów małej architektury i oświetlenia rejonu zbiornika. Zaprojektowany system rozsączający przejmie wezbraną intensywnym opadem falę i przetrzyma ją rozsączając do gruntu piaszczystego, spowalniając tym samym odpływ wody do kolektora deszczowego nr VI zlokalizowanego w ul. Piłsudskiego.

2. Zarządzanie wodami opadowymi II.

Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej o zbiorniki retencyjne i obiekty małej retencji, obejmującej w szczególności obszary górnych tarasów – zlewnia kolektora VI i IX w zachodniej części miasta oraz służących zagospodarowaniu wód spływających ze wschodniej strony Miasta tj. osiedli mieszkaniowych Osiedle Akademickie, os. Słowiańskie (3-4 systemy zbiorników). Zmniejszenie powierzchni nieprzepuszczalnych poprzez zmianę nawierzchni parkingów, placów na podwórkach, kontynuacja zadania tworzenia słupskich trawników deszczowych na terenie całego miasta w skład których wchodzi ogrody deszczowe, muldy chłonne, niecki filtracyjne (ok. 20 lokalizacji).

3. Ekorozwój ośrodków miejskich.

Projekt ma celu wsparcie działań kształtujących „Zieloną Europę” oraz podnoszących jakość życia obywateli, łącząc partycypację społeczną z rozwojem miejskim i działaniami infrastrukturalnymi - czyniąc miasta bardziej ekologicznymi. Głównym celem projektu jest redukcja zanieczyszczenia powietrza oraz zmniejszenie efektu miejskiej wyspy ciepła, poprzez redukcję emisji CO2 do atmosfery. Umożliwi to wdrożenie zrównoważonych działań adaptacyjnych i ograniczających negatywne zmiany klimatyczne, będąc jednocześnie krokiem w stronę osiągnięcia neutralności klimatycznej. Projekt koncentruje się na projektowaniu zielonej przestrzeni miejskiej, przy szeroko rozumianym udziale społeczeństwa. Planowane działania: 1)tworzenie tzw. zielonych parkingów, o nawierzchni z tworzywa o wysokiej przepuszczalności (płyty ażurowe); 2) wdrożenie koncepcji „Miasta Gąbki” poprzez rewitalizację istniejących i tworzenie nowych stref zieleni- tzw. „żywe ulice”, obiekty małej retencji (ogrody deszczowe, oczka wodne, zbiorniki na deszczówkę), parki kieszonkowe i linearne , zieleńce, szpalery przyuliczne, zielone ściany oraz skwery, zieleni, przy aktywnym udziale lokalnej społeczności (budowanie społeczeństwa obywatelskiego); 3) promowanie i wzmocnienie koncepcji zrównoważonego transportu miejskiego (infrastruktura), a także wzmocnienie budowania społeczeństwa obywatelskiego wśród mieszkańców; 4) opracowanie wraz z partnerami „ Społecznej Koncepcji Zielonego Miasta”- (projekt załączkowy- Seed money).

4. Edukacyjny plac wodny dla dzieci.

Zakres zadania obejmuje utworzenie edukacyjnego placu wodnego dla dzieci, jako wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej. Moduły edukacyjne zostaną tak zaprojektowane, aby były ciekawe dla każdej z grup wiekowych. Przy placu staną tablice edukacyjne, wyjaśniające w prosty sposób jak ważne jest dbanie o zasoby wód, dlaczego nie można jej marnować. Dzieci będą miały możliwość zapoznać się z retencjonowaniem i wykorzystaniem wody opadowej, funkcją jaką pełnią ogrody deszczowe, sprawdzić jak działa śruba Archimedesesa czy zaporę wodną, poznać działanie turbiny Peltona i wodnego młynu oraz urządzenia hydrotechniczne. Aby plac był atrakcyjny do zabawy i ściągał tłumy dzieci, zostaną utworzone systemy, którymi woda będzie przepływać przez różnorodne kanały, ciek i zbiorniki, zainstalowane kaskadowo. Dzieci w specjalnych zbiornikach będą mogły budować tamy, bawić się wodą. Dla rodziców zostaną postawione ławeczki w formie hamaków, umożliwiające wypoczynek, a zarazem dając możliwość kontroli nad tym co robią dzieci.

5. Edukacyjna ścieżka tematyczna.

Zakres zadania obejmuje utworzenie edukacyjnej ścieżki tematycznej ograniczającej negatywny wpływ turystyki na środowisko naturalne "Jestem mądry z Natury, dbam o moje i Twoje środowisko". Będą ją tworzyć urządzenia drewniane służące do interaktywnej zabawy połączonej ze zdobywaniem wiedzy dotyczącej lokalnej przyrody oraz troski o otaczające nas środowisko. Otoczenie zostanie wzbogacone o wykonane z naturalnych tworzyw kładki, przejścia, ławeczki, stoły umożliwiające również zorganizowanie pikniku na świeżym powietrzu w otoczeniu przyrody itp. Ścieżka będzie atrakcją zarówno dla dzieci jak i dorosłych. Tematyka będzie obejmować wiedzę o lokalnym lesie, mokradłach, jego mieszkańcach, ale również o tym jak troszczyć się o środowisko na co dzień np. jak dokarmiać dzikie kaczki oraz zwierzęta leśne, jak segregować odpady, jak dbać o środowisko. Dużym atutem ścieżki będzie jej indywidualny charakter odnoszący się do lokalnych warunków i nazw oraz zamieszkujących ten teren gatunków roślin i zwierząt.

6. „Dzisiaj moje – jutro twoje, Razem zawsze możemy więcej!”

Ideą projektu będzie promowanie postaw proekologicznych, skierowanych dla uczniów i nauczycieli lokalnych szkół podstawowych ze współudziałem organizacji ze środowiska lokalnego np. przedstawicieli organizacji pozarządowych, spółek komunalnych, wodociągów, ochotniczej straży pożarnej, Straży Pożarnej, Wód Polskich, Nadleśnictwa, itp. Wykształcenie postawy ekologicznej, poprzez zmianę własnych nawyków wpłynie na przeciwdziałanie degradacji środowiska w swoim środowisku lokalnym. Zdobycie przez uczniów szerokiej wiedzy na temat ekologii; zasad ochrony środowiska, wykorzystanie zdobytej przez uczniów wiedzy w praktyce np. zdobycie umiejętności właściwego segregowania odpadów, retencjonowania zasobów wody, promowanie obiegu zamkniętego przedmiotów np. starych książek, ubrań, zabawek i promowanie strategii „zero-waste”.

Miasto Słupsk

1. Budowa 2 szt. zbiorników retencyjnych w dolinie rzeki Słupia przy ul. Polnej w Ustce

2. Zwiększanie powierzchni zielonych poprzez likwidację utwardzenia powierzchni na terenach pasów dróg – ok. 1,0 ha.

3. Zwiększanie ilości i wielkości mis wokół drzew na terenach pasów dróg gminnych w mieście Ustka – ok. 250 szt.

4. wykonanie małej retencji w postaci systemów rozsiąkowych w pasach dróg oraz na innych terenach utwardzonych na wysokości istniejącej zieleni ze szczególnym uwzględnieniem zieleni wysokiej ok. 50 szt.

5. Przebudowa przepompowni głównej przy ul. Ogrodowej 12 w Ustce6. Uzbrojenie w infrastrukturę wod.-kan. terenów inwestycyjnych w południowo-zachodniej części Ustki.

Miasto Ustka

1. Zarządzanie wodami opadowymi – rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej o zbiorniki retencyjne i obiekty małej retencji, obejmującej:

1) Budowa kanalizacji deszczowej w miejscowościach Swołowo, Jezierzycie Osiedle, Siemianice, Kusowie.

2) Modernizacja zbiorników retencyjnych w Strzelinku, Bruskowie Wielkim, Lubuczewie, Niewierowie

3) Budowa zbiorników retencyjnych w Siemianicach, Krępie Słupskiej, Kusowie i Płaszewku.

Gmina Słupsk

Budowa zbiorników małej retencji wodnej, systemów infiltracyjnych na terenie gminy, miejscowość Przewłoka, Rowy.

Gmina Ustka

Ze względu na specyficzne położenie gminy Kobylnica oraz warunki terenowe i glebowe jak też szybko postępującą urbanizację i zmniejszanie się naturalnych odbiorników wód opadowych tj. terenów zielonych zachodzi potrzeba budowy: -podziemnych systemów rozsączających – skrzynie, studnie, etc. (retencja i rozsączanie) na działkach przy rurociągach -zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnych i przepuszczalnych na posesjach przyległych do rurociągów w celu zmniejszenia ilość wód odprowadzanych do kanalizacji - np. powierzchnie przepuszczalne na ciągach pieszych, placach i parkingach, zielone dachy, deszczowe ogrody, etc. (retencja powierzchniowa) - budowa zbiorników retencyjnych. Powyższe działania należy przewidzieć w następujących miejscowościach oraz najbardziej newralgicznych miejscach: 1. Kobylnica- ulice: Rataja, Bukowa, Olchowa, Sportowa, Kilińskiego, Kasztanowa, Poczтова, okolice ul. Szczecińskiej tj. market OBI, Auchan, ul. Transportowa, Stefczyka, Osiedla Kwiatowe, Bukowa, Olchowa. 2. Bolesławice-ulice: Akacyjowa, Tęczowa, Leśna, Wspólna, Park Wiatraki, Słupska 3. Widzino-ulice: Główna, Polna, Krzywa 4. Łosino-ulice: Wichrowa, Piękna, Sosnowa, Wiatraczna, Ku Słońcu, Modrzewiowa, Starowiejska. Na większą uwagę zasługuje również rzeka Kamieniec, która w okresie intensywnych opadów jest bardzo obciążona i często z tego powodu występują podtopienia a jednocześnie w okresie suszy mogła by w przypadku retencji stanowić dodatkowe źródło uzupełniania deficytu wody. Dotyczy to w szczególności miejscowości: Kobylnica, Widzino. Ponadto z prowadzonych obserwacji oraz występujących zdarzeń tj. zalewania terenów zachodzi potrzeba budowy zbiorników retencyjnych otwartych bądź podziemnych w takich miejscowościach jak: Zajączkowo (okolice osiedla mieszkaniowego oraz byłego PGR), Lubuń (drogi przy remizie ze względu na dużą różnicę terenowe), Żelkówko (okolice gospodarstwa rybackiego), Lulemino (okolice przy kapliczce). Ponadto na uwagę zasługują także problem bieżącego utrzymania oraz rozbudowy całej sieci i kanałów drenarskich oraz rowów z naciskiem na retencję w związku z coraz bardziej odczuwalnymi skutkami coraz częściej występującej suszy. 5. Organizacja szkoleń dla rolników z terenu gminy w zakresie odpowiedniego zagospodarowania wody opadowej oraz przeciwdziałania suszy.	Gmina Kobylnica
1. Przedsięwzięcia edukacyjne dot. zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych 2. Wyposażenie OSP Damnica jedynej jednostki na terenie gminy w systemy wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń naturalnych, szybkie reagowanie i alarmowanie, 3. Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej o zbiorniki retencyjne i obiekty małej retencji na terenie gminy Damnica – dwa zbiorniki: Damnica i Damno.	Gmina Damnica
1. Utworzenie ogrodów deszczowych na terenie gminy, mających znaczenie w efektywnym wykorzystaniu wód opadowych (poprawa mikroklimatu okolicy – poprawa jakości życia mieszkańców, wzrost użyteczności i estetyki, poprawa czystości wód podziemnych i cieków wodnych, korzyści edukacyjne – prezentowanie możliwości zastosowania różnych rozwiązań wykorzystania wód opadowych, a także korzyści finansowe – mniejsze nakłady na podlewanie zieleni), w pobliżu szkół w Dębnicy Kaszubskiej, Motarzynie oraz Budowie, przy świetlicach wiejskich w miejscowościach Podwilczyn, Mielno, Gałęzów, Budowo, Gogolewo, Dobra, Starnice oraz przy Środowiskowym Domu Samopomocy Społecznej w Motarzynie. 2. Wykorzystanie powierzchni dachowej szkoły oraz przedszkola w Dębnicy Kaszubskiej na utworzenie tzw. „zielonych dachów”, zwiększających powierzchnię biologicznie czynną w okolicy. Obsianie dachów roślinnością ekstensywną (o najniższych wymaganiach), co pozwoli ograniczyć środki przeznaczone na pielęgnację. Inwestycja wspomagałaby pochłanianie zanieczyszczeń oraz gromadzenie wody. 3. Budowa i rozbudowa lub przebudowa zbiorników retencyjnych, systemów infiltracyjnych, powierzchni przepuszczalnych w miejscowościach Dobrzec, Kotowo, Maleniec. 4. Zagospodarowanie wód opadowych z dróg gminnych w miejscowościach Gogolewo, Mielno, Podole Małe, Dobra oraz Motarzyno, poprzez odprowadzanie do stawów, zbiorników oraz w miejscowościach Żarkowo i Grabówek poprzez udroźnienie rowów melioracyjnych i przepustów. 5. Organizacja szkoleń dla rolników z terenu gminy Dębica Kaszubska w zakresie odpowiedniego zagospodarowania wody opadowej oraz przeciwdziałania suszy 6. W ramach wzmacniania służb ratowniczych planuje się doposażenie OSP z terenu Gminy Dębica Kaszubska wraz z zakupem średniego wozu bojowego (mającego na wyposażeniu motopompę o dużej przepustowości)	Gmina Dębica Kaszubska
Budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami w miejscach zwartej zabudowy miejskiej. Projekt obejmuje montaż podziemnych modułów śmietnikowych na obszarach, gdzie z uwagi na bardzo gęstą zabudowę, a także z racji lokalizacji istniejących miejsc gromadzenia odpadów, są one bardzo mocno wyeksponowane wpływając tym samym na znaczące pogorszenie estetyki miasta. System opierać się będzie o karty wydawane mieszkańcom i przedsiębiorcom mającym podpisane umowy na wywóz nieczystości. Karty będą rejestrowane, a każdy użytkownik będzie identyfikowany po numerze karty. Uruchomienie wrzutni możliwe będzie wyłącznie po użyciu karty. Powyższe wraz z likwidacją dotychczasowych otwartych, naziemnych miejsc składowania odpadów znacząco utrudni możliwość podrzucania śmieci przez osoby nieuprawnione, a także w istotny sposób przyczyni się do uszczelnienia systemu zagospodarowywania odpadów i wpłynie na poprawę procesu segregowania śmieci.	Miasto Słupsk
Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową i modernizacją sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie Damnica. Projekt zakłada budowę i przebudowę systemów sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w Gminie Damnica oraz zakup niezbędnego sprzętu specjalnego do obsługi instalacji i infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej. W ramach Projektu Gmina Damnica zrealizuje następujące zadania: - Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Damnicy i w Bobrownikach, - Przebudowa i remont lokalnych przepompowni ścieków - Przebudowa i rozbudowa ujęć wody wraz z infrastruktura techniczną Celem przedsięwzięcia jest uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie Damnica zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, dla zapewnienia stopniowego wypełniania krajowych i unijnych regulacji oraz strategii w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych i ochrony wód przed zanieczyszczeniami. Aby zapewnić odpowiednie parametry i właściwości wody pitnej, zminimalizować straty na przesyle oraz zminimalizować awaryjność systemu należy dokonać przebudowy i rozbudowy ujęć wody wraz z infrastruktura techniczną.	Gmina Damnica

Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Przedmiotem projektu jest budowa i przebudowa infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Zaplanowano działania polegające na: - rozbudowie i budowie sieci kanalizacji sanitarnej - rozbudowie i budowie sieci wodociągowej - budowie stacji uzdatniania wody - przebudowie studni głębinowych - modernizacja oczyszczalni ścieków wraz ze zmianą technologii gospodarki osadowej Gospodarka wodno – kanalizacyjna na terenie Gminy Dębica Kaszubska nie jest rozwiązana w sposób zadowalający i w wielu kwestiach wymaga interwencji. Potrzeba uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej na terenie gminy jest pilna i konieczna.	Dębica Kaszubska
Wymiana sieci wodociągowej w miejscowości Kwakowo. W celu zapewnienia mieszkańcom Kwakowa bezpieczeństwa i dostępności do wody oraz poprawy standardu ich życia zakłada się likwidację sieci wodociągowej z rur azbestowo-cementowych, poprzez realizację projektu polegającego na budowie nowej sieci wodociągowej PE De110 L≈3000 m wraz z podłączeniem mieszkańców w miejscowości Kwakowo	Gmina Kobylnica i Wodociągi Słupsk
Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych dla Gminy Kobylnica Gmina nie posiada własnego PSZOK i zmuszona jest korzystać z usług PSZOK zlokalizowanego na terenie Miasta Słupska, który oddalony jest od niektórych miejscowości gminnych o ok. 25 km. Realizacja nowoczesnej infrastruktury, tj. szczelnych placów składowych z odwodnieniem i separatorami, zadaszonymi wiatami i kontenerami, miejscami oddawania i wykorzystania rzeczy do ponownego użycia, kontrolnej wagi najazdowej, ścieżki edukacyjnej – przyczyni się do uzyskania pełnego obrazu przyczyn nadmiernego wzrostu ilości odpadów i pozwoli skutecznie prowadzić działania informacyjne.	Gmina Kobylnica
Rozbudowa systemu segregowanej zbiórki odpadów komunalnych w Mieście Ustka Zakup i instalacja urządzeń do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Ustka wraz z przeprowadzeniem kampanii edukacyjnej. Planowana jest instalacja urządzeń służących selektywnej zbiórce butelek oraz puszek metalowych na terenach szkół podstawowych w granicach Miasta Ustka oraz urządzeń służących zbiórce baterii, żarówek i innych drobnych objętościowo odpadów generowanych przez gospodarstwa domowe. Wykonanie kampanii społecznej mającej na celu podniesienie świadomości mieszkańców miasta w zakresie potrzeby selektywnej zbiórki odpadów oraz świadomych wyborów na poziomie zakupów w celu zmniejszenia ilości generowanych odpadów na poziomie gospodarstwa domowego	Miasto Ustka

WYMIAR PRZESTRZENNO - FUNKcjONALNY I ŚRODOWISKOWY

Cel strategiczny 6.	Niwelowanie różnic w dostępie i jakości infrastruktury przy jednoczesnym zintegrowanym planowaniu przestrzennym ograniczającym negatywne skutki rozlewania się miast
Kontynuacja budowy ringu miejskiego w Słupsku. Etap I: Słupsk, ul. Słoneczna - ul. Nowa Rybacka - ul. Leśna - ul. Nowa Leśna, Długość ok. 4,5 km. Etap II a: Połączenie Łosino (DK 21) - Słupsk, ul. Słoneczna. Długość ok. 2,8 km. Etap II b: Słupsk, połączenie ul. Portowa (DK 21) -ul. Kaszubska (DW213). Trasa Olimpijska. Długość ok. 2,5 km. Etap III: Słupsk, połączenie ul. Kaszubska (DW213) - ul. Gdańska. Długość ok. 3 km. Etap IV: Słupsk, połączenie ul. Gdańska - ul. Bohaterów Westerplatte (DW 210). Długość ok. 2,8 km. Budowa drogi jednojezdniowej (droga dwujezdniowa na odcinku od ul. Poznańskiej do ulicy Arciszewskiego), jezdnia bitumiczna, chodniki, droga rowerowa, oświetlenie, odwodnienie. Mając na względzie przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu miasta Słupska, a także zapewnienie prawidłowego rozwoju i wewnętrznej integracji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupska konieczne jest dokończenie budowy tzw. małej obwodnicy Słupska. Dzięki realizacji wszystkich etapów północna, północno – wschodnia i południowa część MOF Słupska uzyska bezpośrednie połączenie z drogą S6 bez konieczności wykorzystania sieci dróg w centrum miasta Słupska. Jednocześnie pozwoli na likwidację wąskich gardeł na ulicach wylotowych z miasta do miejscowości w gminie Słupsk i Kobylnica, a także zapewni mieszkańcom MOF dogodny szybki dojazd do regionalnego ośrodka gospodarczego i edukacyjnego, jakim jest Miasto Słupsk.	Miasto Słupsk, Gmina Kobylnica i Gmina Słupsk
Węzeł transportowy II w Słupsku. Zakres zadania obejmuje rozbudowę połączeń drogowych od strony zachodniej poprzez jego połączenie z drogą powiatową nr 1015G – al. 3 Maja i drogi powiatowej 1002 – ul. Jana III Sobieskiego (rondo Banacha). W ramach prac zostałby także wykonany Śródmiejski Węzeł Rowerowy pomiędzy ul. Szczecińską i budynkiem dworca kolejowego oraz obecnie budowanego Węzła Transportowego wraz z budową infrastruktury rowerowej wzdłuż ul. Szczecińskiej i Tuwima oraz od dworca kolejowego/Węzła Transportowego na południe z wykorzystaniem terenów pokolejowych). Realizacja wskazanego zakresu pozwoli usprawnić dojazd i uatrakcyjnić ofertę komunikacyjną węzła transportowego, umożliwiając płynne wprowadzenie kolejnych linii komunikacji zbiorowej pod węzeł, a także likwidując braki właściwej infrastruktury rowerowej, zapewniającej bezpieczeństwo oraz pozwalającej rozwijać ten rodzaj komunikacji w rejonie węzła. Pozwoli także na dalszą integrację transportu kolejowego i rowerowego w ramach budowanego obecnie Węzła Transportowego, również z wykorzystaniem roweru miejskiego. Zakres projektu obejmuje również zakup taboru niskoemisyjnego/zeroemisyjnego – 10 szt. wraz z budową stacji ładowania oraz rozbudowę systemu dynamicznej informacji pasażerskiej w mieście (o kilkanaście dodatkowych lokalizacji).	Miasto Słupsk
Przebudowa ulic: Wiejskiej, Rybackiej, Norwida wraz z przebudową skrzyżowania ul. Kilińskiego i Kaszubskiej w Słupsku. Zadanie polega na przebudowie 3 kluczowych odcinków dróg Słupska: ul. Norwida, ul. Wiejskiej, ul. Rybackiej, o łącznej długości 2,4 km. Prace obejmują wykonanie nowej nawierzchni dróg, przebudowę kanalizacji deszczowej, budowę doświetlaczy przejść dla pieszych, przebudowę zjazdów, budowę i przebudowę ciągów pieszych, parkingów, ścieżek rowerowych, zagospodarowanie zielenią, montaż elementów małej architektury. Planuje się także przebudowę istniejącego skrzyżowania ulic Kilińskiego i Kaszubskiej na skrzyżowanie typu rondo.	

Program poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej miasta Słupska i jego obszarów funkcjonalnych z nadaniem priorytetów komunikacji zbiorowej. Zadanie obejmuje kompleksową przebudowę ulic stanowiących nie tylko szkielet komunikacyjny miasta, ale także z racji lokalizacji względem dróg wyższego rzędu stanowiących do nich dojazd z miejscowości podmiejskich. Zakres prac obejmuje przebudowę infrastruktury technicznej, wprowadzenie elementów brd zapewniających komfort i bezpieczeństwo użytkowania, zastosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych (np. śluzy autobusowe) zapewniających nadanie priorytetu komunikacji zbiorowej, rozwój i modernizację infrastruktury rowerowej, a także zastosowanie ponadstandardowych rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie z uwagi na konieczność dostosowania infrastruktury do wyzwań klimatycznych przebudowa obejmować będzie maksymalne rozszczelnienie nawierzchni nieprzepuszczalnych, np. poprzez zastosowanie ekobruku na parkingach, wygenerowanie przestrzeni pod zielen przyuliczną, w tym drzewa stanowiące najskuteczniejsze remedium na problem miejskiej wyspy ciepła czy też wprowadzenie Słupskich Trawników Deszczowych, w skład których wejdą m.in. niecki filtracyjne, ogrody deszczowe muldy chłonne. W ramach przedsięwzięcia pracami modernizacyjnymi miałyby zostać objęte ulice: Gdyńska (1 770 m), Leszczyńskiego (710 m), Dmowskiego (410 m), Kołłątaja (na odcinku od ul. Tuwima do ul. Wojska Polskiego – 190 m), Anny Łajming wraz z rondem Solidarności (250 m), Chrobrego (710 m), Szczecińska (na odcinku od ul. Małcużyńskiego do ul. 11 Listopada na odcinku 560 m) oraz Poznańskiej (na odcinku od ul. Poprzecznej do granicy miasta – 300 m).	
Zwiększenie dostępności do Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Słupsku poprzez przebudowę drogi nr 116232G (ul. Sułkowskiego) oraz nr 116126G (ul. Łady - Cybulskiego). Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi zwiększenie dostępności do jedynej wysokospecjalistycznej placówki medycznej - Szpitala Wojewódzkiego w Słupsku, obsługującego mieszkańców Miasta i Powiatu Słupskiego (ok. 200 tys. mieszkańców). Przebudowa ulicy Sułkowskiego i Łady - Cybulskiej pozwoli na stworzenie alternatywy dojazdu do Szpitala w stosunku do DW 210 (ul. Westerplatte), stanowiącej jedyną drogę dojazdową ze Słupska do węzła drogi S6 wschód i gmin ościennych (Dębica Kaszubska, część miejscowości Gminy Słupsk (Głobino, Stanięcino, Płaszewko) oraz terenów inwestycyjnych - strefa aktywności gospodarczej Płaszewko, podstrefa Westerplatte Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Dodatkowo ulica Łady - Cybulskiego pozwoli zapewnić dojazd do szpitala dla mieszkańców Gminy Słupsk i Dębica Kaszubska bez konieczności przejazdu przez wąskie gardło jakim jest skrzyżowanie ulicy Westerplatte z ulicą Hubalczyków. Zakres rzeczowy obejmuje docelowe zagospodarowanie jezdni ulic, chodników i drogi rowerowej wraz z budową oświetlenia.	
Zwiększenie dostępności północno - wschodniego rejonu Miasta Słupska i Gminy Słupsk poprzez stworzenie alternatywnego połączenia dla DW 213 (Słupsk - Puck) - kompleksowa przebudowa dróg: nr 116314G (ul. Lawendowej), 116173G (ul. Owocowej) oraz budowa dróg dojazdowych i oświetlenia. Przebudowa ulicy Lawendowej pozwoli stworzyć alternatywę dla przeciążonej i niedostosowanej do natężenia ruchu DW 213 (gęsta zabudowa śródmiejska) poprzez umożliwienie dojazdu od ulicy Gdańskiej (wylot na S6) do ulicy Kaszubskiej (wylot na Łebę - Puck) bez konieczności wjazdu do centrum miasta i odciążenie jednego z najbardziej niebezpiecznych skrzyżowań DW 213 z DW 210, tym samym zwiększając dostępność mieszkańców gminy Słupsk do Miasta Słupska i miejscowości w niej położonych. W celu zwiększenia bezpieczeństwa (zwłaszcza najsłabszych uczestników ruchu) planowana jest budowa oświetlenia na ulicach bezpośrednio położonych wzdłuż ulicy Lawendowej (drogi gminne: Makowa, Fiołkowa, Chabrowa). Drugim zadaniem inwestycyjnym służącym odciążeniu DW213 (droga łącząca Miasto Słupsk z gminami Smołdzino, Główny i nadmorskimi miejscowościami Gminy Ustka) będzie przebudowa ulicy Owocowej i ulicy Łotewskiej, które wraz z położoną na terenie sąsiedniej gminy wiejskiej Słupsk ulicy Miejskiej pozwolą stworzyć alternatywne połączeniu przejmujące z DW 213 ruch lokalny z intensywnie zabudowywanych budownictwem indywidualnym terenów podmiejskich. W ramach zadania planuje się także wykonanie odcinków dróg dojazdowych na Osiedlu Owocowa.	
Zwiększenie dostępności mieszkańców osiedla Zachód i Gminy Słupsk do DK 21 i instytucji wyższego rzędu poprzez przebudowę ulicy Banacha (116005G), Zauchy, Szpilewskiego, Grechuty wraz z budową dróg dojazdowych (Przybory, Kaczmarzkiego, Ordonówny, Nalepy) i oświetlenia w ulicach Niemena, Riedla, Kiepur i Osieckiej. Budowa i przebudowa ulic w rejonie Dzielnicy Zachód - obecnie najbardziej intensywnie rozwijającego się osiedla w Słupsku pozwoli na skomunikowanie go i przylegających do niego miejscowości Gminy Słupsk z drogą wyższego rzędu DK nr 21 oraz największym osiedlem (Osiedle Niepodległości – 1/3 mieszkańców Słupska). Inwestycja jest elementem kilkuletniego planu przebudowy i modernizacji połączenia z miejscowością Bierkowo, które stanowić będzie alternatywę dla jedynego połączenia Słupska (ulica 3 Maja) ze znajdującym się tam cmentarzem komunalnym i Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów oraz RIPOK o znaczeniu subregionalnym.	
Zwiększenie dostępności DK21 i DW 213 poprzez budowę bypassa w ciągu ulicy Morskiej (116151G) łączącego ulice Poniatowskiego z ulicą Bałtycką (II-etap Trasy Olimpijskiej). Zaplanowana przebudowa ulicy Morskiej obejmująca docelowe zagospodarowanie jezdni, chodnika i drogi rowerowej wraz z budową oświetlenia pozwoli na usprawnienie głównego wyjazdu z Miasta Słupska do Miasta i Gminy Ustka poprzez stworzenie alternatywy dla jednego z najbardziej obciążonych skrzyżowań w mieście - Bałtycka-Poniatowskiego - Tramwajowa.	
Budowa i przebudowa ważnych ciągów komunikacyjnych: 1. budowa ulicy Granicznej w Siemianicach w celu połączenia z ulicą Fińską w Słupsku 2. budowa ulicy Aleja Lipowa w Bierkowie w kierunku ul. Legionów w Słupsku – przyczyni się do odciążenia Alei 3 Maja w Słupsku 3. budowa drogi od ronda na ul. Grunwaldzkiej w kierunku Strzelina 4. budowa drogi łączącej miejscowości Bierkowo z miejscowością Bolesławice gm. Kobylnica 5. budowa drogi z miejscowości Bierkowo do Redęcina 6. połączenie z drogą wojewódzką przez ul. Inwestycyjną w Płaszewku 7. przebudowa ulicy Przemysłowej w Redzikowie 8. przebudowa skrzyżowania w Głobinie na wysokości wyjazdu z ulicy Przemysłowej wraz z budową pętli autobusowej	Gmina Słupsk
1. II etap budowy węzła komunikacyjnego 2. Zakup i utrzymanie bez emisyjnych środków transportu komunikacji miejskiej (elektrycznego) wraz z stacjami ładowania i obsługi co najmniej 3 szt. + 1 stacja); 3. Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych na terenie miasta Ustka (ok. 8 km) 4. Wprowadzenie systemu roweru miejskiego. 5. Działania edukacyjne popularyzujące transport publiczny i indywidualną mobilność miejską – coroczne akcje edukacyjne. 6. Budowa południowego obejścia Ustki	Miasto Ustka
Monitoring ruchu komunikacyjnego i wspólne działania planistyczne w zakresie komunikacji miejskiej i regionalnej na obszarze MOF. Wdrażanie Porozumień dotyczących funkcjonowania komunikacji miejskiej Słupska oraz komunikacji regionalnej powiatu w określonych miejscowościach gmin z MOF. Rozwijanie połączeń w celu przeciwdziałania wykluczeniu transportowemu części miejscowości w ramach MOF.	
Poprawa jakości i dostępności oraz bezpieczeństwa infrastruktury drogowej w celu poprawy dostępności wewnątrz i zewnętrznej obszaru MOF S-U, w tym przebudowa sieci dróg powiatowych stanowiących dojazd do węzłów drogowych S6 (m.in. drogi nr: 1135G, 1139G, 1142G)	Samorządy z MOF
Poprawa jakości transportu publicznego w obsłudze mieszkańców powiatu słupskiego na obszarze MOF S-U m.in. poprzez sukcesywną poprawę jakości przyjaznego środowisku i dostosowanego dla niepełnosprawnych taboru autobusowego	Samorządy z MOF